

Auteursrechterlijke overeenkomst

Opdat de Universiteit Hasselt uw eindverhandeling wereldwijd kan reproduceren, vertalen en distribueren is uw akkoord voor deze overeenkomst noodzakelijk. Gelieve de tijd te nemen om deze overeenkomst door te nemen, de gevraagde informatie in te vullen (en de overeenkomst te ondertekenen en af te geven).

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling met

Titel: Economische impact van de nieuwe badplaatsen in de Franse Languedoc-Roussillon
Richting: 2de licentie TEW - major Beleidsmanagement Jaar: 2008

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Ik ga akkoord,

HAESSEN, Pieter-Jan

Datum: 5.11.2008

Economische impact van de nieuwe badplaatsen in de Franse Languedoc-Roussillon

Pieter-Jan HAESEN

promotor :

Prof. dr. Patrick DE GROOTE

Eindverhandeling voorgedragen tot het bekomen van de graad
Licentiaat in de toegepaste economische wetenschappen major
beleidsmanagement

Woord vooraf

Een eindverhandeling is het sluitstuk van een universitaire opleiding. Het is dan ook belangrijk om een goed en interessant onderwerp te kiezen. Zo is de toeristische sector een boeiend en veelzijdig domein, dat duidelijk gelinkt kan worden aan economie. Het is dan ook geen toeval dat zowel mijn major als minor 'Beleidsmanagement' is. Hiertoe behoren een aantal op toerisme georiënteerde opleidingsonderdelen. Al snel werd geopteerd voor het maken van een thesis met als onderwerp de economische impact van de nieuwe badplaatsen in de Franse Languedoc-Roussillon. De gegevensverwerking van het werkstuk werd afgesloten op 15 mei 2008.

Bij een eindverhandeling is het belangrijk om bijgestaan en geholpen te worden door mensen met de juiste ervaring, kennis en informatie. Daarom zou ik allereerst en vooral Prof. dr. Patrick De Groote willen bedanken voor de ondersteuning en hulp bij het maken van dit werkstuk. Ook andere personen die hebben bijgedragen in de totstandkoming van deze thesis verdienen een woord van dank. Hieronder vallen Jessy Van Den Rym, voormalig persverantwoordelijke van de Languedoc-Roussillon; Jean-Claude Méric, directeur van de toeristische dienst van Gruissan; Laure Pasquet, directrice van de toeristische dienst van La Grande Motte; Stéphanie Navarro, assistent van de directrice van de toeristische dienst van Leucate.

Samenvatting

In ons werkstuk onderzoeken we de economische impact van de nieuwe badplaatsen in de Franse Languedoc-Roussillon. Een veelzijdig onderwerp waarbij tevens heel wat aandacht wordt geschonken aan de invloed op de hele regio.

De toeristische ontwikkelingen zijn het gevolg van de “Mission Interministérielle pour l’Aménagement Touristique du Littoral” van 1963 waarbij de Franse overheid de zwakke economie in de streek wilde aanpakken. Inmiddels zijn we een aantal decennia verder en de tijd heeft dan ook niet stilgestaan in de Languedoc-Roussillon. Oorspronkelijk werden nieuwe badplaatsen gecreëerd van waaruit heuse resorts werden aangelegd. La Grande Motte, Gruissan, Port-Leucate, Port-Barcarès, Cap d’Agde en Saint-Cyprien waren de eerste.

Ons onderzoek behandelt de toeristische evolutie en analyseert respectievelijk de aanbod- en de vraagzijde. Zowel de vraag als het aanbod blijken een groei te hebben gekend over de jaren heen, hoewel het laatste decennium eerder sprake is van een stagnatie die gepaard gaat met wat kleinere schommelingen. De gemiddelde verblijfsduur blijkt afhankelijk te zijn van de logiesvorm.

Verder wordt het toerismebeleid besproken met aandacht voor marketing, kwaliteit en milieu. De Languedoc-Roussillon lijkt op al deze domeinen in te spelen en er is zelfs sprake van duurzaam milieubeleid en dus duurzaam toerisme.

De economische impact zelf wordt onderzocht aan de hand van een aantal indicatoren, waaronder demografie, werkgelegenheid, tertiaïrisering, toeristische belastingen, en het BBP. Ook hebben wij een SWOT-analyse uitgevoerd om zo beter uitspraken te kunnen doen over de toeristische ontwikkelingen in de Languedoc-Roussillon en dus ook over de economische impact ervan.

Zo zijn wij tot het besluit gekomen dat de toeristische ontwikkelingen in de regio een positieve invloed hebben gehad op de economie. De grote crisis (verouderde badplaatsen, onaantrekkelijke streek met vele moerassen en geteisterd door een muggenplaag, een wijnbouw in crisis en een zeer grote werkloosheid) is voorbij en de Languedoc-Roussillon is

goed op weg, al zijn er een aantal factoren waar het beleid rekening mee moet houden, zoals de minder gunstige werkloosheidsgraad, die vooral in de oorspronkelijke badplaatsen vrij hoog is en een bijna stagnerende trend in vraag en aanbod van hotels en campings.

Inhoudsopgave

Woord vooraf

Samenvatting

Inhoudsopgave

Lijst van de figuren

Lijst van de tabellen

Lijst met afkortingen

1.	Inleiding en probleemstelling	12
1.1	Omschrijving en situering van het praktijkprobleem	12
1.2	Centrale onderzoeksvraag.....	13
1.3	Deelvragen.....	14
2.	Evolutie van het toerisme in de badplaatsen van de Languedoc-Roussillon	15
2.1	Geschiedenis van het toerisme	15
2.2	Beschrijving van de huidige situatie en toekomstvisie.....	20
3.	Analyse van de aanbodzijde	26
3.1	Voorstelling van de nieuwe badplaatsen	27
3.2	Logiesvormen: aantal en capaciteit.....	32
4.	Analyse van de vraagzijde: toeristisch profiel van de toeristen in de Languedoc-Roussillon in het algemeen en de kuststreek in het bijzonder en cijfergegevens.....	53
4.1	Motivatie van de toeristen	53
4.2	Herkomst van de toeristen	60
4.3	Gemiddelde uitgaven van de toerist in de Languedoc-Roussillon	65
4.4	Omvang van het toeristenaantal in de nieuwe badplaatsen	66
4.4.1	Gruissan	67
4.4.2	La Grande Motte.....	73
4.5	Aankomsten en overnachtingen in de Languedoc-Roussillon.....	74
5.	Toerismebeleid	89
5.1	Marketingbeleid	89
5.2	Beleid m.b.t. de kwaliteit.....	92

5.3 Milieubeleid	94
6. Economische impact.....	96
6.1 Vraag en aanbod.....	96
6.2 Demografische evolutie.....	96
6.3 Directe werkgelegenheid in de toeristische sector	104
6.4 Tertiairisering.....	107
6.5 Actieve en inactieve bevolking	111
6.6 Verblijfsbelasting	115
6.7 Bruto Binnenlands Product.....	117
6.8 Conclusie.....	119
7. SWOT-analyse van de Languedoc-Roussillon	120
7.1 Sterktes	120
7.2 Zwaktes.....	123
7.3 Kansen	125
7.4 Bedreigingen.....	127
8. Besluit	130

Lijst van geraadpleegde werken

Bijlagen

Lijst van de figuren

2.1: Toekomstig Europees HST-netwerk (2020)	22
2.2: Evolutie verbindingswegen in Frankrijk (1970-2000)	24
3.1: Evolutie van het aantal erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1966-2007)	34
3.2: Evolutie van het aantal kamers in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1966-2007)	37
3.3: Evolutie van het aantal erkende hotels in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)	38
3.4: Evolutie van het aantal kamers in erkende hotels in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)	40
3.5: Evolutie van het aantal erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1970-2007)	42
3.6: Evolutie van het aantal standplaatsen in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1970-2007)	44
3.7: Evolutie van het aantal erkende campings in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)	45
3.8: Evolutie van het aantal standplaatsen in erkende campings in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)	47
3.9: Evolutie van het aantal toeristische residenties in de Languedoc-Roussillon (1989-2007)	49
3.10: Evolutie van het aantal bedden in de toeristische residenties in de Languedoc-Roussillon (1989-2007)	51
4.1: Hoofdrekenen in de keuze voor Gruissan als vakantiebestemming (2006)	56
4.2: Samenstelling groepen toeristen Gruissan (2006)	58
4.3: Verdeling naar origine Franse toeristen in Gruissan (2006)	62
4.4: Verhouding Franse en buitenlandse toeristen in de onderzochte badsteden (2006)	64
4.5: Uitgaven naar herkomst van de toeristen in de Languedoc-Roussillon (2006)	66
4.6: Evolutie van de multiplicatorcoëfficiënten van het aantal mensen in Gruissan op basis van huisafval (2001-2006)	69
4.7: Evolutie van de gemiddelde multiplicatorcoëfficiënten van het aantal mensen in Gruissan op basis van huisafval en waterverbruik voor de periode 2001-2006	70
4.8: Relatieve evolutie van het aantal mensen in Gruissan op basis van huisafval en waterverbruik op jaarbasis (2001-2006)	71
4.9: Evolutie van het absoluut aantal toeristen in Gruissan op basis van huisafval en waterverbruik (2001-2006)	73
4.10: Evolutie van de aankomsten in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1985-2005) (1)	78
4.11: Evolutie van de aankomsten in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1985-2005) (2)	78
4.12: Evolutie van het aantal overnachtingen in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1988-2005)	80
4.13: Evolutie gemiddelde verblijfsduur in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1988-2005) ..	82
4.14: Evolutie van de aankomsten in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1994-2003)	84
4.15: Evolutie aantal overnachtingen in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1994-2003)	85

4.16: Evolutie gemiddelde verblijfsduur in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1994-2003)	87
6.1: Bevolkingsevolutie Languedoc-Roussillon (aantal inwoners) (1975-2006).....	99
6.2: Relatieve bevolkingsevolutie Languedoc-Roussillon en Frankrijk t.o.v. basisjaar 1975 (1975-2006)	100
6.3: Migratiesaldi per 10.000 inwoners van de Franse regio's (2000-2005)	103
6.4: Evolutie van de verdeling van loontrekkenden in de kenmerkende toeristische activiteiten (1993-2005).....	106
6.5: Arbeidsplaatsen per sector in de nieuwe badplaatsen (1999).....	108
6.6: Evolutie van de tewerkstelling per sector in de Languedoc-Roussillon (1989-2005)	111
6.7: Evolutie van de werkloosheidsgraad van de Languedoc-Roussillon en Frankrijk (1991-2006) ...	114
6.8: Evolutie van de verblijfsbelasting in de Languedoc-Roussillon in EUR (1970-2005).....	117
6.9: Evolutie van het BBP van de Languedoc-Roussillon en Frankrijk (1990-2006)	119

Lijst van de tabellen

3.1: Evolutie van het aantal erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1966-2007)	33
3.2: Evolutie van het aantal kamers in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1966-2007).....	36
3.3: Evolutie van het aantal erkende hotels in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)	38
3.4: Evolutie van het aantal kamers in erkende hotels in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)	39
3.5: Evolutie van het aantal erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1970-2007)	41
3.6: Evolutie van het aantal standplaatsen in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1970-2007).....	43
3.7: Evolutie van het aantal erkende campings in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)	45
3.8: Evolutie van het aantal standplaatsen in erkende campings in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)	46
3.9: Evolutie van het aantal toeristische residenties in de Languedoc-Roussillon (1989-2007)	48
3.10: Evolutie van het aantal bedden in de toeristische residenties in de Languedoc-Roussillon (1991-2007).....	50
3.11: Evolutie van het aantal tweede verblijven in de Languedoc-Roussillon (1990 en 2004).....	52
4.1: Belangrijkste herkomstregio's van Franse toeristen per badplaats (1996).....	65
4.2: Evolutie van de multiplicatorcoëfficiënten van het aantal mensen in Gruissan op basis van huisafval (2001-2006)	68
4.3: Evolutie van de gemiddelde multiplicatorcoëfficiënten van het aantal mensen in Gruissan op basis van huisafval en waterverbruik (2001-2006)	70
4.4: Relatieve evolutie van het aantal mensen in Gruissan op basis van huisafval en waterverbruik op jaarbasis (2001-2006)	71
4.5: Evolutie van het absoluut aantal toeristen in Gruissan op basis van huisafval en waterverbruik (2001-2006)	72
4.6: Evolutie van de aankomsten in erkende hotels de Languedoc-Roussillon (1985-2005).....	77
4.7: Evolutie van het aantal overnachtingen in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1988-2005).....	79
4.8: Evolutie gemiddelde verblijfsduur in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1988-2005)...	81
4.9: Evolutie van de aankomsten in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1994-2003)	83
4.10: Evolutie van het aantal overnachtingen in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1994-2003).....	85
4.11: Evolutie gemiddelde verblijfsduur in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1994-2003)	86
6.1: Bevolkingsevolutie Languedoc-Roussillon en Frankrijk (aantal inwoners) (1881-2006).....	97
6.2: Evolutie van de afgeronde migratiesaldi, bruto-immigratie- en –emigratiecijfers (per 10.000 inwoners) in de Languedoc-Roussillon(1990-2005)	101

6.3: Evolutie van de afgeronde migratiesaldi (per 10.000 inwoners) van enkele Franse regio's in vergelijking met de Languedoc-Roussillon (1990-2005)	102
6.4: Evolutie van het migratiesaldo van La Grande Motte (1962-1999)	104
6.5: Evolutie van de verdeling van loontrekkenden in bepaalde toeristische activiteiten (1975-1981)	105
6.6: Evolutie van de verdeling van loontrekkenden in de kenmerkende toeristische activiteiten (1993-2005).....	105
6.7: Arbeidsplaatsen per sector in de nieuwe badplaatsen (1999).....	108
6.8: Evolutie van de tewerkstelling per sector in de Languedoc-Roussillon (1989-2005)	109
6.9: Evolutie van de relatieve tewerkstelling per sector in de Languedoc-Roussillon (1989-2005) ...	110
6.10: Beroepsbevolking, inactieven en activiteits- en werkloosheidsgraad van Gruissan, La Grande Motte, Le Barcarès en Leucate (1999 en 2004/2005/2006)	112
6.11: Evolutie van de werkloosheidsgraad van de Languedoc-Roussillon en Frankrijk (1991-2006) .	114
6.12: Evolutie van de verblijfsbelasting in de Languedoc-Roussillon (1970-2005)	116
6.13: Evolutie van het BBP van de Languedoc-Roussillon en Frankrijk (in euro) (1990-2006)	118
7.1: SWOT-analyse Languedoc-Roussillon.....	129

Lijst met afkortingen

APTLR	Association pour la promotion Touristique des Stations du Littoral Languedoc-Roussillon
BBP	Bruto Binnenlands Product
CRLR	Comité Régional Languedoc-Roussillon
CRT(LR)	Comité Regional du Tourisme (Languedoc-Roussillon)
INSEE	Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques
MIA	Mission Interministérielle pour l'Amenagement Touristique
MIALLR	Mission Interministérielle d'Amenagement Littoral Languedoc-Roussillon
ONF	Office National des Forêts
ONT	Observatoire National du Tourisme
PPS	publiekprivate samenwerking
PRLR	Préfecture de la Région Languedoc-Roussillon
TSA	Trend Surface Analyse
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNWTO	United Nations World Tourism Organization
VTB	Vlaamse Toeristenbond

1. Inleiding en probleemstelling

1.1 Omschrijving en situering van het praktijkprobleem

Tegenwoordig wordt jaarlijkse vakantie beschouwd als een verworven recht. Het is niet verwonderlijk dat heel wat mensen nu en dan de dagelijkse sleur in België willen ontvluchten door naar het buitenland te gaan voor een bepaalde periode. Frankrijk is momenteel de topbestemming voor het internationaal toerisme op vlak van aankomsten (P. De Groote, 2006 (1), p. 28).

Deze thesis handelt over de Zuid-Franse regio Languedoc-Roussillon die wordt begrensd door het Rhône-dal, het Garonne-bekken, het Centraal Massief, de Pyreneeën en de Middellandse Zee (CRLR). De regio heeft een oppervlakte van 27.376 km² wat ongeveer overeenkomt met 5% van de totale oppervlakte van Frankrijk (551.500 km²) (INSEE). De Languedoc-Roussillon is dus net iets kleiner dan België (30.528 km²). (NIS) De kuststreek van de Languedoc-Roussillon is ongeveer 17.000 km² en omvat 67 kustgemeenten (J.P. Lozato-Giatart, 1993, p. 173). De Franse Languedoc-Roussillon bestaat uit 5 departementen: Aude, Gard, Hérault, Lozère en Pyrénées-Orientales (PRLR).

Deze streek trok in 2005 6.804.000 buitenlandse toeristen aan. In 2004 lag dit cijfer iets hoger, er waren toen namelijk 7.037.000 buitenlandse toeristen. (INSEE) Het totaal aantal overnachtingen heeft zelfs de kaap van 100.000.000 overschreden (SUNFRANCE). Noodzakelijk is een goed beleid betreffende het toerisme. De streek speelt hier recentelijk duidelijk op in en heeft ontwikkelingen doorgevoerd die niet onopgemerkt bleven voor de United Nations World Tourism Organization in de positieve zin (UNWTO, 2002).

Kuststeden en badplaatsen zijn altijd al populaire vakantiebestemmingen geweest. De recente en minder recente ontwikkelingen in de badplaatsen van de Languedoc-Roussillon hebben een belangrijke impact op het toerisme en zijn het voorwerp van ons onderzoek.

In ons werk vetrekken we vanuit de kuststreek met de nieuwe badplaatsen. De evolutie van het toerisme vanaf de jaren zestig tot heden wordt onderzocht. Tevens wordt gekeken naar het gevoerde beleid.

1.2 Centrale onderzoeksvraag

In 1963 werd de interministeriële beleidsregel (Mission Interministérielle pour l'Amenagement Touristique, hierna MIA genoemd) 'Mission Racine' van kracht. Er werden voorwaarden toegewezen aan de ontwikkeling van toeristische activiteiten, rekening houdend met het milieu (PRLR).

De tijd staat uiteraard niet stil en recent hebben er zich nog andere evoluties voorgedaan. Tussen 2001 en 2006 ontwikkelde de streek een nieuwe economische en toeristische strategie, met als doel de kwaliteit van de kuststreek te herstellen, om beter te kunnen inspelen op het seizoensgebonden toerisme en een basis te creëren voor een meer evenwichtige en meer duurzame toeristische ontwikkeling. Hieruit ontstond de recente 'Mission interministérielle d'aménagement du littoral du Languedoc-Roussillon' in 2001. In dat jaar werd ook beslist een Conseil de Développement du Littoral du Languedoc-Roussillon op te richten. (ibidem)

Ontwikkelingen, vernieuwingen en beleidsmaatregelen hebben uiteraard ook gevolgen. In ons praktijkprobleem zijn we vooral geïnteresseerd in de economische impact van de nieuwe badplaatsen. Het effect op vraag en aanbod, op de tewerkstelling en de economische situatie in het algemeen staan hier centraal. Zo komen we tot de centrale onderzoeksvraag:

Wat is de economische impact van de opbouw van de nieuwe badplaatsen en het toerismebeleid hieromtrent in de Languedoc-Roussillon?

Gezien de ontwikkeling van de badplaatsen een impact hebben op de hele regio, o.a. op vlak van toeristische ontwikkeling en economie, onderzoeken wij de volledige streek met vooral oog voor de nieuwe badplaatsen.

1.3 Deelvragen

Het uitdiepen van ons onderzoek doen we aan de hand van verschillende deelvragen:

- welke evolutie hebben de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon op toeristisch niveau doorgemaakt rekening houdend met het aanbod, welke beleidsmaatregelen werden hiervoor gehanteerd en wat is de toekomstvisie omtrent dit onderwerp? Het is belangrijk een idee te hebben over hoe de streek geworden is wat ze nu is en welke evolutie we nog kunnen verwachten;
- welke invloed heeft de vernieuwing van de kuststreek in het algemeen en de nieuwe badplaatsen in het bijzonder op het aanbod van (toeristische) diensten? Er wordt onderzocht in welke mate er tertiairisering plaats vindt. Normaal gaat een groeiende toeristische markt gepaard met een stijgende tertiarisering;
- welke impact heeft de vernieuwing op de demografie en werkgelegenheid? Vooral werkgelegenheid is een zeer belangrijke factor bij het bepalen van de economische impact. Deze factoren kunnen een inzicht geven inzake een positieve of negatieve weerslag van de vernieuwing op de bevolking;
- wat is de huidige situatie op vlak van aanwezige infrastructuur? Dit is ongetwijfeld van belang voor zowel de bevolking als voor de toeristen. Toeristen houden onder andere hier mee rekening bij hun keuze van vakantiebestemming;
- hoe zit het met de uitbouw van de toeristische sector en welke toeristische belastingen worden er geheven? Er wordt een idee gegeven van de omvang van het toerisme in monetaire termen waardoor mede de economische impact wordt weergegeven;
- wat is het profiel van de toerist die minstens één vakantie doorgebracht heeft in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon? Met 'la Maison du Languedoc-Roussillon' te Brussel beoogt de streek een marketinggerichte/promotionele strategie in België. Ook in andere landen werden dergelijke vestigingen opgericht. Wij proberen vooral de kenmerken en de motivatie van de toerist en zijn herkomst duidelijk te maken.

2. Evolutie van het toerisme in de badplaatsen van de Languedoc-Roussillon

2.1 Geschiedenis van het toerisme

De kuststreek van de Languedoc-Roussillon is de afgelopen vijftig jaar enorm geëvolueerd. Ze is uitgegroeid van een doorreisstreek naar Spanje (G.J. Ashworth & T.Z. De Haan, 1987, p. 13; APTLR, 1996, p. 1), bestaande uit enkele kleine vissersdorpjes, tot een gebied met enorme toeristische resorts.

Onder *resort* verstaan we in deze context niet een toeristische bestemming, maar een concept vanuit de ruimtelijke ordening. Het gaat om toeristische centra die verschillende vormen kunnen aannemen en ontwikkeld zijn vanuit de huisvesting in het algemeen en vanuit de vastgoedsector in het bijzonder. Toeristische centra of resorts zijn dus eigenlijk regio's die ontwikkeld zijn ter bevordering van het toerisme en die gekenmerkt worden door enkele essentiële waarden zoals het beantwoorden aan een sociale behoefte en de aanwezigheid van verschillende types huisvesting (hotels, appartementen, huurhuizen, ...) aldus C. Chaspoul (1992).

Een nieuwe badplaats wordt door de Association pour la promotion touristique des Stations Nouvelles du Littoral Languedoc-Roussillon gedefinieerd als: "een toeristische eenheid gecreëerd uit het niets, rond een jachthaven met een zeer precies hoofdschema en een karakteristieke architectuur".

In ons werkstuk onderzoeken we de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon, die de nieuwe resorts van de kuststreek zijn. Uit onze literatuurstudie blijken er verschillen te zijn in opsomming van de nieuwe badplaatsen tussen boeken en persdossiers en zelfs tussen boeken onderling. Enkele komen echter telkens terug, namelijk Cap d'Agde, La Grande-Motte, Port-Barcarès en Saint-Cyprien. Het lijkt ons het beste de opsomming van het persdossier te volgen gezien dit werd opgesteld door de mensen die het dichtst bij de ontwikkeling en evolutie van de nieuwe badplaatsen staan. De reeks wordt dan aangevuld

met Gruissan en Port-Leucate. Deze twee badplaatsen vinden we trouwens in alle referenties –één uitgezonderd- wat er des te meer op wijst dat ze tot de nieuwe resorts behoren. De nieuwe badplaatsen zijn terug te vinden op een kaart van de regio in bijlage 2. De economische impact van de zes bovenstaande steden wordt in een later stadium onderzocht.

De Languedoc-Roussillon bestond vóór zijn toeristische evolutie uit verouderde badplaatsen die hoofdzakelijk werden bezocht door de lokale bevolking (Association pour la promotion touristique des Stations Nouvelles du Littoral Languedoc-Roussillon). Het was een onaantrekkelijke streek, geteisterd door muggenplagen en gekenmerkt door moerassen en zandduinen (H. Robinson, 1976, p. 277 e.v.; Consumenten-reisgids, 1996). Maar het ging verder dan dat. In de Languedoc-Roussillon van de jaren zestig was er veel werkloosheid en was de wijnbouw in crisis (P. Ten Voorde, 1980).

De Franse overheid besloot de problemen aan te pakken en ontwikkelde de 'Mission Interministérielle pour l'Aménagement Touristique du Littoral Languedoc-Roussillon' (MIA) in 1963. Deze had tot doel de Languedoc-Roussillon om te toveren tot een grote toeristische regio die zou bijdragen tot een evenwichtige nationale toeristische balans. Hiertoe zou het gebied moeten zorgen voor de ontlasting van de populaire Côte d'Azur. (A. Mesplier, 1991, p. 199) Op deze manier zou voldaan worden aan de toeristische vraag.

Uiteraard golden er ook nog andere, meer specifieke objectieven, zowel op nationaal als regionaal niveau. Het project dat voortvloeide uit de MIA van 1963 diende tevens werkgelegenheid te scheppen, het sociaal toerisme te ontwikkelen en afwisseling te brengen in de economie van de streek die gekenmerkt werd door slechte industrialisering (APTLR).

Het is duidelijk dat bij het creëren van een toeristisch gebied, een toeristische aanbodzijde wordt gemaakt. In de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon zou dan de vraag naar arbeid stijgen. Jobs in hotels, campings, watersportcentra en andere toeristische aangelegenheden dienen namelijk ingevuld te worden.

De Languedoc-Roussillon mocht dan wel als een onaantrekkelijke kuststreek bestempeld worden met allerlei problemen, ze had echter heel wat potentieel. De talrijke lagunes bieden een waaier van ontwikkelingsmogelijkheden voor watersportactiviteiten. Het is ook niet zonder reden dat de resorts zo zijn uitgekozen dat ze dicht bij plaatsen liggen waar recreatieve activiteiten vooral gefocust kunnen worden op zeil- en watersport. Ook de grote zandstranden dragen bij tot de attractiviteit van de streek. (H. Robinson, 1976, p. 277)

Vooraleer het project goedgekeurd werd en algemeen bekend raakte, heeft de overheid in alle stilte grond verworven. Ze heeft zo een vierduizend hectare land in de beoogde zones gekocht aan relatief lage landbouwgrondprijzen. Dit was noodzakelijk gezien anders het gevaar bestond dat de landeigenaars gingen speculeren. Het is nu eenmaal zo dat na de toeristische evolutie de grondprijzen enorm zouden stijgen. (H. Robinson, 1976, p.277)

De uitgekozen resorts zouden dan sterk ontwikkeld zijn en zouden veel mensen en toeristen aantrekken. Dat kan meer winst opleveren dan wanneer de grond gebruikt wordt voor landbouwdoeleinden. Uiteindelijk zou de grond zelfs schaars worden gezien het gebied nu eenmaal beperkt is in omvang en dus een maximum groeicapaciteit heeft. Dit alles leidt tot een meerwaarde van de grond waardoor het interessant is om, met de voorgaande informatie in het achterhoofd, de grond duurder te verkopen dan de toen courante waarde, namelijk die van landbouwgrond. Eigenaars zouden in dit geval gewacht hebben tot ze een prijs kregen in functie van de geplande ontwikkeling.

Om het project in zijn geheel door te voeren was het vervolgens nodig om nog meer grond te verwerven. Er werd een wet goedgekeurd die de MIA toeliet gronden te kopen. Zij verwierf 30.000 hectare extra (ibidem). De Franse regering en de MIA kochten gronden in der minne, via onteigening en via de uitoefening van het recht van voorkoop (G. Cazes & R. Lanquar, 1990, p. 65-66).

De volgende stap betrof het uitbouwen van infrastructuur op de verworven gronden. Moerassen werden gedregd en het muggenprobleem werd aangepakt (H. Robinson, 1976, p. 278). Er werden tevens artificiële havens en lagunen gecreëerd (P. Lavery, 1971, p. 193). Een

van de kernwoorden rond infrastructuur is natuurlijk 'autowegen'. Hiertoe werd een weldoordacht wegennetwerk geïmplementeerd met landinwaarts een autosnelweg die parallel loopt met de kust. Om gemotoriseerd verkeer zo veel mogelijk van de kust weg te houden werden er tevens parkeerterreinen aangelegd op doordachte afstanden van de kust. Onontbeerlijk waren ook nieuwe luchthavens. Tegen 1972 werden er vier gebouwd. (H. Robinson, 1976, p. 278) Het uitbouwen van een wegennetwerk tegelijkertijd met de toeristische ontwikkeling was noodzakelijk om het project coherent en geïntegreerd te maken en er dus voor te zorgen dat de algehele evolutie mogelijk was (R. Burton, 1991, p. 109).

De Franse overheid heeft kosten noch moeite gespaard voor het verkrijgen van land en het voorzien van een basisinfrastructuur. Maar omdat het te duur zou worden om zelf de volledige toeristische infrastructuur aan te leggen diende internationaal gezocht te worden naar privé-investeerders aan wie de verworven grond aan een redelijke prijs werd doorverkocht onder bijzondere voorwaarden. De investeerders hadden namelijk de verplichting in te staan voor de ontwikkeling op hun stuk grond en er was een verbod op het doorverkopen van ongebruikte grond. (H. Robinson, 1976, p. 277-278)

We kunnen hieruit afleiden dat de Franse regering met het toeristische project in de Languedoc-Roussillon een soort van publiekprivate samenwerking (PPS) op touw heeft gezet lang voor deze term zelf gebruikt werd. Omdat wij het vermoeden hadden dat deze evolutie gelijk liep met wat elders gebeurde werd vanuit de Vlaamse situatie enig rechtsvergelijkend onderzoek gedaan.

Ook in Vlaanderen heeft de overheid gedurende de laatste decennia allerlei concepten gebruikt om projecten van algemeen nut te realiseren in samenwerking met de private sector zonder specifieke regelgeving ter zake. Dit kunnen we afleiden uit Van Garsse (2001). Hier resulteerde deze administratieve praktijk in het zogenaamde PPS-decreet, namelijk het decreet van 18 juli 2003 betreffende Publiek-Private Samenwerking (B.S. 19 september 2003). Het decreet definieert PPS-projecten als *"projecten die door publiek- en privaatrechterlijke partijen, gezamenlijk en in een samenwerkingsverband, worden*

gerealiseerd om een meerwaarde voor die partijen tot stand te brengen” en bepaalt het kader waarbinnen deze samenwerking mogelijk is.

In Frankrijk deed zich een analoge situatie voor en kwam de ‘ordonnance N° 2004-559 du 17 juin 2004 sur les contrats de partenariat’ tot stand.

Als publiekrechtelijke partij is er in het toeristische project dat wij onderzoeken de Franse overheid en als privaatrechtelijke partij zijn er de privé-investeerders. Pearce (1989, p. 60) bevestigt dat niet alleen de Franse staat, maar ook de private sector een grote rol speelt in het project. Ze werken samen doordat de Franse overheid land verkoopt waarop de privé-investeerders bepaalde ontwikkelingen dienen door te voeren om uiteindelijk te komen tot de realisatie van een toeristisch aantrekkelijke streek. Dit laatste biedt meerwaarde voor de Franse overheid gezien er een stijging van het aantal toeristen verwacht wordt waardoor beleidsmatig een oplossing is gevonden voor het werkloosheidsprobleem door een stijgende tewerkstelling in de toeristische sector. De streek zal dan ongetwijfeld rijker worden, wat normaliter gepaard gaat met een gestegen levensstandaard per capita. Het is ook zo dat er meerwaarde voor de privé-investeerders wordt gecreëerd. De aantrekkelijke grondprijs en de ontwikkelingsmogelijkheden in acht genomen, is het niet heel moeilijk om een goede investeringsopbrengst te realiseren.

Met beide partijen werd het project gerealiseerd op drie niveaus. Als eerste niveau is er de Franse Staat. Zijn taak bestond o.a. uit het verwerven van de gronden terwijl grondspeculatie moest vermeden worden, het aanleggen van autowegen en het oplossen van de muggenplaag. Op het tweede niveau zijn er de economische verenigingen waar de departementale en de lokale overheden een grote rol spelen. Zij rustten de door de Staat aangekochte terreinen verder uit door het aanleggen van wegen, door te voorzien in een netwerk van nutsvoorzieningen (water, elektriciteit en telefoon) en door groenaanleg. Vervolgens werden deze gronden, zoals eerder aangehaald, verkocht aan privé-investeerders. Zij vormen dan ook het derde niveau. Dit niveau van de zogenaamde promotors diende de bouw van hotels, vakantiedorpen en kampeerterreinen te waarborgen rekening houdend met welbepaalde plannen. Voor elk resort werd er namelijk een

hoofdarchitect aangesteld die plannen diende op te stellen met voorschriften en verplichtingen waarmee de promotors rekening dienden te houden. (A. Mesplier, 1991, p. 199-200 en N. Baron-Yellès, 1999, p.98; C. Peyroutet, 1995, p. 102)

2.2 Beschrijving van de huidige situatie en toekomstvisie

Het toerisme heeft heel wat schade toegebracht aan het landschap en heeft geleid tot het artificialiseren van het gebied. Milieuvervuiling is dan ook opgetreden. Om de problemen en mogelijke oplossingen te kennen werden er onderzoeken uitgevoerd. (Demailly & Flament, 2000, p. 89)

Deze onderzoeken leverden objectieve gegevens op met betrekking tot milieuvervuiling en aantasting van de stranden. Bovendien is de overheid zich tegenwoordig meer bewust van de milieuproblematiek wat tot uiting komt in de recente MIA's. Het arsenaal aan wetten en reglementen werd tevens aangepast aan de huidige en toekomstige behoeften met betrekking tot de bescherming van de kuststreek. (D. Constantin, 1999, p. 157-158)

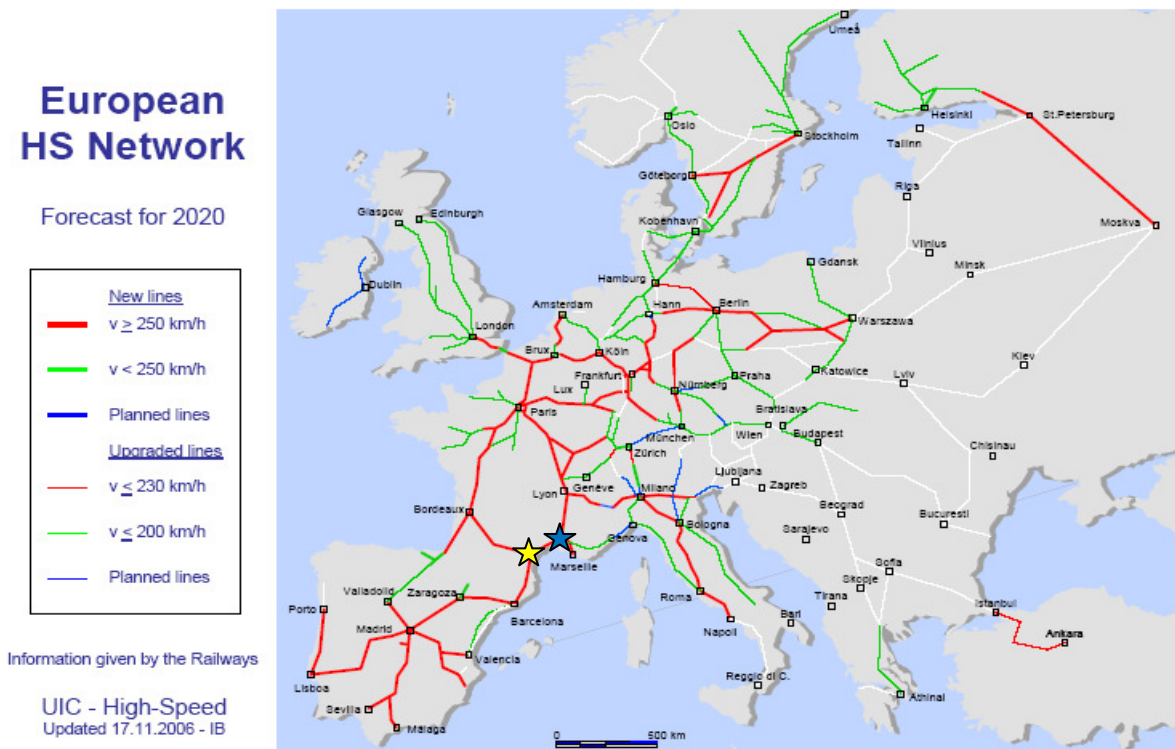
Om verdere landschapsdegradatie te vermijden heeft de Franse overheid inderdaad maatregelen genomen. Recent werd op 9 juli 2001 de Mission interministérielle d'aménagement du littoral du Languedoc-Roussillon voor een periode van middellange termijn, namelijk 2001-2006, goedgekeurd door het Comité Interministériel d'Aménagement et de Développement du Territoire (CIADT). Overigens lagen nog andere dan milieureden aan de basis van deze missie, namelijk het beter afstellen van de regio op de seizoen- en woonverwachtingen en de realisatie van een meer evenwichtige, meer gediversifieerde en duurzamere ontwikkeling. Bijlage 3 gaat hieromtrent meer in detail. (Préfecture de la région Languedoc-Roussillon)

Daarnaast werd ook een lange termijnvisie voor de periode 2000-2020 uitgeschreven door de Conseil Régional du Languedoc-Roussillon betreffende verdere inrichting en ontwikkeling van de kuststreek waarbij voorrang gegeven werd aan de zorg voor het milieu. Op het milieubeleid wordt verder ingegaan in 5.3. Ook wordt het verkrijgen van toegang tot nieuwe

markten voor de plaatselijke bedrijven beoogd. Tevens is de integratie van de regionale economie in deze van de Europese Unie een uitdaging en worden ontwikkelingen en projecten op Europees niveau hierbij ondersteund. (Conseil Régional Languedoc-Roussillon, 2000, p.233-234)

De uitbreiding van het HST-netwerk is daar een voorbeeld van. Bijlage 5 toont de huidige situatie, figuur 2.1 de tegen 2020 verwachte hogesnelheidstreinverbindingen. Wanneer we de regio en omgeving van de Languedoc-Roussillon bekijken zien we een volledig nieuw traject tussen Narbonne en Avignon, met een tussenstation rond Montpellier. De regio wordt gemakkelijk bereikbaar met de HST vanuit België. Een rechtstreekse reis van Brussel tot Montpellier is reeds mogelijk en duurt ongeveer 5 uur en 40 minuten (TGV). Het stuk tussen Avignon en Montpellier gaat wel nog via het gewone spoor en dus niet aan HST-snelheden. Dat zal in de toekomst veranderen. De vraag is of toeristen vanuit België meer gebruik gaan maken van de HST om naar een bestemming in de Languedoc-Roussillon te gaan. Anno 2007 komen de meeste toeristen met de auto, zo blijkt uit de afgenomen interviews van 18 en 20 september 2007 en dit is al enige tijd zo, zoals blijkt uit het persdossier van de APTLR (1996, p. 14, 21, 38). Meer informatie over deze bevragingen kunnen in bijlage 1 en bijlage 4 terug gevonden worden. Er dient hierbij wel opgemerkt te worden dat er een groot verschil is tussen 1996 en nu. Pas in 2001 werd de TGV Méditerranée, tot welke de stations in Avignon en Montpellier behoren, opgericht (International Union of Railways). Voorheen was er dus nog geen HST-verbinding die, min of meer –gezien Avignon in de regio Provence ligt-, aansloot op de regio. Ook blijkt uit het persdossier (APTLR, 1996) dat de zon reden nummer 1 is om op vakantie te gaan in de regio. Dit wordt bevestigd door Constantin (1999, p. 137).

Figuur 2.1: Toekomstig Europees HST-netwerk (2020)

★ : Narbonne   ★ : Avignon

Bron: verwerkte figuur International Union of Railways

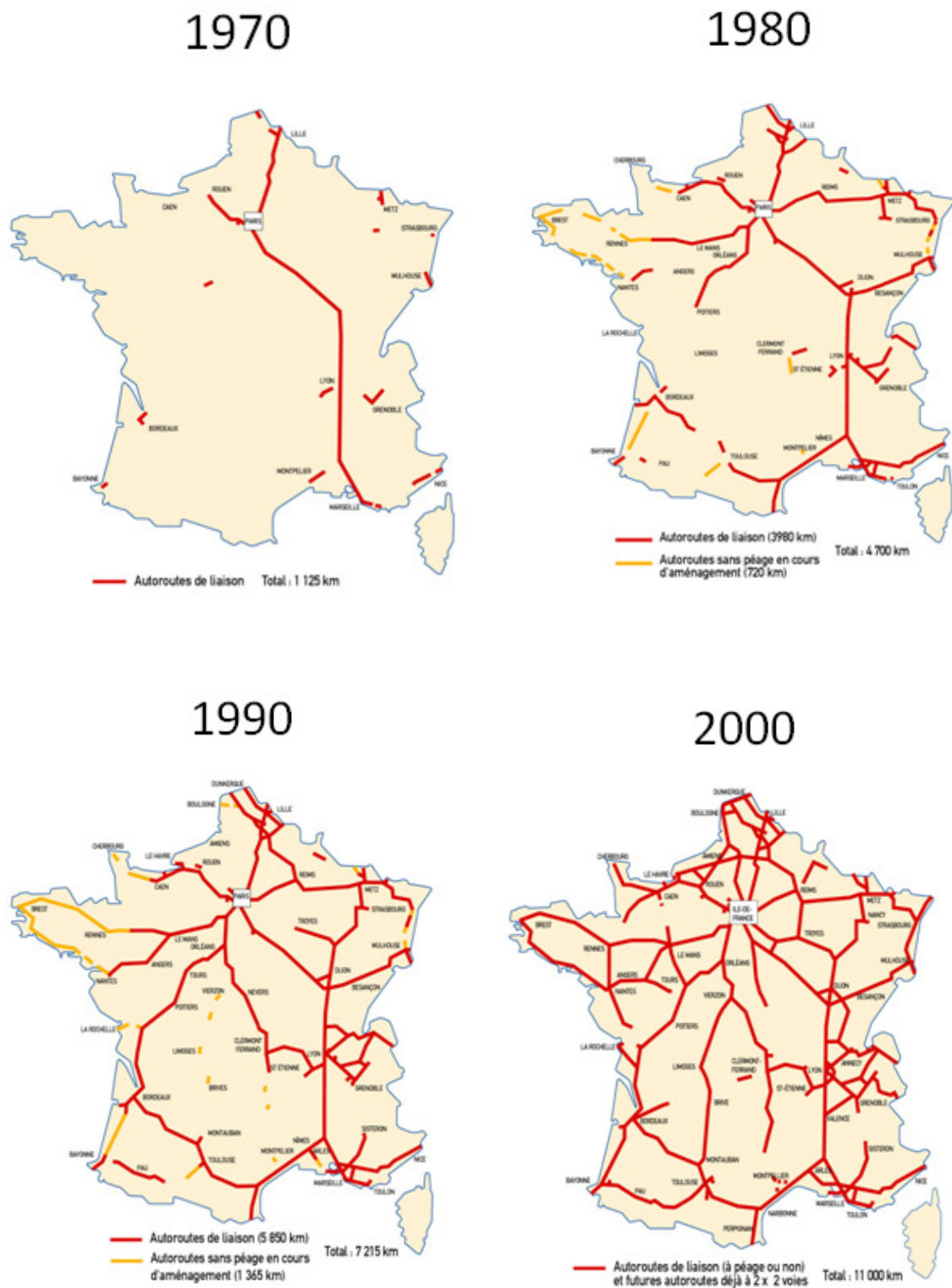
Een groot deel van deze toeristen kan een serieuze afweging maken om al dan niet met de HST naar de regio af te zakken. De keuze kan volgens ons beïnvloed worden door een aantal factoren, bijvoorbeeld de prijs van een HST-ticket. Met de auto betaal je weliswaar 'péage' of tol normaal gezien. Het is ook mogelijk om via niet aan tolgeld onderworpen wegen te rijden, maar dan wordt de reisduur aanzienlijk verlengd. Verder kan je ook met meerdere personen in een auto, terwijl je per persoon een HST-ticket nodig hebt indien voor deze optie gekozen wordt. Voor de toeristen die graag een uitstap maken zal veel afhangen van de regionale verbindingen van treinen en bussen, of van het aanbod van het aantal georganiseerde daguitstappen waarbij mensen op een centrale, makkelijk bereikbare plaats

worden opgepikt om vervolgens in groep naar bijvoorbeeld een toeristische attractie te gaan.

Momenteel worden er in de badplaatsen nabij Spanje, waaronder Saint-Cyprien, toeristische uitstappen per boot of bus georganiseerd naar trekpleisters over de Franse grens. Onder meer Barcelona behoort tot de bestemmingen. Met de komst van een HST-verbinding tussen Montpellier of Narbonne en Barcelona wordt het mogelijk om toeristen ook via deze weg de kans te geven om een uitstap over de grens te maken. Deze verbinding is nog niet voorzien in de plannen voor 2010, maar wel in de plannen voor 2020 (International Union of Railways). Voor toeristen in het oosten van de regio, waartoe o.a. La Grande Motte behoort, is de kans groot dat ook zij een dergelijke uitstap zullen kunnen doen, door te vertrekken van het station met de toekomstige HST-faciliteiten in Montpellier. Voor de badplaatsen die behoren tot het domein van deze thesis bevinden de HST-stations zich op hooguit iets meer dan een uurtje rijden.

Toeristen die naar de regio willen reizen hebben momenteel ook de mogelijkheid om met de HST tot Montpellier te reizen, met de verbinding Avignon-Montpellier op normale treinsnelheid, en dus later ook naar Narbonne, en van daaruit een auto te huren. Uit enig onderzoekwerk naar de websites van HST-stations blijkt dat er meestal de mogelijkheid is om een auto te huren, net als bij de meeste internationale luchthavens het geval is. Hieruit kan afgeleid worden dat er inderdaad een markt voor huurauto's bestaat.

Figuur 2.2: Evolutie verbindingswegen in Frankrijk (1970-2000)

Bron: Direction du Tourisme

Omdat de meeste toeristen nog steeds de auto als favoriete vervoersmiddel naar de Languedoc-Roussillon kiezen, is het interessant om de evolutie van het wegennetwerk in Frankrijk weer te geven. We beperken ons tot de grote verbindingswegen. Wanneer we figuur 2.2 bekijken zien we dat er begin jaren '70 reeds een autosnelweg is, met name de Autoroute du Soleil, die Frankrijk doorkuist van noord naar zuid. De Languedoc-Roussillon is er niet volledig op aangesloten, maar het is reeds mogelijk om vanuit België, het grootste deel van de afstand via de autosnelweg af te leggen. We hebben al aangehaald dat de plannen rond de toeristische ontwikkelingen gepaard gingen met de aanleg van een goede wegeninfrastructuur. Uit de kaart van 1980 blijkt dan ook dat de Languedoc-Roussillon op dat ogenblik volledig verbonden is met België en Spanje. Voor diegenen die uit het oosten van België komen is er bovendien nog een snellere route via Metz. In de Languedoc-Roussillon zelf was de geplande autosnelweg die parallel met de kust loopt al aangelegd. Een aantal decennia later is het ook mogelijk om vanuit Spanje een alternatieve route te nemen, zoals te zien is op de respectievelijke kaarten. (Direction du Tourisme)

De kuststreek is niet zonder reden de meest onderzochte toeristische ruimte geworden in het gebied (Demailly & Flament, 2000, p. 89). Er moet immers regelmatig gecontroleerd worden of er problemen zijn en er dient onderzocht te worden hoe men deze kan oplossen en in de toekomst vermijden. Zo is er bijvoorbeeld in 2004 een studie geweest met betrekking tot de beboste gebieden in de streek waaruit blijkt dat de MIA van 2001 op vlak van milieu goede resultaten heeft opgeleverd. Sinds eind 2006, na het aflopen van de periode die de MIA van 2001 beoogde, is de streek er sterk op vooruitgegaan. Dit kwam o.a. tot uiting in de creatie van groene zones, waar zeer strenge reglementering i.v.m. bebouwing van toepassing is, waardoor natuurbehoud wordt gewaarborgd. Het is niet verwonderlijk dat de regio verder gaat met de opgestelde maatregelen. (Préfecture de la région Languedoc-Roussillon)

3. Analyse van de aanbodzijde

Om een idee te hebben van de impact van de toeristische ontwikkelingen, is het ook belangrijk om de aanbodzijde nader te bekijken. We maken een onderscheid naar logiesvormen, i.c. het aantal hotels, campings, ... en de bijhorende capaciteit. Deze evolutie vormt, net als bij de vraagzijde, een indicator van de economische impact. Omdat de ontwikkeling van de nieuwe badplaatsen een invloed diende te hebben op de volledige regio, wordt hieraan uiteraard aandacht aan geschonken. Het was immers de bedoeling om de economie in de Languedoc-Roussillon te doen heropleven. Natuurlijk besteden we ook de nodige aandacht aan de situatie in de badplaatsen zelf, voor zover er informatie beschikbaar is. Ook hiervoor werden verschillende bronnen geraadpleegd en zijn de tabellen en figuren gemaakt aan de hand van meerdere boeken en statistieken.

Eerst bespreken we het onderzoek van G.J. Ashworth & T.Z. De Haan (1987, p. 18-41). Zij hebben via Trend Surface Analyse (TSA) een beeld trachten te vormen van de structuur van badplaatsen in de Languedoc-Roussillon. TSA is een veel gebruikte methode om een beeld te kunnen vormen van waaruit de ruimte, i.c. de badplaats, bestaat, en in dit geval op vlak van aanbod. Uit hun onderzoek viel de afwezigheid van de amusementsector op, zeker in vergelijking met Engelse badplaatsen. Casino's zijn wel ruim vertegenwoordigd, maar indooramusementshallen zijn er omzeggens niet. Het klimaat is hiervoor een grote verklaring. Door het warme weer prefereren toeristen om buiten te blijven. De resorts zouden ook minder volwaardige badplaatsen zijn dan hun Engelse equivalenten omdat zij eerder monofunctioneel zijn, met enkel het aanbod van logies en restaurants. Dit is vooral bij de resorts ontwikkeld na de MIA van 1963. Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat deze bron dateert van 1987 en slechts dient om een evolutie te kunnen waarnemen. Ondertussen hebben de resorts zich meer en meer ontwikkeld en zijn er talrijke golfterreinen, wellnesscomplexen, waterparken en winkels ingepland. Om precieze uitspraken daaromtrent te doen is echter verder onderzoek nodig.

3.1 Voorstelling van de nieuwe badplaatsen

Vooreerst willen we een algemeen beeld schetsen van de badplaatsen in verband met hun ligging, infrastructuur en ontwikkeling.

La Grande Motte

La Grande Motte is ontworpen in 1967 (Michelin, 2007, p. 224; A. Mesplier, 1991, p. 201) en gesticht in 1974, zoals blijkt uit het interview van 20 september 2007 met de directrice van de toeristische dienst, mevrouw Laure Pasquet. Met ontworpen bedoelen we dat het architecturale plan werd opgesteld en gesticht betekent dat dit plan ook effectief werd uitgevoerd in het vermelde jaartal. Het is niet voor niets dat de plaats waar het stadhuis en de toeristische dienst zich bevinden “Place du 1er Octobre 1974” heet. De badplaats is gelegen nabij de grote steden Montpellier en Nîmes, dicht bij een HST-station en op 10 km van een internationale luchthaven. (APTLR, 1996, p. 9) In bijlage 7 is een plattegrond van de badplaats terug te vinden.

De badplaats telt momenteel 8.200 permanente inwoners, tegenover 6.000 een tiental jaren geleden. Voor zulk een kleine stad zijn er verhoudingsgewijs heel wat activiteiten te doen, zoals uit bijlage 6 blijkt. La Grande Motte biedt tevens een strand van 7 km en een ‘port de plaisance’ met 1.452 aanlegplaatsen. Dit is een soort jachthaven, letterlijk vertaald plezierhaven. Deze benaming wordt ook in België gebruikt. Het is een haven dicht bij de zee of een rivier waar plezierboten, zowel zeil- als motorboten, kunnen aanmeren. (ibidem, p.9 en interview)

Zoals reeds besproken, werd voor iedere badplaats een eigen architect aangesteld. Voor het ontwerp van La Grande Motte was dat Jean Balladu. Hij creëerde een stijl bestaande uit Mexicaans-piramidevormige gebouwen (interview). La Grande Motte, wat ‘grote heuvel’ betekent was de naam van een landhuis in de wijngaarden die hebben plaatsgemaakt voor de piramideachtige vestigingen (Michelin, 2007, p. 225). La Grande Motte is op te delen in 2 delen. De buurt rond het Palais des Congres is meer rechthoekig, wat voor het mannelijke staat. De gebouwen in het meer toeristische gedeelte hebben rondere vormen, wat dan

weer duidt op het vrouwelijke. Deze symboliek is tevens typisch voor de badplaats, aldus mevrouw Pasquet.

La Grande Motte is zo ontworpen dat je op een van de vele parkings je auto kan parkeren en van daaruit alles te voet of per fiets kan doen. Er zijn dan ook niet voor niets maar liefst 25 km wandelwegen in La Grande Motte. Op deze manier wordt het milieu gespaard en kunnen kinderen op een veiligere manier vertoeven in de badplaats. De aanwezigheid van groene zones is ook typerend voor La Grande Motte. Niet minder dan 70 % van de oppervlakte van 1.600 ha wordt daartoe ingericht en gebruikt. Deze cijfers kunnen ook teruggevonden worden in bijlage 6. (ibidem)

Zoals ook zal blijken uit de motivatie van de toeristen om voor La Grande Motte als vakantiebestemming te kiezen, worden er heel wat (gratis) activiteiten georganiseerd. Zo zijn er bijvoorbeeld gratis bezoeken onder leiding van ecologen op maandagen en donderdagen waarbij uitleg gegeven over de architectuur, de mooie uitzichtpunten e.d.

Gruissan

Hoewel de ontwikkeling als populaire badplaats pas gestart is in 1973 (A. Mesplier, 1991, p. 201), bestond Gruissan al vóór de toeristische ontwikkelingen in de Languedoc-Roussillon. Voordien was het nog geen stad en absoluut geen toeristische vakantiebestemming toegankelijk voor iedereen ondanks dat een zekere Grussius, een Gallo-Romeinse consul van Narbonne, deze kaap als vakantieoord zou gekozen hebben. (APTLR, 1996, p. 26) Anno 2007 telt Gruissan slechts 3.061 permanente inwoners (Michelin, 2007, p. 227).

In het oude stadsgedeelte is er zelfs een eeuwenoude ruïne van een kasteel, le château de Gruissan met de officiële naam 'La Tour Barberousse' (Michelin, 2007, p. 228), dat in 1948 als historisch monument werd ingeschreven. Recentelijk is er nog € 743.176 geïnvesteerd in het behoud van het kasteel en om het op te waarderen door het o.a. toegankelijker te maken, zoals blijkt uit het informatiebord omtrent de renovatie dat nabij het kasteel hangt. Uit het interview met Jean-Claude Méric (meer informatie in bijlage 1) blijkt dat Gruissan een progressieve renovatie doorvoert. Hiermee bedoelt hij dat niets de kans krijgt

verwaarloosd te worden door tijdig renovatiewerken uit te voeren, met de bedoeling het stadje aantrekkelijk te houden.

Vóór 1975, het jaar waarin het nieuwe Gruissan werd gebouwd, was het een authentiek vissersdorpje. Met de ontwikkeling van de nieuwe badplaats heeft men geprobeerd zulk dorp te reconstrueren. Gruissan heeft een nieuw en een oud stadsgedeelte, waarbij dit laatste kenmerken vertoont van zo een authentiek vissersdorpje. Zo zijn paalwoningen bewaard gebleven die gebouwd werden om overstromingen door het zeewater te vermijden. Dit zijn oorspronkelijke visserswoningen die dateren uit de 19de eeuw. Ook het kasteel is daar terug te vinden. Het volledige concept van Gruissan zorgt ervoor dat de plaats door J.N. Darde (1991, p. 436) bestempeld wordt als de meest geslaagde badplaats van de Languedoc-Roussillon. Gruissan was vroeger niet zomaar een vissersdorpje, het blijkt zelfs een belangrijke haven geweest te zijn vanwaar boten vertrokken om ter hoogte van Spanje en Algerije te gaan vissen. De huizen in dit deel van Gruissan staan in concentrische cirkels rond de ruïne van het kasteel. (Michelin, 2007, p. 227-228 en interview met Jean-Claude Méric) In bijlage 8 is een plattegrond van de stad terug te vinden.

Zoals elke nieuwe badplaats heeft ook Gruissan een plezierhaven dewelke maar liefst 1.250 aanlegplaatsen telt. Die haven maakt deel uit van het nieuwe, moderne gedeelte van Gruissan. De plezierhaven is omgeven door ontelbare restaurantjes en vele winkeltjes. Er is dus een groot verschil tussen het oude en het nieuwe gedeelte. De aanwezigheid van beide zorgt ervoor dat Gruissan een aantrekkelijke badplaats is. Wat ook opvalt in het stadje is de felle noordwestelijke wind, de Tramontane, die er heerst (Gruissan Windsurf). Ook J.N. Darde (1991, p. 441, 457) spreekt van de noordwestelijke wind. De reden dat de Tramontane in Gruissan het hele jaar door opvalt, is de ligging en de omsluiting door de Middellandse Zee. Op sommige plaatsen zijn de gebouwen zo ingeplant dat er op die plaatsen geen last vanwege de Tramontane is. De aanwezigheid van die wind wordt verklaard door de ligging: het stadje is omgeven door de winderige zee, vooral het oude gedeelte heeft zelfs iets weg van een schiereiland. (interview met Jean-Claude Méric en eigen ervaring)

Leucate

Leucate is opgebouwd uit vier kleine dorpjes: Leucate Plage, Leucate Village, Port Leucate en La Franqui. Buiten Leucate Village liggen alle dorpjes aan de zee. Leucate is een schiereiland gelegen tussen de Middellandse Zee en het Lac Marin. Toch is het er niet winderig, zoals in Gruissan. (interview met Stéphanie Navarro, zie bijlage 1) Dit wordt verklaard door de klif die er is (APTLR, 1996, p. 35) Leucate telde in 2004 3.392 inwoners (INSEE). In bijlage 9 is tevens een plattegrond van Port-Leucate terug te vinden.

Leucate Village is een pittoresk mediterrane zeedorpje, gelegen op een paar kilometer van de kust. Port-Leucate is gescheiden van de rest van Leucate door een aantal naturistendorpjes die de privacy van de stranden verzekeren. Deze dorpjes, die tot Port-Leucate behoren, vormen één van de voornaamste Franse naturistencentra. Port-Leucate zelf heeft, net als elke andere nieuwe badplaats, een plezierhaven met aanlegplaatsen voor 1.200 boten. Het is minder traditioneel dan Leucate Village en lijkt op een echt, gezellig vakantiedorp met bijhorende winkeltjes en restaurantjes. (APTLR, 1996, p. 35 en Guides des hébergements de Leucate, 2007, p.2 en eigen ervaring)

Cap d'Agde

Ook in het kader van de Mission Racine van 1963 werd Cap d'Agde gebouwd in 1970. Het resort bestaat uit Agde Ville, Le Cap d'Agde, Le Grau d'Agde en La Tamarissière (Europese Commissie, 2000, p. 75). Voor de jaren '70 was de plek enkel een wilde kaap met een rotsachtige kust, ontstaan uit een stroom lava van de Mont Saint-Loup. Deze oude vulkaan die ongeveer 750.000 jaar geleden uitdoofde is nu een beschermd natuurgebied met vele mediterrane eigenschappen zoals een kust die gevormd is met eilandjes, krekens en kliffen. Deze originele plaats werd reeds 2500 jaar geleden gedoopt tot Agathé Tyché door de Marseillanen, wat geluk betekent. (Michelin, 2007, p. 143)

Nu behoort het tot de topbadplaatsen van de streek, gelegen in een grote tegen de wind beschutte plek. Het is een echte must geworden voor het internationaal toerisme en blijkt het grootste toeristische resort van Frankrijk te zijn (B. Catlos, 2007, p. 330). Er wordt echter

wel niet vermeld op basis van welk criterium de badplaats het grootste wordt genoemd. Wij zullen verderop hoe dan ook verder ingaan op de vraag en het aanbod, waaruit kan blijken hoe groot Cap d'Agde is t.o.v. de andere badplaatsen. Cap d'Agde bestaat uit tien wijken met elk een eigen stijl en sfeer. Verder is de dorpskern volgens traditionele Languedociaanse stijl gebouwd. Drie tot vier verdiepingen, pasteltinten en kronkelige straatjes kenmerken de stijl. Ook hier ontbreekt een plezierhaven niet. Er zijn acht jachthavens, samen goed voor maar liefst 1.750 aanlegplaatsen. (APTLR, 1996, p.15-16 en Michelin, 2007, p.143) Een plattegrond is terug te vinden in bijlage 10. Agde telt anno 2007 maar liefst 19.988 inwoners en heeft daarmee de grootste permanente bevolking van alle onderzochte badplaatsen (B. Catlos, 2007, p. 330; J.N. Darde, 1991, p. 446).

Cap d'Agde bestaat uit 14 km fijne zandstranden, te bereiken via wandelwegen, zodat er geen last wordt ondervonden van auto's die langs de stranden rijden. Het grootste strand is Plage Richelieu. (Michelin, 2007, p. 143) Natuurlijk staat Cap d'Agde ook, en misschien zelfs vooral, bekend om zijn naturisme, waarop in 4.1 verder wordt ingegaan. (B. Catlos, 2007, p. 330)

Port-Barcarès

Net als Port-Leucate ligt Port-Barcarès aan de vaargeul die de scheiding vormt tussen het Étang de Salses en de Middellandse Zee. Het is een kleine en mooi verzorgde badplaats waarbij de stadskern, waar o.a. het stadhuis ligt, is gebouwd volgens een soort van dambordpatroon. Dit is ook te zien op de plattegrond in bijlage 11. De badplaats is gekenmerkt door grote residenties, huizen en vakantiedorpen op het strand of aan de haven. (Michelin, 2007, p. 369; APTLR, 1996, p. 41; eigen ervaring) De eerste constructies dateren van eind jaren '60 (J.N. Darde, 1991, p. 421).

Port-Barcarès telt 3.514 inwoners anno 2007. De plaatselijke plezierhaven heeft een totale capaciteit van 1.262 aanlegplaatsen. De badplaats heeft zelfs een havenmuseum van Latijnse zeilboten, met driehoekige zeilen, dat beschikt over een collectie van niet minder dan 200 boten in het water of op het land. Hierbij geïntegreerd hoort zelfs een volwaardige

opleidingsscheepswerf, om stagiaires de kans te geven om het maken van schepen in te oefenen. (Michelin, 2007, p. 369 en APTLR, 1996, p. 39)

De naam van de badplaats is afkomstig van het Catalaanse woord 'el barcares', dat afgeleid is van het Latijnse 'barcarensis'; wat toevlucht voor barken betekent. Enkele eeuwen geleden was de plek dan ook een echte zeemannsschuilplaats. (APTLR, 1996, p. 40)

Saint-Cyprien

Saint-Cyprien heeft een kern die in de originele staat bewaard is gebleven. Het ziet er nog steeds uit als een typisch Catalaans dorpje. De strandomgeving bestaat uit drie wijken waaronder een woonwijk, de jachthaven en een wijk rond het kunstmatig aangelegde meer Les Capellans. De jachthaven en zijn omgeving werden gebouwd in 1968 en telt momenteel 2.700 aanlegplaatsen (Michelin, 2007, p. 137 en APTLR, 1996, p. 47) Een plattegrond is terug te vinden in bijlage 12.

De meeste toeristen zakken af naar de omgeving van de jachthaven, welke de tweede grootste is van het Middellandse Zeegebied is. Dit deel van Saint-Cyprien is een typische kunstmatige wijk met winkels, discotheken en restaurants. Ook Les Capellans trekt veel volk. Het bestaat uit gebouwen met vijf tot tien verdiepingen. Saint-Cyprien draagt tevens het label Station Kid. (Michelin, 2007, p. 139 en eigen ervaring)

3.2 Logiesvormen: aantal en capaciteit

We bespreken achtereenvolgens de erkende hotels, campings, residenties van toerisme en tweede verblijven.

Erkende hotels

Eerst bekijken we de evolutie van het aantal erkende hotels in de Languedoc-Roussillon. De gegevens zijn verwerkt in tabel 3.1 en in figuur 3.1. Er wordt een onderverdeling gemaakt in zes categorieën, waarbij 4-sterren en 4-sterren luxe samen worden gezet. Dat gebeurt omdat de bronnen niet altijd de onderverdeling maken. Voor de jaren 1966 en 1970 staan enkel gegevens van het totaal aantal hotels ter beschikking.

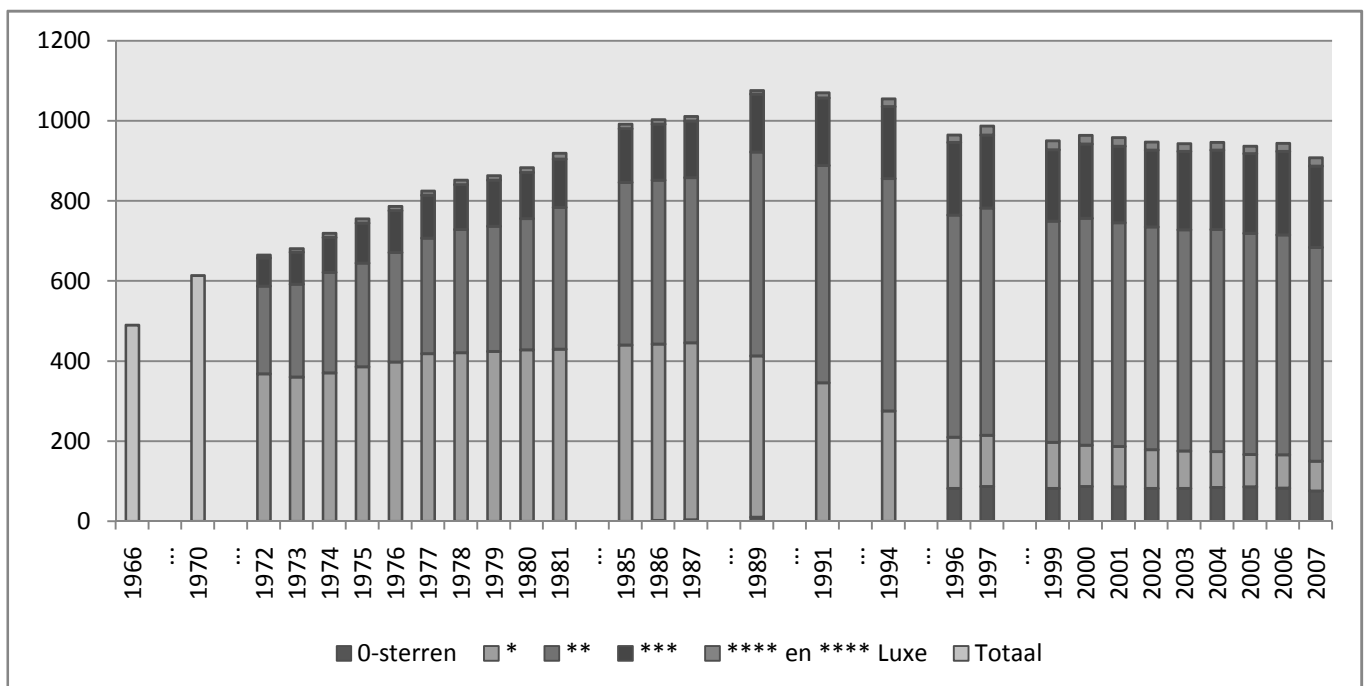
Tabel 3.1: Evolutie van het aantal erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1966-2007)

Jaartal	0-sterren	*	**	***	**** en **** Luxe	Totaal
1966	-	-	-	-	-	490
...	...	...	...	...	...	...
1970	-	-	-	-	-	614
...	...	...	...	...	...	...
1972	-	368	219	71	7	665
1973	-	360	232	80	9	681
1974	-	371	251	87	10	719
1975	-	386	259	100	10	755
1976	-	398	273	105	10	786
1977	-	419	288	107	11	825
1978	-	421	308	112	11	852
1979	-	424	313	115	11	863
1980	-	428	328	115	12	883
1981	-	430	354	121	14	919
...	...	...	...	...	...	...
1985		440	406	135	11	992
1986	2	441	409	140	11	1003
1987	4	442	412	142	11	1011
...	...	...	...	...	...	...
1989	10	403	509	145	9	1076
...	...	...	...	...	...	...
1991	-	346	543	168	13	1070
...	...	...	...	...	...	...
1994	-	276	580	180	19	1055
...	...	...	...	...	...	...
1996	82	128	555	181	19	965
1997	87	128	567	183	22	987
...	...	...	...	...	...	...
1999	82	115	553	178	22	950
2000	87	103	567	185	22	964
2001	86	101	559	191	21	958
2002	82	97	556	192	20	947
2003	82	94	552	196	19	943
2004	85	89	555	198	19	946
2005	86	81	552	199	19	937
2006	83	83	549	209	20	944
2007	76	74	534	203	21	908

Bron: verwerkte gegevens Direction du Tourisme (1983), Observatoire National du Tourisme (1987-1998) en INSEE

Het is duidelijk dat sinds de toeristische ontwikkeling van de Languedoc-Roussillon het aantal erkende hotels is gestegen. Waar dit aantal in 1966 nog 490 was, waren er in 2007 908 hotels. In onze figuur wordt een piek bereikt in 1989 met 1.076 hotels. Wat ook opvalt in figuur 3.1 is dat de nulsterrenhotels pas vanaf 1996 -of 1995, maar daarover is geen informatie beschikbaar- opkomen. Hun aantal blijft ongeveer gelijk.

Figuur 3.1: Evolutie van het aantal erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1966-2007)

Bron: verwerkte gegevens Direction du Tourisme (1983), Observatoire National du Tourisme (1987-1998) en INSEE

Het is verder duidelijk dat de tweesterrenhotels het leeuwendeel innemen, terwijl, sinds de aanwezigheid van de nulsterrenhotels, de viersterren- en viersterrenluxehotels de kleinste groep vormen. Wanneer we de vraagzijde bekijken, blijkt dat er een stijging is van het aantal aankomsten. Het aantal overnachtingen evolueerde in minder sterke mate. De gegevens

hiervoor zijn enkel beschikbaar vanaf ten vroegste 1985, maar de piek in 1989 in figuur 3.1 staat verhoudingsgewijs met de zonet genoemde cijfers van de vraagzijde en t.o.v. de recentere jaren veel hoger.

Normaal zou je bij een stijging van het aantal toeristen ook meer hotels kunnen verwachten, maar dat is dus niet het geval. Een andere mogelijkheid is een stijging van de bezettingsgraden. De hotels zouden tevens een evolutie kunnen ondergaan in aantal bedden of kamers, waardoor er meer toeristen terecht kunnen. Om dit verder te analyseren moeten we het aantal beschikbare bedden of kamers in de streek nader bekijken. Daarom geven we ook deze cijfers weer, en dat in tabel 3.2 en figuur 3.2.

Wanneer we de figuur bekijken van het aantal kamers in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon tussen 1966 en 2007 (figuur 3.2), zien we dat de evolutie parallel loopt met de evolutie van het aantal erkende hotels in de streek (figuur 3.1). Het aantal aankomsten stijgt dus nog midden jaren negentig tot het jaar 2000, terwijl de capaciteit in diezelfde periode slechte zeer lichtjes schommelt. Een verklaring hiervoor ligt volgens ons in het feit dat toeristen steeds meer op vakantie gaan, terwijl de gemiddelde verblijfsduur is verminderd.

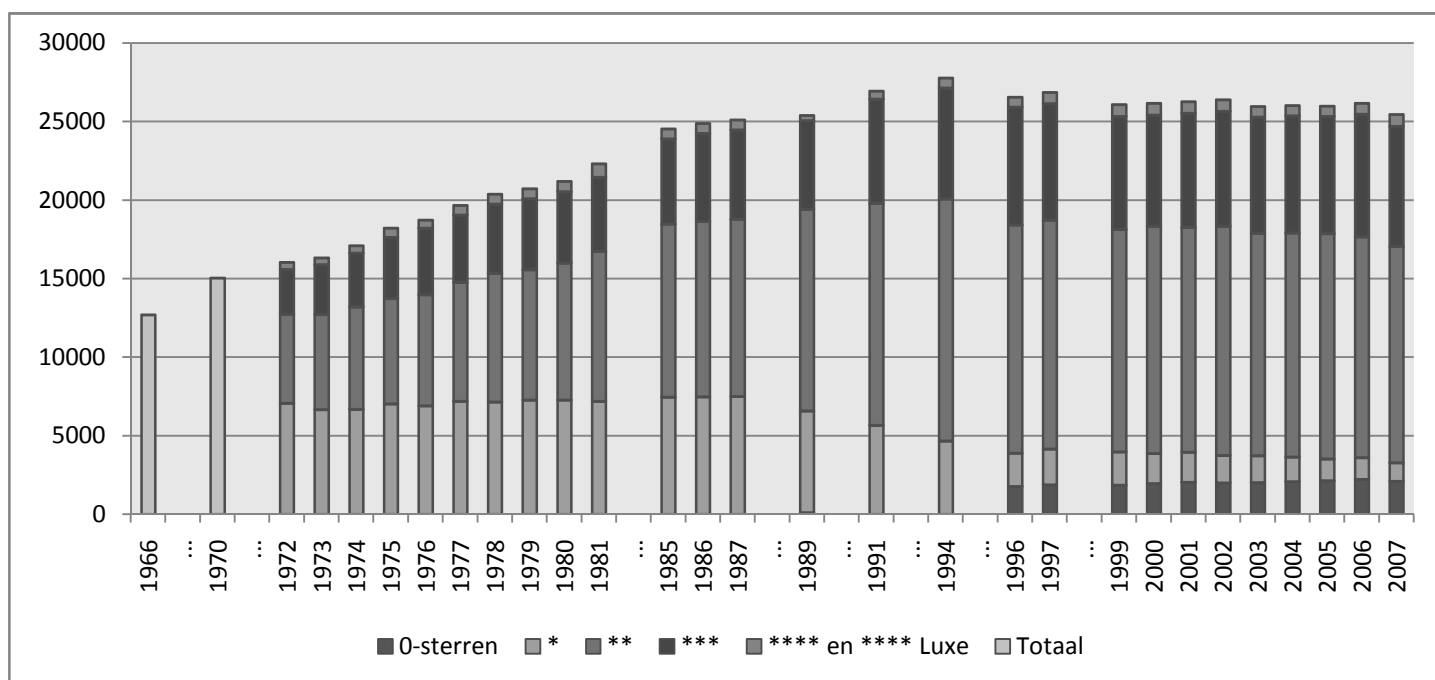

Tabel 3.2: Evolutie van het aantal kamers in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1966-2007)

Jaartal	0-sterren	*	**	***	**** en **** Luxe	Totaal
1966	-	-	-	-	-	12.686
...	...	...	...	...	...	...
1970	-	-	-	-	-	15.028
...	...	...	...	...	...	...
1972	-	7.055	5.681	2.844	442	16.022
1973	-	6.653	6.057	3.173	442	16.325
1974	-	6.672	6.529	3.414	469	17.084
1975	-	7.030	6.692	3.906	583	18.211
1976	-	6.907	7.076	4.235	510	18.728
1977	-	7.185	7.587	4.266	622	19.660
1978	-	7.155	8.186	4.404	625	20.370
1979	-	7.264	8.290	4.532	625	20.711
1980	-	7.266	8.733	4.533	648	21.180
1981	-	7.184	9.569	4.702	851	22.306
...	...	...	...	...	...	...
1985		7.442	11.033	5.432	627	24.534
1986	11	7.453	11.183	5.592	627	24.866
1987	32	7.467	11.286	5.687	627	25.099
...	...	...	...	...	...	...
1989	98	6.487	12.833	5.635	340	25.393
...	...	...	...	...	...	...
1991	-	5.658	14.128	6.638	507	26.931
...	...	...	...	...	...	...
1994	-	4.655	15.420	7.054	637	27.766
...	...	...	...	...	...	...
1996	1.757	2.135	14.530	7.501	624	26.547
1997	1.859	2.298	14.559	7.430	715	26.861
...	...	...	...	...	...	...
1999	1.845	2.131	14.144	7.208	756	26.084
2000	1.949	1.918	14.469	7.074	758	26.168
2001	2.036	1.915	14.302	7.282	733	26.268
2002	1.997	1.741	14.588	7.323	725	26.374
2003	2.007	1.706	14.171	7.402	663	25.949
2004	2.073	1.575	14.250	7.461	663	26.022
2005	2.123	1.395	14.348	7.448	667	25.981
2006	2.219	1.381	14.057	7.805	705	26.167
2007	2.096	1.169	13.775	7.648	749	25.437

Bron: verwerkte gegevens Direction du Tourisme (1983), Observatoire National du Tourisme (1987-1998) en INSEE

Figuur 3.2: Evolutie van het aantal kamers in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1966-2007)

Bron: verwerkte gegevens Direction du Tourisme (1983), Observatoire National du Tourisme (1987-1998) en INSEE

Anderzijds hebben we voor de nieuwe badplaatsen zelf gegevens verzameld m.b.t. het aantal erkende hotels (tabel 3.3) en het bijhorend aantal kamers (tabel 3.4) en verwerkt in respectievelijk figuur 3.3 en figuur 3.4. Om een duidelijk overzicht te krijgen hebben wij elke onderzochte badplaats in dit hoofdstuk een vaste kleur gegeven. Voor Cap d'Agde zijn enkel gegevens van Agde zelf beschikbaar, en voor Port-Barcarès enkel van Le Barcarès in zijn geheel. Gezien het gaat om resorts die kunnen uitbreiden in een groter geheel, is het zeker een goede indicator om een evolutie mee te schetsen.

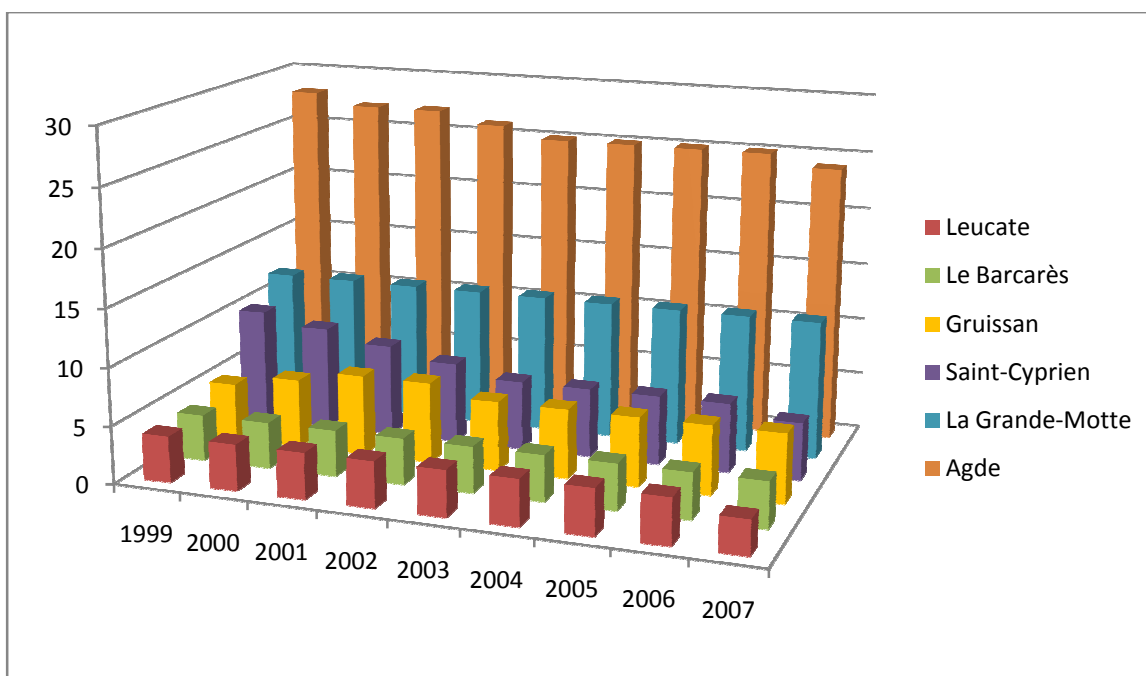
Tabel 3.3: Evolutie van het aantal erkende hotels in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)

Jaartal	Leucate	Le Barcarès	Gruissan	Saint-Cyprien	La Grande-Motte	Agde
1999	4	4	5	10	12	28
2000	4	4	6	9	12	27
2001	4	4	7	8	12	27
2002	4	4	7	7	12	26
2003	4	4	6	6	12	25
2004	4	4	6	6	12	25
2005	4	4	6	6	12	25
2006	4	4	6	6	12	25
2007	3	4	6	5	12	24

Bron: verwerkte gegevens INSEE

Agde is duidelijk de grootste badplaats naar aantal erkende hotels. Uit ons onderzoek is dan ook niet voor niets gebleken dat Cap d'Agde het grootste nieuwe resort is. Leucate en Le Barcarès blijken de kleinsten te zijn naar aantal erkende hotels.

Figuur 3.3: Evolutie van het aantal erkende hotels in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)

Bron: verwerkte gegevens INSEE

Gezien de onderzochte periode van 1999 tot 2007 loopt, is het moeilijk uitspraken te doen over de volledige ontwikkeling. Daarom vergelijken we deze gegevens met de relatieve evolutie in de volledige Languedoc-Roussillon (figuur 3.1). Er is geen sprake van absoluut dezelfde trend, maar er kan wel gesteld worden dat er in de onderzochte badplaatsen geen grote uitschieters zijn, en dat er net als in de regio zelf, voor deze periode een zeer licht schommelende trend is. Naar alle waarschijnlijkheid zal voor 1999, min of meer eenzelfde evolutie hebben plaatsgevonden in de badplaatsen als in de Languedoc-Roussillon, hoewel dit niet met volledige zekerheid kan gesteld worden.

Ook hebben we de evolutie van het aantal kamers in erkende hotels in de nieuwe badplaatsen onderzocht voor de periode 1999-2007. Ook hier lijkt er een gelijkaardige evolutie plaats te vinden als in de streek in zijn geheel. Niet verwonderlijk biedt Agde het meeste kamers in de onderzochte hotels aan. Wat opvalt als we figuur 3.4 met figuur 3.3 vergelijken is, dat vooral het aantal erkende hotels van La Grande-Motte t.o.v. Agde hoog is. Om dit te verklaren bekijken we voor de periode 1999-2007 het gemiddeld aantal hotels met het gemiddeld aantal kamers en zien we dat La Grande-Motte 12 erkende hotels heeft met 576 kamers. Agde heeft er gemiddeld 26 met 795. Dat betekent voor La Grande-Motte gemiddeld 48 kamers per hotel en voor Agde slechts 31. La Grande-Motte heeft dus gemiddeld meer kamers in een erkend hotel dan Agde, wat de figuur verklaart.

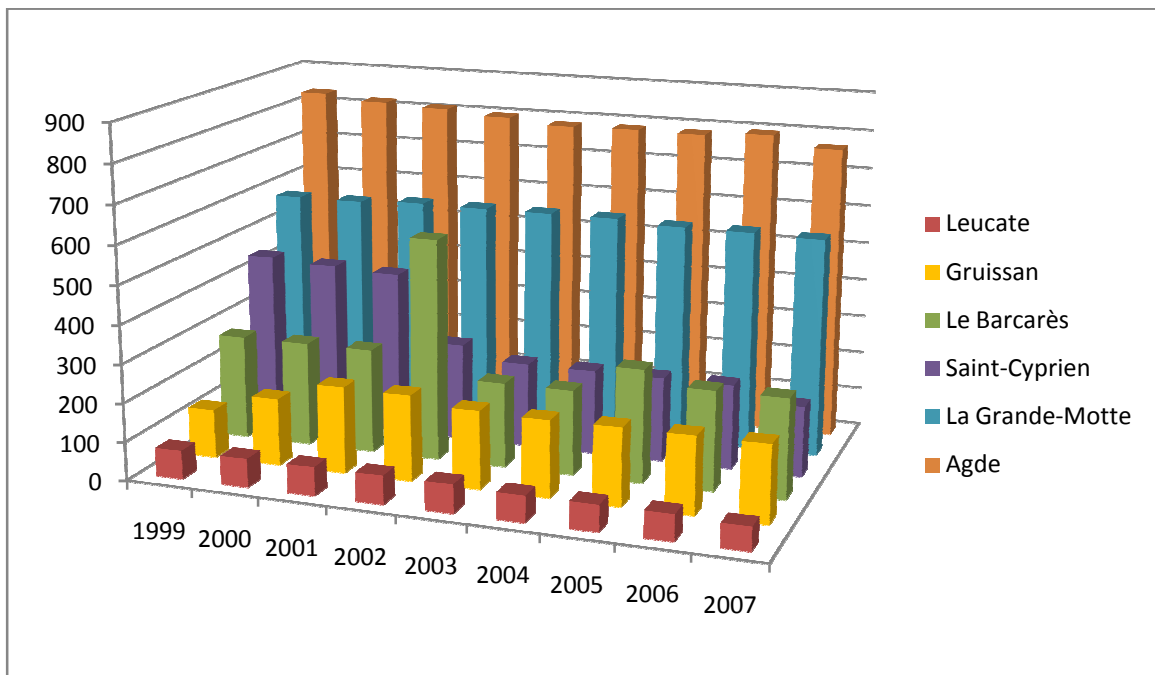
Tabel 3.4: Evolutie van het aantal kamers in erkende hotels in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)

Jaartal	Leucate	Gruissan	Le Barcarès	Saint-Cyprien	La Grande-Motte	Agde
1999	74	126	271	445	574	832
2000	74	174	271	436	574	817
2001	74	224	271	428	582	809
2002	74	222	575* (zie p. 40)	254	581	796
2003	74	202	220	220	581	782
2004	68	198	220	220	581	784
2005	68	200	293	220	572	782
2006	68	200	258	220	572	792
2007	61	200	258	183	568	765

Bron: verwerkte gegevens INSEE

*: Bij tabel 3.4 en figuur 3.4 moet ook nog gesteld worden dat het aantal kamers in erkende hotels voor Le Barcarès in het jaar 2002 een serieuze uitschieter is, gezien het aantal hotels gelijk is gebleven voor de hele periode. Ondanks het feit dat de cijfers rechtstreeks afkomstig zijn van het INSEE, na samenstelling uit de verschillende jaren en badplaatsen, lijkt dit haast onmogelijk. De andere schommelingen zijn uiteraard wel volledig realistisch.

Figuur 3.4: Evolutie van het aantal kamers in erkende hotels in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)

Bron: verwerkte gegevens INSEE

Erkende campings

Vervolgens bekijken we de situatie bij de erkende campings. Hiervoor beschikken we over gegevens vanaf 1970 alhoewel er t.e.m. 1975 geen onderverdeling naar aantal sterren beschikbaar is. Uit tabel 3.5 en figuur 3.5 blijkt dat een stijging van het aantal campings heeft plaatsgevonden tot ongeveer medio jaren tachtig, om vervolgens terug lichtjes te dalen op het einde van de jaren negentig. De daarop volgende jaren is bijna sprake van een stagnatie, met lichte schommelingen.

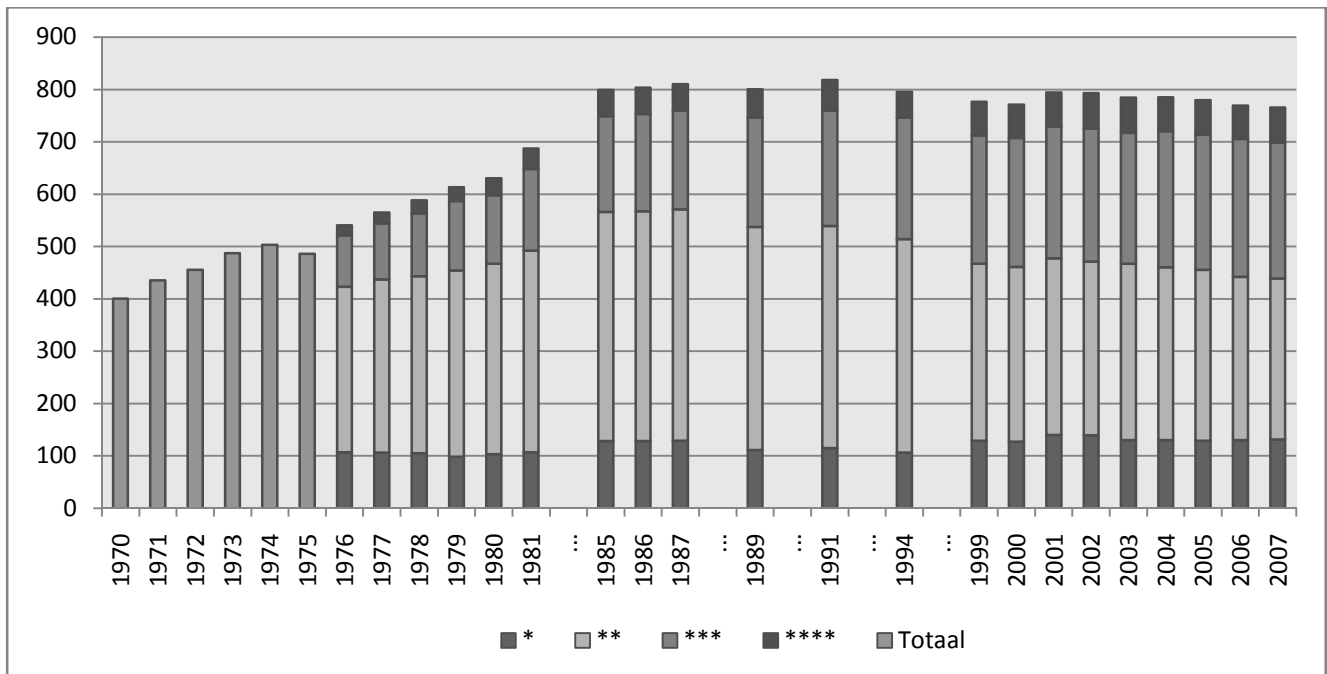
Tabel 3.5: Evolutie van het aantal erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1970-2007)

Jaartal	*	**	***	****	Totaal
1970	-	-	-	-	400
1971	-	-	-	-	435
1972	-	-	-	-	455
1973	-	-	-	-	487
1974	-	-	-	-	503
1975	-	-	-	-	486
1976	107	316	98	19	540
1977	106	331	107	21	565
1978	105	338	120	25	588
1979	98	356	133	26	613
1980	103	364	131	32	630
1981	107	385	156	39	687
...	...	...	...	...	...
1985	128	438	183	50	799
1986	128	439	186	50	803
1987	129	442	189	50	810
...	...	...	...	...	...
1989	111	426	209	54	800
...	...	...	...	...	...
1991	115	424	220	59	818
...	...	...	...	...	...
1994	106	408	232	49	795
...	...	...	...	...	...
1999	129	338	245	64	776
2000	127	334	246	64	771
2001	140	337	252	65	794
2002	139	332	254	68	793
2003	130	337	250	67	784
2004	130	330	260	65	785
2005	129	326	258	66	779
2006	130	312	263	64	769
2007	131	308	259	67	765

Bron: verwerkte gegevens Direction du Tourisme (1983), Observatoire National du Tourisme (1987-1995) en INSEE

Tweesterrencampings zijn de grootste groep en viersterrencampings de kleinste gedurende de hele periode. Dit komt qua aantal sterren overeen met het aantal hotels vanaf eind jaren tachtig wanneer we de vergelijking maken met tabel 3.1. Ook blijkt dat er over de volledige onderzochte periode meer hotels zijn dan campings. Om een goede vergelijking te maken wat betreft de capaciteit, is het nodig het aantal standplaatsen te onderzoeken. Dat wordt verderop gedaan.

Figuur 3.5: Evolutie van het aantal erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1970-2007)

Bron: verwerkte gegevens Direction du Tourisme (1983), Observatoire National du Tourisme (1987-1995) en INSEE

Ook voor de campings bekijken we de logiescapaciteit in detail. De cijfers weergegeven in tabel 3.6 en figuur 3.6 geven de evolutie van het aantal standplaatsen in campings weer. Hierbij zien we vanaf 1999 eenzelfde evolutie als bij het aantal campings. Hoewel het

moeilijk is uitspraken te doen over de periode hiervoor lijkt er toch ook een analoge trend op te treden als bij het aantal campings.

Tabel 3.6: Evolutie van het aantal standplaatsen in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1970-2007)

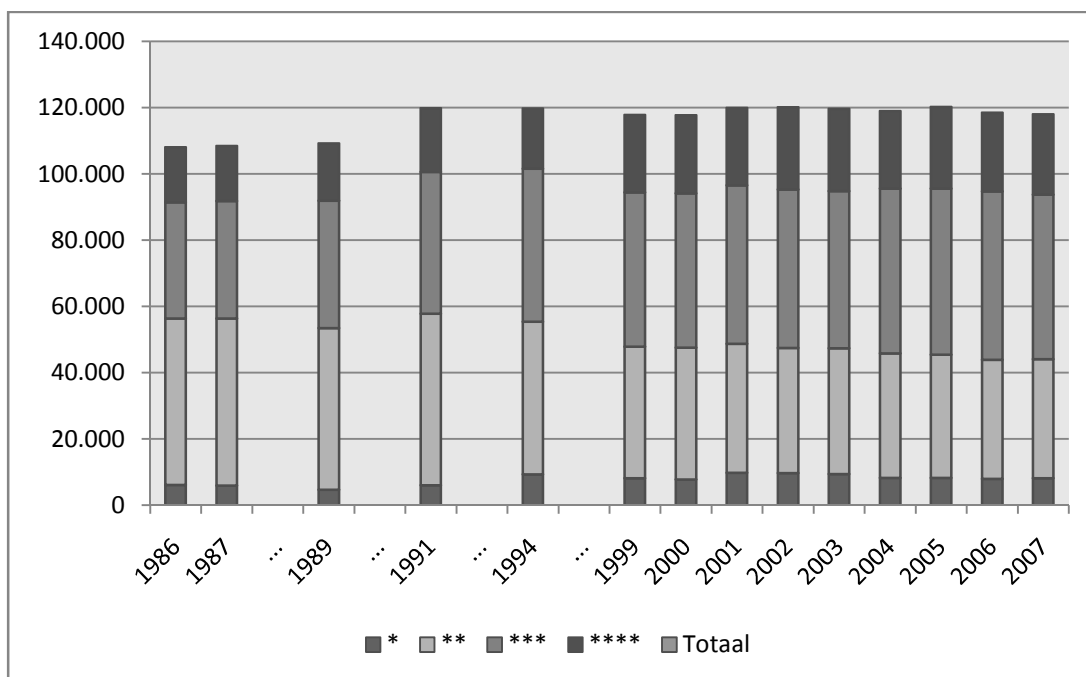
Jaartal	*	**	***	****	Totaal
1986	6.192	50.273	34.988	16.620	108.073
1987	6.009	50.445	35.374	16.620	108.448
...	...	...	...	...	...
1989	4.763	48.806	38.350	17.318	109.237
...	...	...	...	...	...
1991	6.152	51.752	42.754	19.220	119.878
...	...	...	...	...	...
1994	9.442	45.976	46.185	18.122	119.725
...	...	...	...	...	...
1999	8.200	39.745	46.509	23.429	117.883
2000	7.883	39.776	46.567	23.511	117.737
2001	9.920	38.852	47.836	23.396	120.004
2002	9.748	37.837	47.744	24.781	120.110
2003	9.476	37.928	47.456	24.767	119.627
2004	8.315	37.579	49.716	23.364	118.974
2005	8.328	37.219	50.055	24.620	120.222
2006	8.050	35.946	50.779	23.738	118.513
2007	8.210	35.958	49.667	24.226	118.061

Bron: verwerkte gegevens, Observatoire National du Tourisme (1987-1995) en INSEE

De driesterrencampings bieden het meeste standplaatsen aan, terwijl uit tabel 3.5 blijkt dat er vooral tweesterrencampings zijn. Dat kan verklaard worden doordat de driesterrencampings groter zijn dan de tweesterrencampings.

Figuur 3.6: Evolutie van het aantal standplaatsen in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1970-2007)

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1987-1995) en INSEE

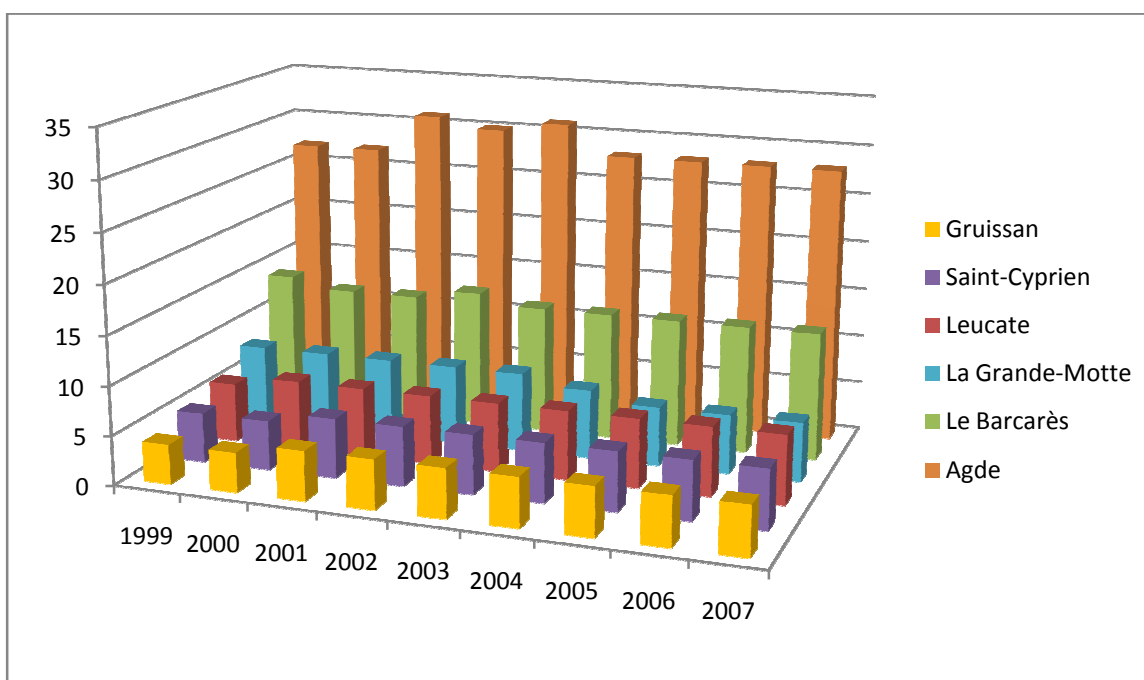
Ook voor de campings hebben we cijfers om voor de periode 1999-2007 een overzicht te kunnen geven van hun aantal in elke nieuwe badplaats afzonderlijk. De gegevens zijn terug te vinden in tabel 3.7 en de bijhorende figuur 3.7. We zien wederom dat Agde het leeuwendeel inneemt, ditmaal gevolgd door Le Barcarès. In de opgegeven periode verandert het aantal campings in de nieuwe badplaatsen bijna niet. Ook hier vinden we weer ongeveer dezelfde trend terug als bij het totaal aantal campings in de Languedoc-Roussillon.

Tabel 3.7: Evolutie van het aantal erkende campings in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)

Jaartal	Gruissan	Saint-Cyprien	Leucate	La Grande-Motte	Le Barcarès	Agde
1999	4	5	6	8	14	27
2000	4	5	7	8	13	27
2001	5	6	7	8	13	31
2002	5	6	7	8	14	30
2003	5	6	7	8	13	31
2004	5	6	7	7	13	28
2005	5	6	7	6	13	28
2006	5	6	7	6	13	28
2007	5	6	7	6	13	28

Bron: verwerkte gegevens INSEE

Figuur 3.7: Evolutie van het aantal erkende campings in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)

Bron: verwerkte gegevens INSEE

Het aantal plaatsen in campings in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon zijn terug te vinden in tabel 3.8 en figuur 3.8. Ook hier speelt het verschil in gemiddeld aantal plaatsen een rol. Zo heeft Saint-Cyprien bijvoorbeeld in totaal gemiddeld 6 campings en 2.344 standplaatsen, wat op een gemiddelde van 391 standplaatsen per camping neer komt. In La Grande-Motte zijn er voor de onderzochte periode in het totaal gemiddeld 7 campings met gemiddeld 1.424 standplaatsen, wat gemiddeld 203 standplaatsen per camping betekent. Daardoor wordt La Grande-Motte in figuur 3.7 op een hogere plaats gerangschikt dan in figuur 3.8.

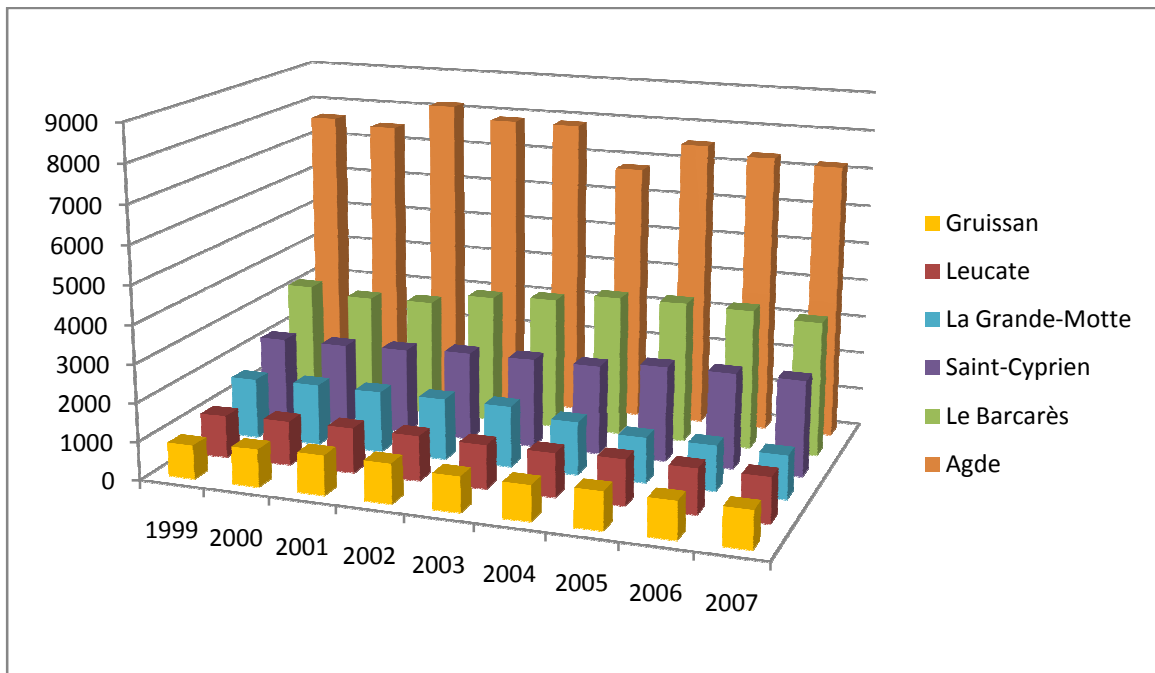
Het gemiddeld aantal standplaatsen per camping zorgt naar alle waarschijnlijkheid voor de verschillen tussen enerzijds de figuur met het aantal campings en anderzijds de figuur met het aantal plaatsen in campings. Doordat de evolutie niet kan bekeken worden vanaf de ontwikkeling van de nieuwe badplaatsen is het echter moeilijk om hierover echte uitspraken te doen. We kunnen enkel vaststellen dat er gelijkenissen zijn met de figuren die de volledige regio betreffen en dat lokaal naar alle waarschijnlijkheid een gelijkaardige evolutie heeft plaatsgevonden in de periode vóór 1999 als in de regio.

Tabel 3.8: Evolutie van het aantal standplaatsen in erkende campings in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)

Jaartal	Gruissan	Leucate	La Grande-Motte	Saint-Cyprien	Le Barcarès	Agde
1999	873	1.099	1.568	2.188	3.232	7.626
2000	972	1.147	1.596	2.188	3.061	7.475
2001	1.028	1.165	1.596	2.242	3.098	8.167
2002	1.028	1.165	1.598	2.323	3.389	7.861
2003	915	1.135	1.591	2.332	3.487	7.850
2004	916	1.136	1.380	2.332	3.696	6.777
2005	979	1.184	1.178	2.492	3.711	7.529
2006	969	1.170	1.179	2.500	3.676	7.319
2007	970	1.169	1.131	2.497	3.522	7.190

Bron: verwerkte gegevens INSEE

Figuur 3.8: Evolutie van het aantal standplaatsen in erkende campings in de nieuwe badplaatsen van de Languedoc-Roussillon (1999-2007)

Bron: verwerkte gegevens INSEE

Residenties voor toerisme

De residenties voor toerisme, de zogenaamde 'résidences de tourisme', zijn verblijfplaatsen in de vorm van kamers of gemeubelde appartementen in eenzelfde complex en zijn permanent of naargelang het seizoen open. Toeristen kunnen dergelijke kamers of appartementen huren, maar ze staan niet ter beschikking als gewoon huurappartement waar je je domicilie zou kunnen nemen. (Direction du Tourisme) De term werd wettelijk pas geïntroduceerd in 1986 (Journal Officiel de la République Française). De cijfers, weergegeven in tabel 3.9 en figuur 3.9, geven het aantal residenties mee. Daar wordt het aantal complexen mee bedoeld en niet het aantal appartementen. Tot de groep 'niet geklasseerd' behoren de met de toeristische residenties gelijkgestelde complexen.

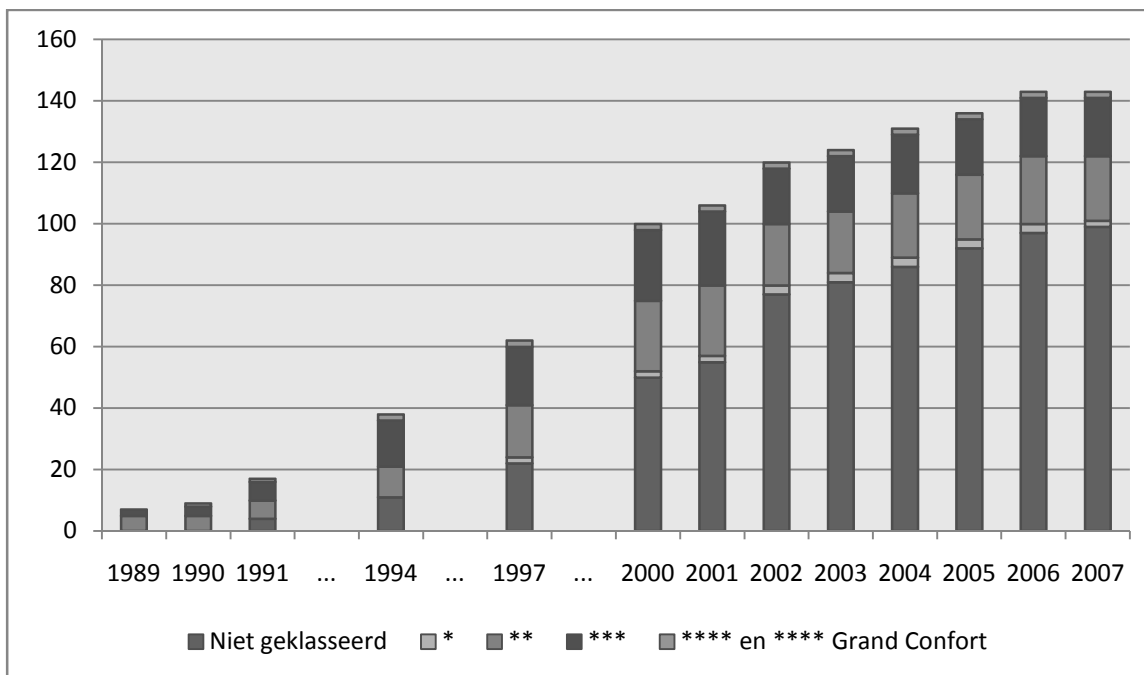
Tabel 3.9: Evolutie van het aantal toeristische residenties in de Languedoc-Roussillon (1989-2007)

Jaartal	Niet geklasseerd	*	**	***	**** en **** Grand Confort	Totaal
1989	-	-	5	2	-	7
1990	-	-	5	3	1	9
1991	4		6	6	1	17
...	...	...	...	...	...	...
1994	11		10	15	2	38
...	...	...	...	...	...	...
1997	22	2	17	19	2	62
...	...	...	...	...	...	...
2000	50	2	23	23	2	100
2001	55	2	23	24	2	106
2002	77	3	20	18	2	120
2003	81	3	20	18	2	124
2004	86	3	21	19	2	131
2005	92	3	21	18	2	136
2006	97	3	22	19	2	143
2007	99	2	21	19	2	143

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1989-1998) en Direction du Tourisme

We zien een stijgende trend in het totaal aantal toeristische residenties in de loop van de jaren, waarbij tussen 1989 en 1991 een beperkte opwaartse beweging wordt gemaakt. Er is sprake van een lineair positieve evolutie. De grootste groep geklasseerde toeristische residenties zijn deze met twee en drie sterren. Ook hier vormt de categorie met het meeste aantal sterren de kleinste groep.

Figuur 3.9: Evolutie van het aantal toeristische residenties in de Languedoc-Roussillon (1989-2007)

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1989-1998) en Direction du Tourisme

Voor de toeristische residenties hebben we gegevens verzameld betreffende het aantal bedden om de capaciteit weer te geven. Deze cijfers beslaan 1991, 1994, 1996-1997 en de periode 2000-2007 en zijn verwerkt in tabel 3.10 en figuur 3.10.

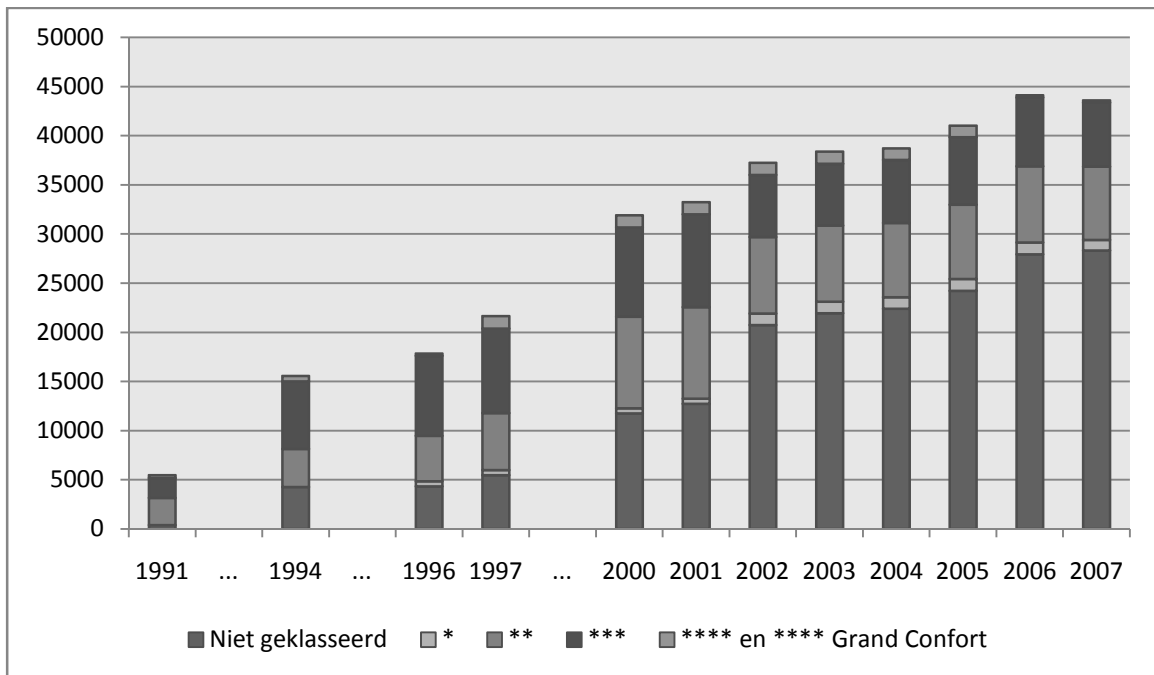
Tabel 3.10: Evolutie van het aantal bedden in de toeristische residenties in de Languedoc-Roussillon (1991-2007)

Jaartal	Niet geklasseerd	*	**	***	**** en **** Grand Confort	Totaal
1991	400	-	2.792	2.002	281	5.475
...	...	...	...	...	...	...
1994	4.285		3.866	6.879	552	15.582
...	...	...	...	...	...	...
1996	4.356	520	4.610	8.128	250	17.864
1997	5.500	520	5.777	8.611	1250	21.658
...	...	...	...	...	...	...
2000	11.761	520	9.321	9.068	1250	31.920
2001	12.742	520	9.321	9.434	1.250	33.267
2002	20.752	1.186	7.754	6.318	1.250	37.260
2003	21.949	1.186	7.754	6.258	1.250	38.397
2004	22.400	1.186	7.556	6.395	1.172	38.709
2005	24.241	1.186	7.556	6.877	1.172	41.032
2006	27.952	1.186	7.760	7.004	217	44.119
2007	28.333	1.086	7.450	6.516	217	43.602

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1991-1998) en Direction du Tourisme

De capaciteit uitgedrukt in aantal bedden van de toeristische residenties in de regio kent in eerste instantie een positieve evolutie, net als het aantal toeristische residenties. In 2006-2007 zijn er in de totaliteit wel evenveel dergelijke verblijfplaatsen, maar er vindt een verschuiving plaats binnen de categorieën. Bij de niet geklasseerde komen er bij, terwijl bij één- en tweesterren complexen telkens één residentie afvalt, waardoor de capaciteit is gedaald in 2007 t.o.v. 2006. Voor zover we gegevens hebben, is dit de eerste, maar wel lichte, daling.

Figuur 3.10: Evolutie van het aantal bedden in de toeristische residenties in de Languedoc-Roussillon (1989-2007)

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1991-1998) en Direction du Tourisme

Tweede verblijven

Een volgende soort toeristische verblijfplaats die we bespreken zijn de tweede verblijven. Ondanks het feit dat we hierover maar over beperkte informatie beschikken is het toch zinvol deze groep te vermelden. De gegevens worden voorgesteld in tabel 3.11. Zij bieden verhoudingsgewijs immers het meeste aantal verblijfplaatsen aan en we kunnen tevens afleiden dat zij voor de grootste logiescapaciteit zorgen. Over de jaren heen zijn zij trouwens populairder geworden dan hotels (G.J. Ashworth & T.Z. De Haan, 1987, p. 40). Bij deze categorie geven we wel de cijfers van het aantal tweede verblijven zelf en niet het aantal complexen gezien niet alle tweede verblijven tot een groter geheel behoren.

Voor deze tweede verblijven wordt een onderverdeling gemaakt tussen tweede verblijven in de enge en in de ruime zin. Met de eerste worden verblijfplaatsen voor weekends, vrije tijd en vakantie bedoeld. Hiertoe behoren de residenties verhuurd voor vakantieverblijven. In de ruime zin worden ook de verblijfplaatsen opgenomen die occasioneel verhuurd worden voor professionele redenen, voor de zakenreizigers dus. (ONT, 1997 en 2004) In die zin zijn het volgens ons vooral deze laatsten die van belang zijn gezien zakenreizigers ook een invloed hebben op het toerisme. Zakenreizigers zijn immers ook opgenomen in de cijfers betreffende hotels, die we eerder besproken hebben. Het verschil met de toeristische residenties is dat de tweede verblijven meestal particulier zijn. Het zijn buitenverblijven of opbrengsteigendommen. Toeristische residenties beschikken ook nog over bepaalde hotelfaciliteiten (Direction du Tourisme).

Het aantal tweede verblijven lijkt gestegen te zijn over de jaren heen. Een gewone tijdelijke schommeling van meer dan 40.000 lijkt ons niet echt realistisch en de kans is dan ook groot dat dit soort verblijfplaatsen een stijgende trend kent. Cijfers over de vraag naar tweede verblijven zijn niet bekend.

Tabel 3.11: Evolutie van het aantal tweede verblijven in de Languedoc-Roussillon (1990 en 2004)

Jaartal	In de enge zin	In de ruime zin
1990	253.692	271.784
2004	304.765	314.234

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1997 en 2004)

4. Analyse van de vraagzijde: toeristisch profiel van de toeristen in de Languedoc-Roussillon in het algemeen en de kuststreek in het bijzonder en cijfergegevens

In dit onderdeel trachten we enerzijds een beeld te schetsen van allerhande gegevens betreffende het toerisme. Zo bespreken we de motivatie van de toeristen om nu net de kuststreek van de Languedoc-Roussillon als vakantiebestemming te kiezen, de origine van de toeristen en hun aantal. Anderzijds geven we een beeld van het aantal aankomsten en overnachtingen. Ondanks het feit dat weinig informatie hieromtrent beschikbaar is, proberen we een overzicht te bieden waarbij we zowel gebruik maken van gegevens betreffende de regio Languedoc-Roussillon als van de kuststreek in het algemeen en de beoogde badplaatsen in het bijzonder.

4.1 Motivatie van de toeristen

Bij de keuze van vakantiebestemming spelen een aantal factoren mee. Met de motivatie van de toeristen bedoelen we in onze context de motivatie van de toeristen die voortvloeit uit de aanbodzijde. Het aanbod wordt gecreëerd door de beschikbare toeristische bestemmingen die elk bepaalde eigenschappen hebben en zich meestal proberen te onderscheiden van andere bestemmingen. De vraagzijde, uitgaande vanuit de toerist, wordt volgens ons bepaald door het type toerist. Is hij meer in voor een avontuurlijke vakantie, geniet hij liever van een weekje zon of wenst hij een combinatie van verschillende dingen? Het budget speelt natuurlijk ook een rol bij de keuze van een vakantiebestemming.

Uit het dossier van partnerconsultant C. Morin (2002, p. 7) van een gespecialiseerd Frans toeristisch studiebureau, in opdracht van en in samenwerking met de CRTLR, waarbij 7.300 gezinnen bevestigd werden naar aanleiding van hun verblijf in 70 verschillende sites van de Languedoc-Roussillon, blijkt dat 52,96 % van de toeristen in de regio, de Languedoc-Roussillon vooral kiezen o.w.v. het zonnige klimaat. 41,91 % kiest vooral voor deze

bestemming om dicht bij de zee te zijn. Een grote meerderheid gaat er op vakantie om te rusten (80,88 %). De tweede grote bezigheid van de toeristen is het baden (59,63 %).

Logischerwijze wordt dit ook weerspiegeld in de onderzochte badplaatsen. Uit de interviews blijkt dat dat toeristen over het algemeen inderdaad voor zon en strand komen. Er zijn natuurlijk ook nog andere aantrekkingselementen die een rol spelen in de keuze van vakantiebestemming. Daarom bespreken we nu per geïnterviewde badplaats de voornaamste redenen waarom toeristen specifiek naar een bepaalde badplaats komen.

La Grande Motte

We beginnen met de meest oostelijke badplaats van de Languedoc-Roussillon, namelijk La Grande Motte. Uit het persdossier van de APTLR (1996, p. 14) halen we dat de voornaamste reden om voor La Grande Motte te kiezen het drieluik zon, zee en strand is (60 %). Een andere reden is de wens om de streek te ontdekken (19 %). De in de volgende paragraaf meer gedetailleerd beschreven goede ligging van de badplaats staat dit. Sportieve aangelegenheden zijn goed voor 9 %. Uit het onderzoek ter plaatse en uit het interview blijkt dat er heel wat mogelijkheden zijn op het gebied van sportactiviteiten. Voor 8 % is cultuur op de vakantiebestemming zeer belangrijk.

Volgens mevrouw Pasquet, de directrice van de toeristische dienst, is het strand nummer één om naar La Grande Motte te gaan. Gecombineerd met het feit dat de badplaats kort bij andere toeristische attracties ligt, zoals o.a. de Pont du Gard, een heel bekend Romeins aquaduct dat tevens op de UNESCO-werelderfgoedlijst staat. De nabijheid van twee grote steden, met name Montpellier en Nîmes, vormt ook een pluspunt voor de toeristen om La Grande Motte als vakantiebestemming te kiezen. Tevens zijn er ook heel wat grote en kleinere evenementen, soms zelfs internationaal en meerdaags, en in juli en augustus is er minstens één activiteit per dag. Buitenspektakels als straattheater en speciale activiteiten voor kinderen maken deze plek voor liefhebbers nog aantrekkelijker, zeker als je weet dat ze gratis zijn. Toeristen die kiezen voor La Grande Motte hechten hieraan over het algemeen

veel belang, aldus Laure Pasquet. Het stadje beschikt over een golfterrein, een van de grootste tenniscomplexen in de regio, een aquapark en niet te vergeten een thalassoinstituut. Dit laatste is een soort van wellnesscentrum. Verder zijn er nog heel wat sportfaciliteiten. In bijlage 6 zijn deze terugvinden onder de rubriek 'équipement sportifs et sites de pratique'.

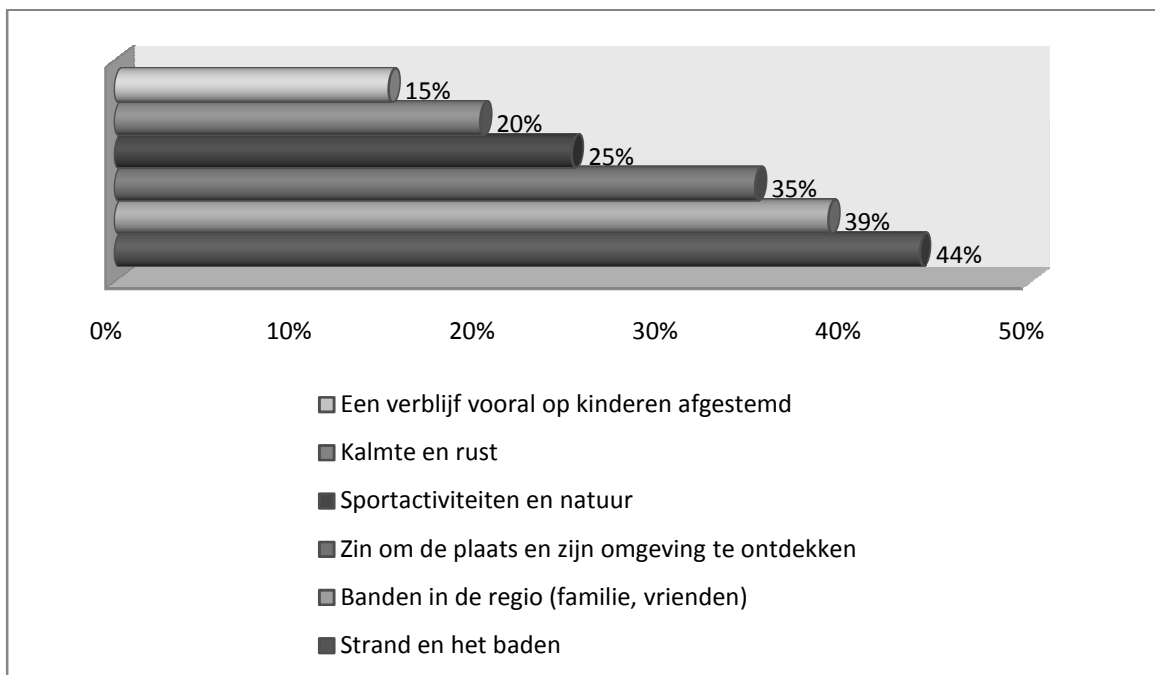
Wanneer we de cijfers van ongeveer tien jaar geleden bekijken en vergelijken met de gegevens uit het interview, kunnen we concluderen dat er nog niet zo veel veranderd is: de voornaamste redenen om voor La Grande Motte te kiezen zijn nog steeds zon, zee en strand. De combinatie van een goede ligging die de ontdekking van de streek bevordert met de aanwezige sportfaciliteiten (zie bijlage 6Bijlage 6) en het uitgebreide aanbod aan evenementen, vormen de sterke punten van La Grande Motte. La Grande Motte bestaat uit maar liefst 70 % groene zones en is dan ook een zeer groene stad aldus mevrouw Laure Pasquet. Ook dit blijkt een belangrijke factor in de keuze van de toerist te zijn (Michelin, 2007, p.224). Het soort toeristen dat La Grande Motte bezoekt kan als volgt beschreven worden: begoede levensgenieters, vooral families in het hoogseizoen en vanaf september oudere toeristen ofwel gezinnetjes met zeer kleine kinderen en over het algemeen een zeer rustig cliënteel.

Gruissan

In het hierboven vermeldde persdossier staan slechts beperkte gegevens betreffende de keuze van Gruissan als vakantiebestemming. Een beschrijving van evoluties op dit vlak is dus niet mogelijk. Niet elke badplaats heeft immers dezelfde onderzoeken gevoerd waardoor niet altijd dezelfde vergelijkingen mogelijk zijn. Wij trachten toch een beeld te scheppen van de situatie met de informatie die wij vergaard hebben. Uit het persdossier van de APTLR (1996, p. 34) blijkt dat de aantrekkelijkheid vooral te danken is aan zijn natuurskader en de kwaliteit van zijn stranden en het water.

In 2006 heeft het Office Municipal de Tourisme de Gruissan een grootschalig onderzoek gedaan: maar liefst 4.500 toeristen werden bevestigd, waaruit een representatief staal van 1.800 mensen werd genomen. Hieruit blijkt, zoals in figuur 4.1 te zien is, dat ook in Gruissan het strand en het baden op de eerste plaats staan bij de motivatie van toeristen om voor deze badplaats te kiezen (44 %).

Figuur 4.1: Hoofdredeken in de keuze voor Gruissan als vakantiebestemming (2006)

Bron: Office Municipal de Tourisme de Gruissan

Opmerkelijk is ook dat 39 % van de ondervraagden familie- en vriendschapsbanden aanhalen als belangrijke reden om te kiezen voor Gruissan als vakantiebestemming. We kunnen daar uit afleiden dat hoogstwaarschijnlijk vooral Fransen deze badplaats bezoeken. Hier komen we later op terug om dit te verifiëren.

De behoefte om de badplaats en de omgeving te verkennen speelt ook een belangrijke rol (35 %). Gruissan ligt nogal centraal in de regio, waardoor uitstappen naar de verschillende

delen van de Languedoc-Roussillon mogelijk zijn. Gruissan is dus goed gelegen om de omgeving te verkennen. Met het Massif de la Clape in de nabije omgeving wordt dit nogmaals bevestigd.

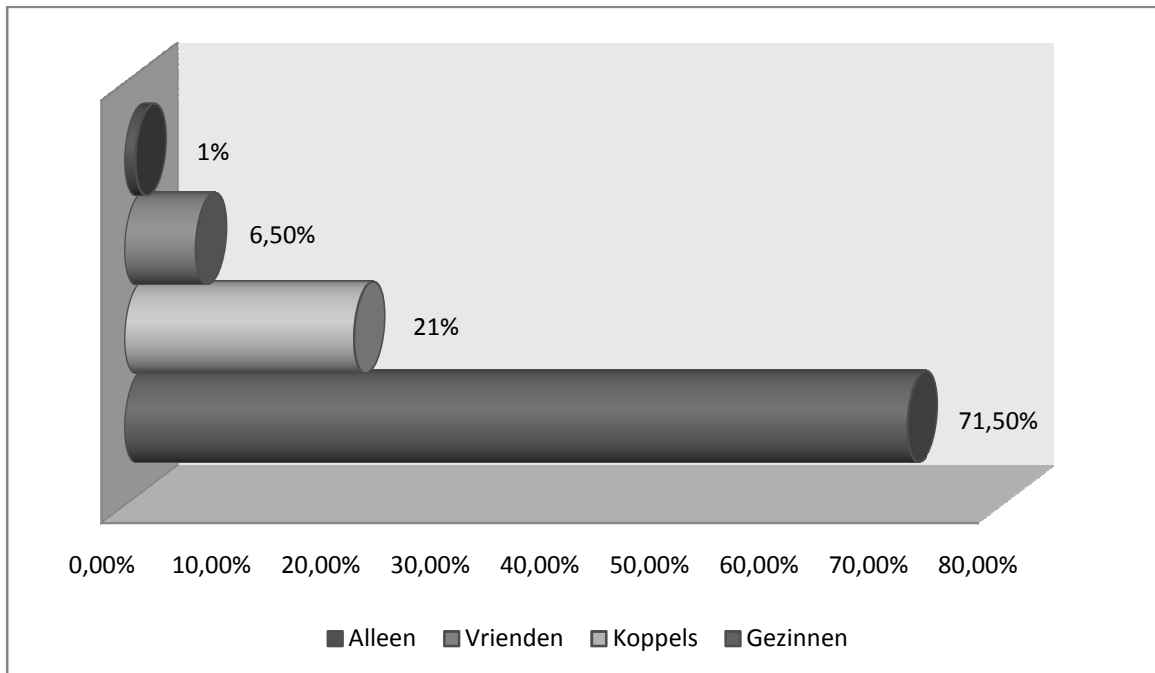
25 % van de ondervraagden vind ook sportactiviteiten en natuur van groot belang bij hun keuze voor Gruissan. Watersportrecreatie gaande van waterskiën, windsurfen, zeilen enzovoorts tot diepzeeduiken behoren tot de mogelijkheden in het stadje. De badplaats heeft ook nog een tenniscomplex en een golfterrein. Dhr. Jean-Claude Méric, de directeur van de toeristische dienst van Gruissan, verwoordde in het interview van 18 september 2007 dat Gruissan een tuin aan de zee is met heuvels en bergen in de omgeving. In de nabijheid zijn ook vijvers waar zich in het wild levende dieren -vooral veel vogels- bevinden. De natuur is dan ook duidelijk aanwezig in en rond Gruissan.

Iets wat kenmerkend is in de keuze om op vakantie te gaan naar de Languedoc-Roussillon is de rust, zoals we eerder al aangekaart hebben. Wanneer men kiest voor Gruissan is dit bij 20 % van de ondervraagden een zeer belangrijke reden. Gruissan is tevens een niet al te grote badplaats waar zeker niet aan massatoerisme wordt gedaan volgens Jean-Claude Méric, hetgeen de kalmte en het rusten positief beïnvloedt.

Voor 15 % van de geënquêteerden is het feit dat zij hun vakantiebestemming voornamelijk kiezen in functie van hun kinderen een grote motivatie. Gruissan draagt trouwens het Label Station Kid, waarop in hoofdstuk 5.2 terug gekomen wordt. In het kort betekent dit dat er heel wat activiteiten specifiek op kinderen gericht zijn.

Het belang van het strand en de zee, om o.a. te baden behoren dus nog steeds tot de belangrijkste motieven van toeristen om voor Gruissan te kiezen. Ook de natuur speelt tegenwoordig nog altijd een grote rol in de keuze. Gruissan plant voor eind 2009 ook een waterpark met zwembad, waterspelen en zelfs wellness. Het zijn vooral gezinnen die naar Gruissan afzakken (71,5 %), gevolgd door koppels (21 %), vrienden onderling (6,5 %) en tenslotte nog een kleine groep van mensen die alleen komen (1 %), zoals te zien is in figuur 4.2.

Figuur 4.2: Samenstelling groepen toeristen Gruissan (2006)

Bron: verwerkte gegevens Office Municipal de Tourisme de Gruissan

Leucate

Vervolgens bespreken we de badplaats Leucate. Uit het persdossier van de APTLR (1996, p. 38) blijkt dat ook hier de zon en de zee de belangrijkste factoren zijn in keuze van vakantiebestemming met maar liefst 95 % van de toeristen die om die reden Leucate kiest. Sportfaciliteiten zijn belangrijk voor 27 % van de toeristen en het nacht- en uitgaansleven voor 21 % (de aanwezigheid van enkele discotheken).

Uit het interview op 20 september 2007 met de assistent van de directrice van de toeristische dienst, mevrouw Stéphanie Navarro blijkt dat nu nog steeds de zee de belangrijkste reden is, samen met het mooie landschap. Een belangrijke troef voor Leucate zijn ook de naturistendorpen gezien heel wat mensen net daarvoor deze badplaats kiezen. De nabijheid van grote stad Perpignan speelt ook een rol.

Cap d'Agde, Port-Barcarès en Saint-Cyprien

Zoals typerend blijkt te zijn voor heel wat badplaatsen, komen toeristen naar **Cap d'Agde** voor zon, zee en strand (59 %). Op de tweede plaats zijn vooral wandeltochten en uitstappen een belangrijke motivator voor 13 % van de toeristen. Ten slotte zijn voor 6 % de watersporten een goede reden om naar Cap d'Agde op vakantie te gaan. (persdossier APTLR, 1996, p. 21) Deze badplaats droeg het Label Kid, waarop verder zal ingegaan worden in hoofdstuk 5.2. Sinds de badplaats in 1991 een kwaliteitsplan heeft ingevoerd, wat ook in 5.2 wordt besproken, is de tevredenheid van de toeristen gestegen tot 59 % in 1993, 69 % in 1996 en anno 2000 zelfs 80 % (Europese Commissie, 2000, p. 80). Uit Michelin (2007, p. 11) blijkt dat ook Cap d'Agde een aanrader is voor natuuristen.

En het is niet zomaar een aanrader, het gaat hier zelfs om 's werelds grootste natuuristenresort. De "Quartier Naturiste" trekt in het hoogseizoen maar liefst 60.000 bezoekers. Het naturisme is er gekomen door toeval: enkele verloren gelopen Duitse toeristen en twee lokale wijnboeren. Deze toeristen zochten een afgelegen plek, die ter beschikking werd gesteld door de wijnboeren René en Paul Otr. Het jaar daaropvolgend keerden de Duitse toeristen terug met een heel deel nieuwe toeristen. Sindsdien komen er elk jaar meer en meer mensen. De wijnboeren kregen toestemming om een volwaardig kamp op te richten en in 1971 werd de eerste steen gelegd om deze plek uit te bouwen en te voorzien van bungalows, appartementen en winkelcentra. Tegenwoordig is de "Quartier Naturiste" in Cap d'Agde een kleine stad op zich, voorzien van allerlei faciliteiten, zoals restaurants, discotheken en cafés. In deze hele site is het toegelaten naakt rond te lopen, hoewel het niet verplicht is. Tot de jaren 90 kwamen er vooral mensen die het leuk vonden naakt rond te lopen zonder andere bedoelingen. Hierna is er een toevloed van een nieuw soort toerist gekomen. Voor dit nieuwe type toerist was het naakt gelinkt aan seks, wat er toe leidde dat het strand in verschillende secties werd verdeeld: één voor families, één voor het nieuwe type toerist die hetero is en één voor het nieuwe type toerist die homo is. Het nudistenseizoen beslaat zeven maanden, begint midden maart en eindigt midden oktober. (B. Catlos, 2007, p. 330)

Port-Barcarès staat voor een kwaliteitsvolle badplaats op vlak van zwemwater en **Saint-Cyprien** wordt bestempeld als een rustige en familiale badplaats waar heel wat sport- en ontspanningsmogelijkheden voor handen zijn volgens het persdossier van de APTLR (1996, p. 43 en 52).

Verder is voor deze laatste 3 badplaatsen geen informatie beschikbaar over dit onderwerp o.w.v. het niet toegewezen krijgen van interviews. Wel kan waarschijnlijk gesteld worden dat de zonet vermelde informatie ook gebruikt kan worden om een relatief beeld te krijgen van de huidige situatie. In de andere badplaatsen bleken namelijk de voornaamste redenen niet drastisch veranderd te zijn over de jaren heen. De kans dat de precieze procentuele gegevens nog steeds juist is zijn is wel klein.

Conclusie

Het is duidelijk dat zon, zee en strand de voornaamste redenen zijn om de onderzochte badplaatsen als vakantiebestemmingen te kiezen. Het lijkt niet onlogisch dat toeristen die vooral van dit drieluik houden geneigd zijn om naar een badplaats te gaan. Ondanks deze overeenkomsten heeft elke badplaats haar eigen specifieke uitstraling. Zo staat Gruissan voor charme en rust. Het is meer dan een stadje of een plaatsje met veel overnachtingsmogelijkheden, evenementen, zon, zee en strand. Het gerenoveerde kasteel, dat al vanop de toegangsweg zichtbaar is, en de natuur zijn extra troeven. Anderzijds is er in La Grande Motte veel meer te doen op vlak van animatie. We kunnen concluderen dat ondanks de overeenkomsten tussen de badplaatsen, de toerist kan kiezen op basis van zijn individuele voorkeur en behoefte.

4.2 Herkomst van de toeristen

In dit onderdeel trachten we een overzicht te geven van de herkomst van de toeristen en onderzoeken we of er op dat vlak overeenkomsten zijn tussen de badplaatsen onderling. In hoofdstuk 5.1 koppelen we dit dan aan het gevoerde beleid inzake promotie. Ook hier kijken we naar de situatie in 1996 en vergelijken we deze met de huidige toestand.

La Grande Motte

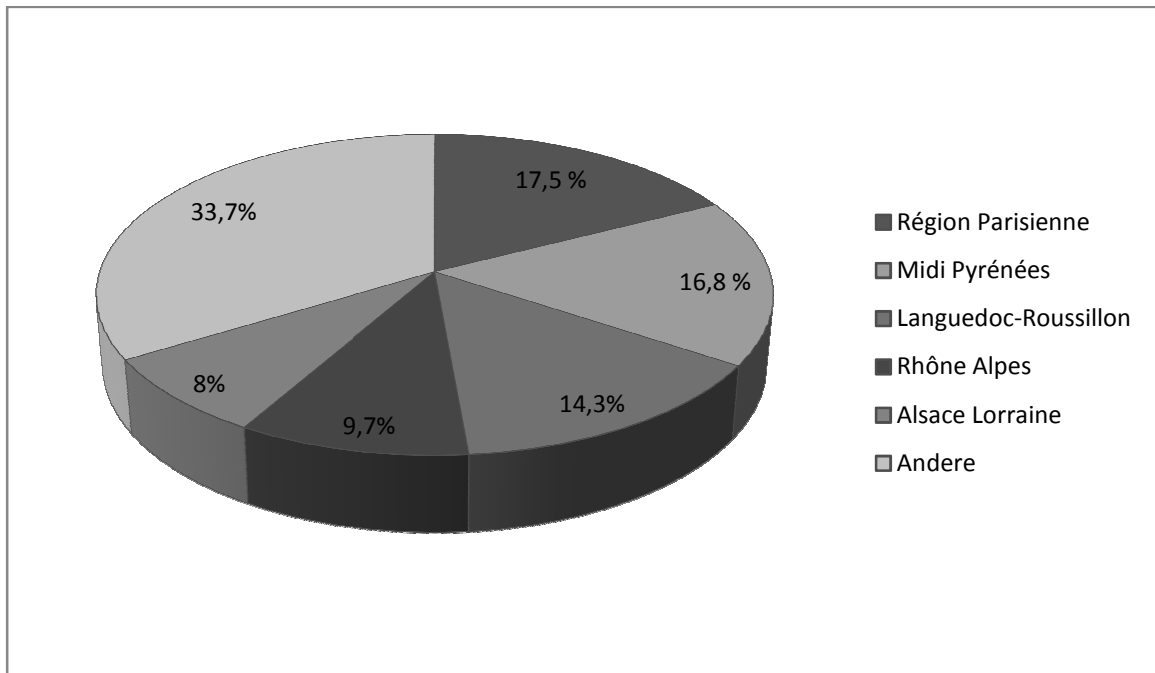
Het cliënteel van La Grande Motte bestond vooral uit Fransen (85 %) volgens het persdossier van de APTLR (1996, p.14). Daarvan is maar liefst 23 % afkomstig uit de Languedoc-Roussillon zelf. Vervolgens kwam 18,6 % uit de regio Rhône-Alpes en 14,8 % uit Ile-de-France. Het overblijvend percentage kan men bestempelen met de benaming “andere regio’s”. Van de 15 % buitenlandse toeristen namen mensen uit de Benelux de eerste plaats in. Daarna volgden Britten en Duitsers.

Wanneer we bijlage 6 nogmaals bekijken, zien we dat er een lichte verschuiving heeft plaatsgevonden wanneer we de toestand van ongeveer 10 jaar geleden vergelijken met de situatie anno 2006. Tegenwoordig is namelijk een 80 % van de toeristen in La Grande Motte afkomstig uit Frankrijk zelf en 20 % komt uit het buitenland. In het interview met mevrouw Laure Pasquet wordt gewezen op het verschil in aankomsten van binnen- en buitenlandse toeristen: Fransen nemen over het algemeen meer korte vakanties in La Grande Motte, terwijl de meeste buitenlandse toeristen gedurende een langere periode in de badplaats blijven. Uit het interview blijkt tevens dat de groep buitenlandse toeristen vooral vertegenwoordigd wordt door Belgen respectievelijk gevolgd door Zwitsers, Britten en Italianen.

Gruissan

Ook in Gruissan bestaat het grootste deel van de toeristen uit Fransen (80 %) volgens het persdossier van de APTLR (1996, p.34). Zij komen voornamelijk uit de regio’s Midi-Pyrénées, Région Parisienne, Rhône-Alpes en Nord-Pas de Calais. Dit betekent dat 20 % van het cliënteel uit het buitenland komt. Het zijn vooral Belgen, Duitsers en Zwitsers die naar Gruissan afzakken anno 1996.

Figuur 4.3: Verdeling naar origine Franse toeristen in Gruissan (2006)

Bron: verwerkte gegevens Office Municipal de Tourisme de Gruissan

Zoals uit figuur 4.3 blijkt, is tegenwoordig 80,3 % van de vakantiegangers in Gruissan afkomstig uit Frankrijk en 19,7 % zijn buitenlanders. De Franse bezoekers komen vooral uit de Région Parisienne (17,5 %), gevolgd door Midi Pyrénées (16,8 %), uit de Languedoc-Roussillon zelf (14,3 %), Rhône Alpes (9,7%) en Alsace Lorraine (8 %). De overblijvende groep van 33,7 % is afkomstig uit andere regio's. De toeristen uit de Languedoc-Roussillon zijn vooral afkomstig uit Narbonne en Carcassonne. De buitenlandse toeristen zijn vooral afkomstig uit Duitsland (43,09 %), gevolgd door Groot-Brittannië (23,64 %), de Benelux (11,68 %) en Zwitsers (10,87 %). Verder is er nog een groep van andere Europese landen (7,53 %) en een groep van toeristen die uit andere continenten komen (3,19 %). Duitsers zijn nog steeds sterk vertegenwoordigd onder de toeristen in Gruissan t.o.v. 1996, maar het aandeel Belgen en Zwitsers lijkt gedaald te zijn. We beschikken niet over de precieze cijfers van 1996, maar uit de conclusies van het persdossier van de APTLR (1996, p. 34) kunnen we dit besluiten.

Leucate, Cap d'Agde, Port-Barcarès en Saint-Cyprien

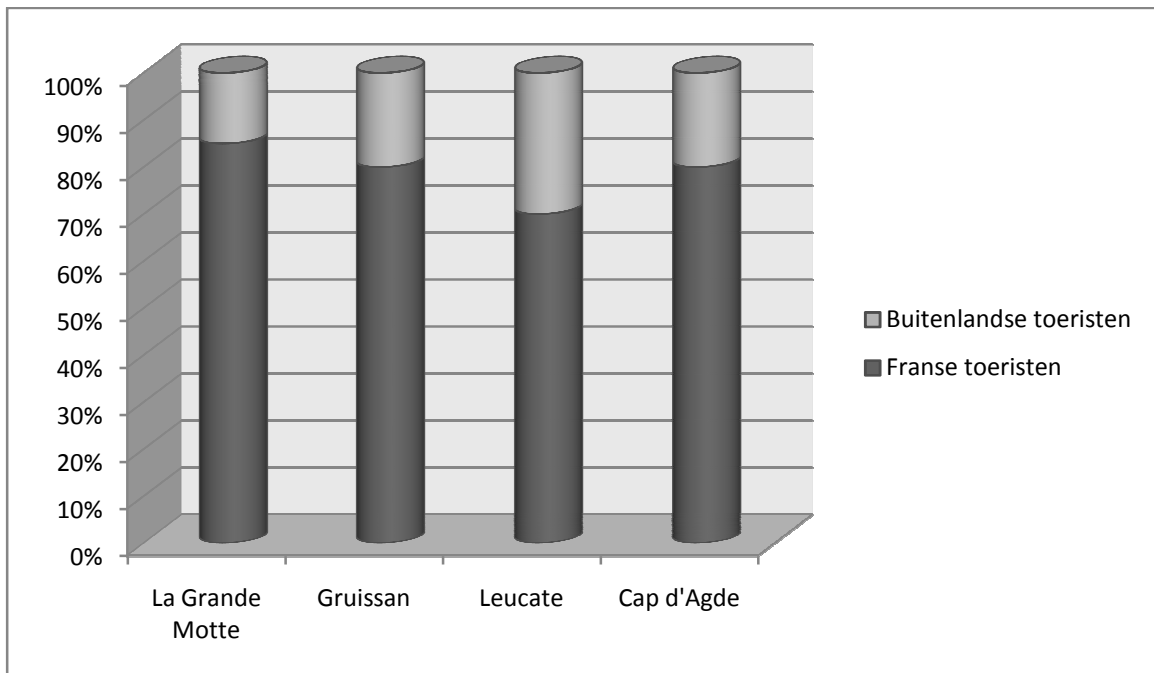
Voor de volgende badplaatsen zijn er enkel gegevens beschikbaar van een tiental jaar geleden. Wanneer we echter kijken naar de voorgaande cijfers zien we dat er geen beduidende veranderingen hebben plaatsgevonden. Promotionele inspanningen kunnen tijdelijke verschuivingen doen ontstaan, maar het algemeen beeld blijft vrijwel onveranderd.

Het cliënteel van **Leucate** bestaat voor 70 % uit Fransen (persdossier APTLR 1996, p. 38). 24 % daarvan is afkomstig uit Île-de-France. Uit de regio Rhône-Alpes komt 13 % van de toeristen, uit Midi-Pyrénées 9 %, uit de Alsace 6 % en uit Nord-Pas de Calais 6 %. De overige 30 % toeristen komen uit het buitenland en 10 % daarvan is afkomstig uit Duitsland, Groot-Brittannië, Nederland en België. Uit het interview blijkt dat deze verhoudingen nog steeds een beeld geven dat de werkelijkheid ongeveer evenaart. Wat de groep buitenlandse toeristen betreft blijkt dat er vooral Nederlanders, Duitsers en Belgen naar Leucate komen.

Uit het persdossier van de APTLR (1996, p. 21) blijkt dat ook in **Cap d'Agde** 80 % van de toeristen uit Frankrijk zelf afkomstig is en dus 20 % uit het buitenland. De Fransen komen voornamelijk uit Rhône-Alpes (24 %), Île-de-France (17 %), Languedoc-Roussillon en Midi Pyrénées allebei goed voor 14 % en tenslotte de Champagne-Ardenne samen met Alsace-Lorraine goed voor 13 %. Van de buitenlanders komt 4 % uit Nederland, 2,9 % uit België, 2,2 % uit Duitsland, 2,2 % zijn Zwitsers en 2,1 % is afkomstig uit Groot-Brittannië.

Port-Barcarès heeft dergelijk onderzoek nog niet gedaan. Daarom gaan we verder met Saint-Cyprien. Ook hier zijn de gegevens echter beperkt. De Franse toeristen komen voornamelijk uit Île-de-France, Midi-Pyrénées en Rhône-Alpes. Van de buitenlandse klanten komt 43 % uit Duitsland, 20 % uit Groot-Brittannië en 16 % uit België.

Figuur 4.4: Verhouding Franse en buitenlandse toeristen in de onderzochte badsteden (2006)

Bron: verwerkte gegevens Offices de Tourisme

Conclusie

Om te concluderen kunnen we stellen dat er zowel in La Grande Motte, Gruissan, Leucate als in Cap d'Agde een duidelijke meerderheid is aan Franse toeristen. De gemiddelde verhouding ligt rond de 80 % Franse toeristen en 20 % buitenlandse toeristen. In figuur 4.4 is deze verdeling duidelijk weergegeven. Het gaat hier om de verwerkte cijfers uit het persdossier van de APTLR (1996). Zoals eerder vermeld is deze verhouding volgens ons grosso modo nog steeds correct. De Franse toeristen uit de regio's Midi-Pyrénées, Rhône-Alpes en Île-de-France komen bij nagenoeg alle onderzochte badplaatsen steeds terug als belangrijke groep, zoals blijkt uit tabel 4.1. Belgen vind je in alle onderzochte badplaatsen en procentueel vormen zij een niet te verwaarlozen groep. Wel dient nog even vermeld te worden dat van Port-Barcarès geen gegevens beschikbaar waren.

Tabel 4.1: Belangrijkste herkomstregio's van Franse toeristen per badplaats (1996)

	La Grande Motte	Gruissan	Leucate	Cap d'Agde	Saint-Cyprien
Midi-Pyrénées		x	x	x	x
Rhône-Alpes		x	x	x	x
Île-de-France	x		x	x	x
Alsace Lorraine				x	
Région Parissienne	x	x			
Languedoc-Roussillon	x			x	
Champagne-Ardenne				x	
Nord-Pas de Calais		x	x		

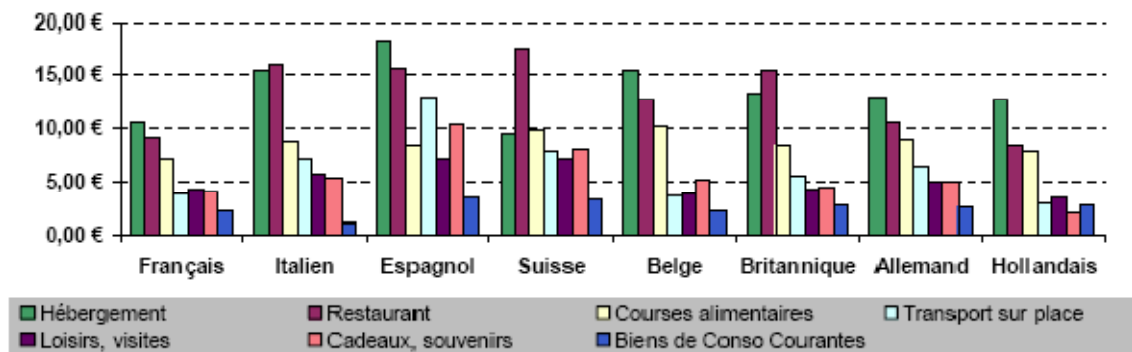
Bron: verwerkte gegevens APTLR (1996)

4.3 Gemiddelde uitgaven van de toerist in de Languedoc-Roussillon

Wanneer we de gemiddelde uitgaven van de toeristen in de Languedoc-Roussillon bekijken zien we dat buitenlandse toeristen gemiddeld meer uitgeven dan de Franse toeristen. Buitenlandse toeristen gaven in 2006 gemiddeld € 56,1 per overnachting per persoon uit, terwijl Franse toeristen gemiddeld €41,3 per overnachting per persoon uitgeven. De gemiddelde Belg die naar de regio afzakt zou €53,4 uitgeven per overnachting per persoon. (CRTLR)

Deze uitgaven omvatten kosten van logies, restaurantkosten, transport ter plaatse, boodschappen (voeding), ontspanningsuitgaven en bezoeken aan o.a. bezienswaardigheden, geschenken en souvenirs en andere courante uitgaven. Wanneer we een opsplitsing maken naar herkomst van de toeristen (figuur 4.5), zien we dat voor allen logies en het restaurantbezoek de grootste uitgaven vormen. De Fransen geven meestal op alle vlakken minder uit. Enkel de Belgen geven nog net iets minder uit aan ontspanningsactiviteiten, cadeaus en souvenirs. (ibidem)

Figuur 4.5: Uitgaven naar herkomst van de toeristen in de Languedoc-Roussillon (2006)

Bron: CRTLR

Uit het interview met Jean-Claude Méric, directeur van de toeristische dienst van Gruissan, blijkt dat er ook een verschil is in uitgaven door de toerist in de verschillende departementen. Zo zou in het Pays de la Narbonnaise, waartoe Gruissan en Leucate behoren, het minst worden uitgegeven. Een verklaring hiervoor zou kunnen liggen in het feit dat er in deze streek meer gebruik wordt gemaakt van huurappartementen of –huizen. Wanneer deze huurverblijven bezet worden door meerdere personen, is het delen van een huurappartement of -huis meestal goedkoper dan een hotel. Deze toeristen gaan al eens sneller naar de supermarkt om vervolgens zelf te koken, wat ook een serieuze besparing is inzake restaurantkosten. Het is ook zo dat er minder toeristen naar dit gedeelte afzakken, waardoor er ook op die manier nog eens minder geld binnenstroomt t.o.v. de andere badplaatsen (J.N. Darde, 1991, p. 431). In het Pays Cathare, en vooral in de omgeving van Carcassonne zou het meeste gespendeerd worden door toeristen.

4.4 Omvang van het toeristenaantal in de nieuwe badplaatsen

Het is niet altijd even gemakkelijk om het aantal toeristen te meten die naar de respectievelijke badplaatsen gaan. Uiteraard is het niet zo maar een kwestie van tellen zonder meer. Cijfers van hotels en campings kunnen eventueel wel min of meer beschikbaar

zijn, maar het verblijf in huurappartementen bijvoorbeeld, is niet gemakkelijk meetbaar. Daarom hebben La Grande Motte en Gruissan een eigen methode om de omvang van het aantal toeristen na te gaan. Deze worden hier besproken. De nadruk wordt er gelegd op de methode en niet op de concrete cijfers. Deze cijfers, die de eigenlijke vraag vanuit de toeristen voor de Languedoc-Roussillon aangeven, worden besproken in hoofdstuk 4.5.

4.4.1 Gruissan

Het merendeel van de toeristen in Gruissan, met name 33 %, verblijft er in een huurappartement of een vakantiehuisje. Gewoon tellen is voor die groep onmogelijk. Grootschalige plaatselijke enquêtes, naar analogie met wat het INSEE doet zoals in 4.5 besproken wordt, zouden eventueel wel resultaten kunnen opleveren, maar om dat jaarlijks te doen ontbreekt hen de middelen. Daarom maakt Gruissan gebruik van bepaalde indicatoren. De badplaats werkt concreet met twee indicatoren om een beeld van de omvang van het aantal toeristen te kunnen verkrijgen. Enerzijds is er de consumptie van water als indicator. Iedereen die een appartement huurt gebruikt hoe dan ook water en in de horeca wordt ook water verbruikt voor o.a. het sanitair, de poets, de keuken en het huishouden. De hoeveelheid water die effectief verbruikt wordt is dus in een bepaalde mate afhankelijk van het aantal toeristen. Anderzijds is er het verzameld huisvuil. Hoe meer toeristen Gruissan bezoeken, hoe meer huisvuil er moet worden rondgehaald. Ook het vuilnis van restaurants hoort hierbij. Hoe meer mensen er eten, hoe meer afval dit tot gevolg heeft. (interview met Jean-Claude Méric en Office Municipal de Tourisme de Gruissan, 2006, p. 8)

Door deze indicatoren om te zetten in multiplicatoren kan er gemakkelijk een relatief beeld gevormd worden van de frequentie van de toeristen. Zo is dan geweten wanneer het meeste toeristen komen en of er bijvoorbeeld een stijgende evolutie van het aantal toeristen plaatsvindt. Hierdoor krijgen we al een idee van de seizoensgebondenheid en de evolutie over de jaren heen. In de maanden december en januari is het aantal toeristen zeer beperkt. Het waterverbruik en de hoeveelheid huisvuil in die periode komt ongeveer overeen met die van de permanente bevolking. Deze maanden worden dan ook als referentiebasis genomen,

en het waterverbruik/huisvuil wordt er gelijkgesteld aan 1. Vervolgens worden de indicatoren omgezet in cijfers die de verhouding t.o.v. de referentiemaanden weergeven. Deze getallen laten toe om het relatief aantal toeristen en hun maandelijkse en jaarlijkse spreiding ervan duidelijk te maken.

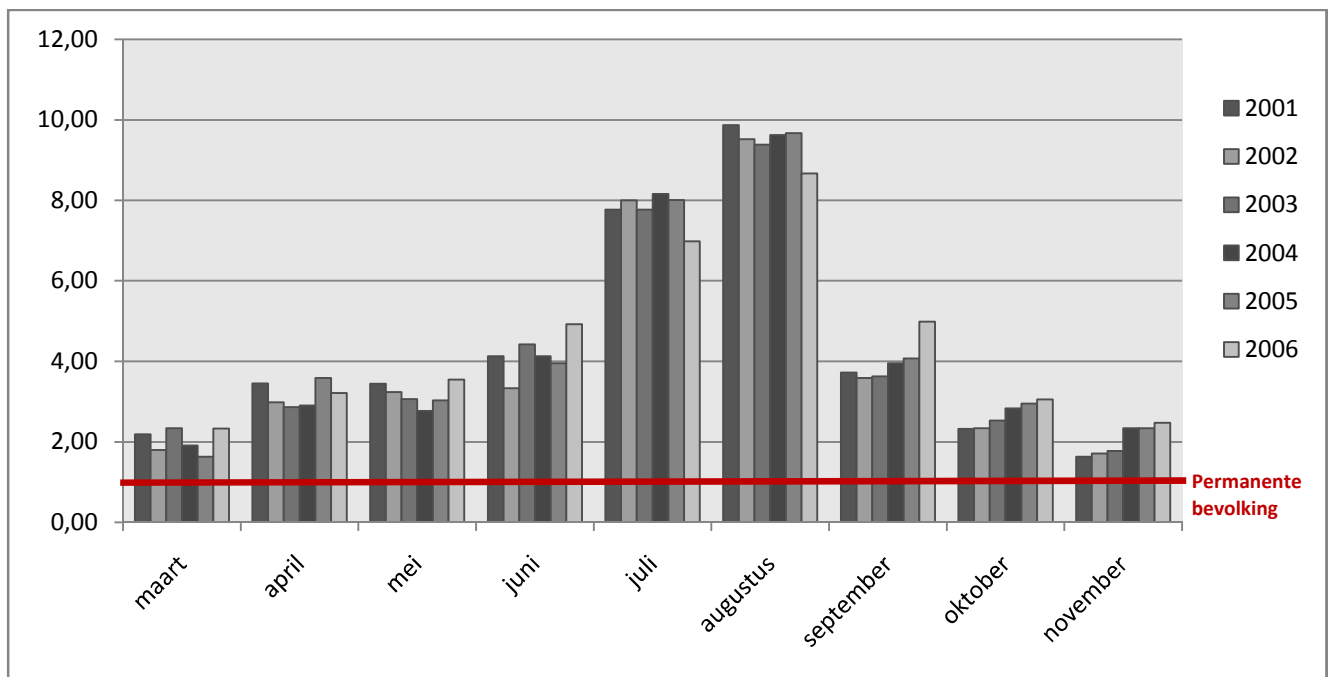
Een overzicht van de multiplicatoren m.b.t. het huisafval wordt weergegeven in tabel 4.2. Om een beter overzicht te krijgen van de relatieve evolutie hebben we deze cijfers omgezet in een figuur (figuur 4.6). (interview met Jean-Claude Méric)

Tabel 4.2: Evolutie van de multiplicatorcoëfficiënten van het aantal mensen in Gruissan op basis van huisafval (2001-2006)

	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november
2001	2,19	3,45	3,44	4,13	7,77	9,87	3,72	2,32	1,63
2002	1,80	2,98	3,24	3,33	8,00	9,52	3,59	2,34	1,71
2003	2,34	2,86	3,06	4,42	7,77	9,38	3,63	2,53	1,77
2004	1,91	2,90	2,77	4,13	8,16	9,62	3,95	2,83	2,34
2005	1,63	3,59	3,03	3,95	8,01	9,67	4,07	2,95	2,34
2006	2,33	2,21	3,55	4,92	6,98	8,67	4,99	3,05	2,47

Bron: Office Municipal de Tourisme de Gruissan

Figuur 4.6: Evolutie van de multiplicatorcoëfficiënten van het aantal mensen in Gruissan op basis van huisafval (2001-2006)

Bron: verwerkte gegevens Office Municipal de Tourisme de Gruissan

Zoals gezegd vindt Gruissan niet alleen de hoeveelheid huisafval een bepalende factor voor het aantal toeristen, maar ook het waterverbruik. Om tot een beeld te komen van het aantal toeristen, neemt deze badplaats dan ook het gemiddelde van beide multiplicatorcoëfficiënten. Deze gemiddelde coëfficiënten zijn weergegeven in tabel 4.3. (interview met Jean-Claude Méric)

Ook al werd er in het interview niets over gezegd, toch is het ons inziens niet moeilijk deze cijfers om te zetten in absolute cijfers om een schatting van het absolute aantal toeristen te kunnen maken. Als permanent inwoneraantal in de referentiemaanden wordt 3.746 inwoners genomen. Vervolgens kan het aantal permanente inwoners in deze wintermaanden vermenigvuldigd worden met de respectievelijke multiplicatoren van andere maanden. De cijfers die dan worden bekomen zijn een schatting van het aantal mensen, zowel de permanente bevolking als de toeristen, in Gruissan in de respectievelijke maanden.

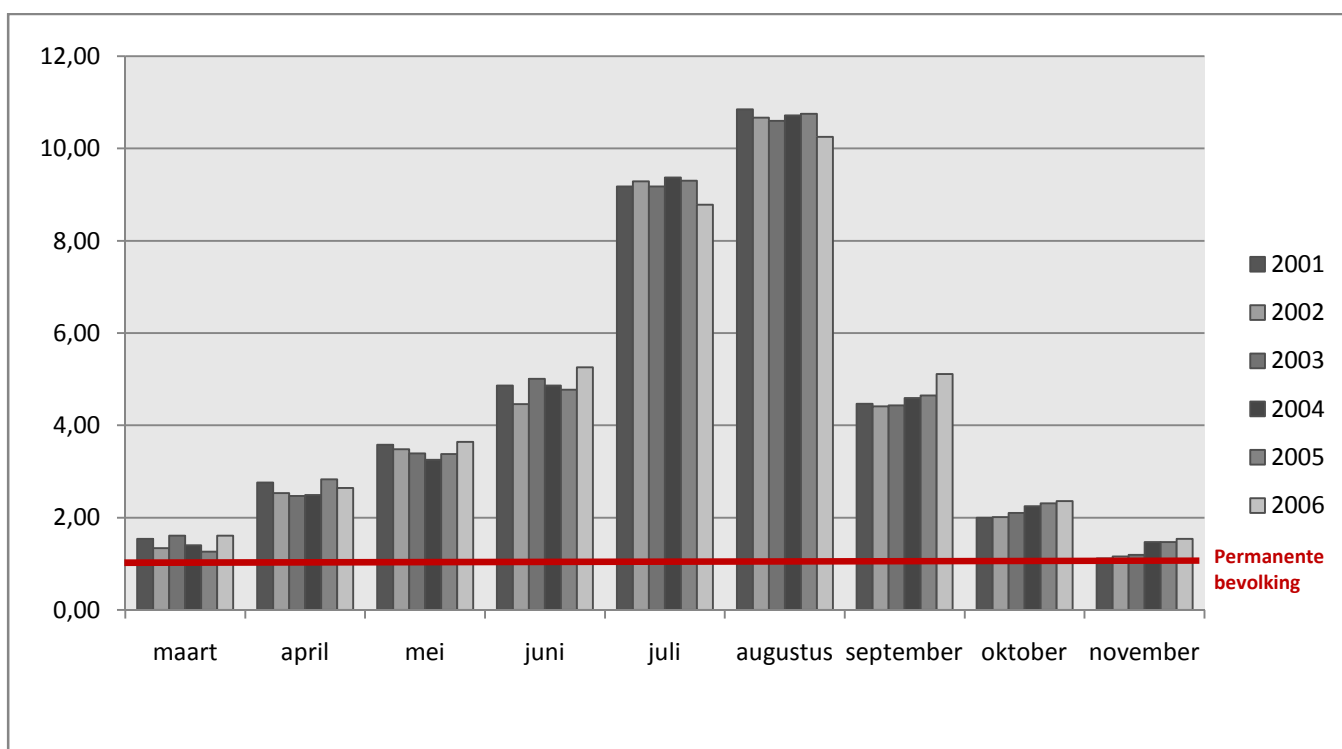
Om het aantal toeristen te schatten dient enkel nog de permanente bevolking te worden afgetrokken van dit totaal aantal mensen. Het resultaat hiervan wordt verder weergegeven.

Tabel 4.3: Evolutie van de gemiddelde multiplicatorcoëfficiënten van het aantal mensen in Gruissan op basis van huisafval en waterverbruik (2001-2006)

	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november
2001	1,54	2,76	3,58	4,86	9,18	10,85	4,47	2,00	1,12
2002	1,34	2,53	3,48	4,46	9,29	10,67	4,41	2,01	1,16
2003	1,61	2,47	3,39	5,01	9,18	10,60	4,43	2,10	1,19
2004	1,40	2,49	3,25	4,86	9,37	10,72	4,59	2,25	1,47
2005	1,26	2,83	3,38	4,77	9,30	10,75	4,65	2,31	1,47
2006	1,61	2,64	3,64	5,26	8,78	10,25	5,11	2,36	1,54

Bron: Office Municipal de Tourisme de Gruissan

Figuur 4.7: Evolutie van de gemiddelde multiplicatorcoëfficiënten van het aantal mensen in Gruissan op basis van huisafval en waterverbruik voor de periode 2001-2006

Bron: verwerkte gegevens Office Municipal de Tourisme de Gruissan

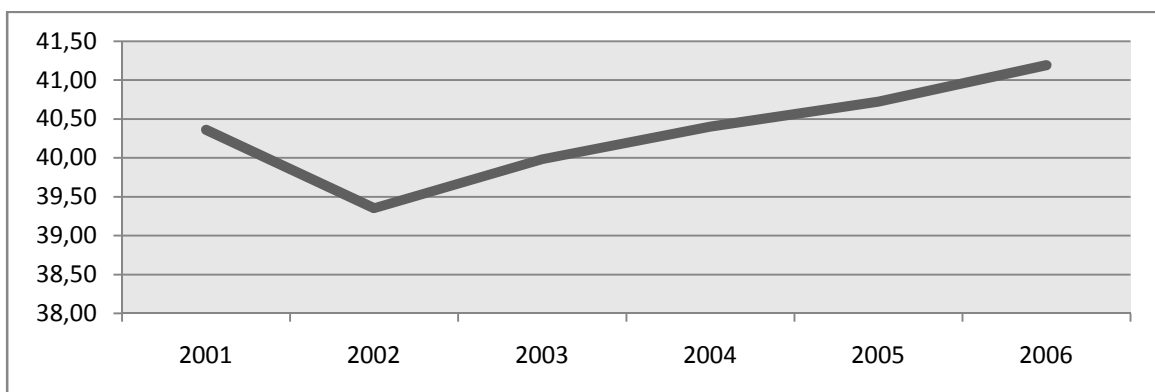
Wanneer we de gemiddelde multiplicatorcoëfficiënten op basis van huisafval en waterverbruik voor de periode 2001-2006 in een figuur gieten, komen we tot figuur 4.7. Het hoogseizoen voor Zuid-Frankrijk omvat de maanden juli en augustus. (interview met Jean-Claude Méric) In de figuur wordt dit bevestigd. Vooral augustus is een piekmaand voor Gruissan. We zien geen echte stijgende trend op vlak van frequentie voor alle maanden. In 2006 zijn er bijvoorbeeld in augustus minder toeristen afgezakt naar Gruissan dan in 2005. Maar in september is dit aantal wel gestegen wanneer we de gegevens van 2005 en 2006 bekijken. Het is dus niet mogelijk zonder meer conclusies te trekken over een eventuele trend op jaarbasis. Om een trend te spotten dient de som van de coëfficiënten voor de respectievelijke jaren genomen te worden. Tabel 4.4 en figuur 4.8 geven dit weer.

Tabel 4.4: Relatieve evolutie van het aantal mensen in Gruissan op basis van huisafval en waterverbruik op jaarbasis (2001-2006)

2001	2002	2003	2004	2005	2006
40,36	39,35	39,98	40,4	40,72	41,79

Bron: verwerkte gegevens Office Municipal de Tourisme de Gruissan

Figuur 4.8: Relatieve evolutie van het aantal mensen in Gruissan op basis van huisafval en waterverbruik op jaarbasis (2001-2006)

Bron: verwerkte gegevens Office Municipal de Tourisme de Gruissan

Uit figuur 4.8 kan besloten worden dat het toerisme een lichte stijging kent op vlak van het aantal toeristen gedurende deze periode. Enkel in 2002 vond een daling van het aantal toeristen plaats. Een verklaring hiervoor kan de toen heersende recessie in de eurozone zijn (portalsite EU).

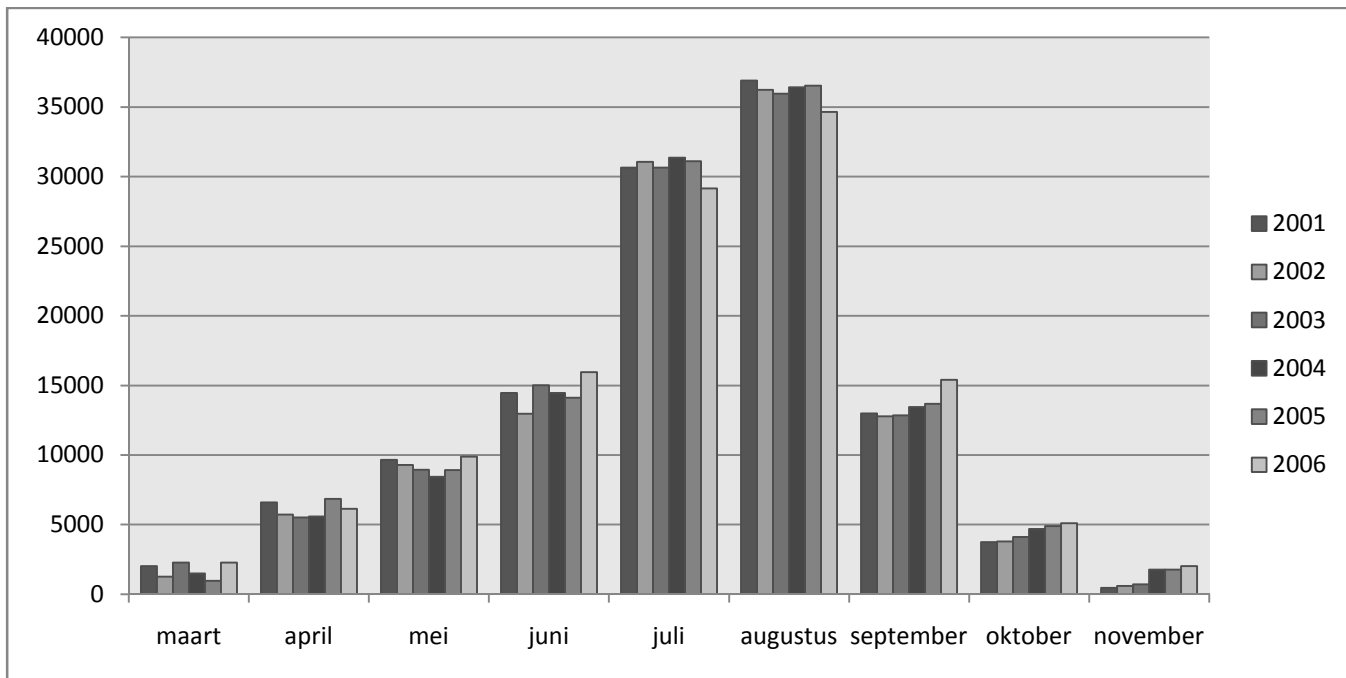
Hierboven werd uitgelegd hoe het volgens ons mogelijk is om een schatting van het aantal toeristen te maken. Dat doen we met behulp van de multiplicatorcoëfficiënten van het aantal mensen in Gruissan op basis van huisafval en waterverbruik voor de periode 2001-2006. Het resultaat is weergegeven in tabel 4.5 en figuur 4.9.

Tabel 4.5: Evolutie van het absoluut aantal toeristen in Gruissan op basis van huisafval en waterverbruik (2001-2006)

	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november
2001	2.023	6.593	9.665	14.460	30.642	36.898	12.999	3.746	450
2002	1.274	5.731	9.290	12.961	31.054	36.224	12.774	3.783	599
2003	2.285	5.507	8.953	15.021	30.642	35.962	12.849	4.121	712
2004	1.498	5.582	8.429	14.460	31.354	36.411	13.448	4.683	1.761
2005	974	6.855	8.915	14.122	31.092	36.524	13.673	4.907	1.761
2006	2.285	6.143	9.889	15.958	29.144	34.651	15.396	5.095	2.023

Bron: verwerkte gegevens Office Municipal de Tourisme de Gruissan

Figuur 4.9: Evolutie van het absoluut aantal toeristen in Gruissan op basis van huisafval en waterverbruik (2001-2006)

Bron: verwerkte gegevens Office Municipal de Tourisme de Gruissan

Ook dient vermeld te worden dat er nog een andere indicator is die Gruissan gebruikt om een evolutie van het aantal toeristen te schatten, namelijk het aantal bezoeken aan de toeristische dienst van Gruissan. De dienst houdt hierover gegevens bij op de basis waarvan zij een relatieve vergelijking kan maken over de jaren heen. (interview met Jean-Claude Méric) De absolute cijfers die hieruit voortvloeien zijn echter geen goede indicator voor het werkelijk aantal toeristen in Gruissan. Niet elke toerist brengt een bezoek aan de toeristische dienst. Ook wanneer een groep toeristen naar de badplaats afzakt is het bijvoorbeeld mogelijk dat slechts één van hen informatie gaat opvragen bij de toeristische dienst of dat ze gewoon geen informatie nodig hebben omdat ze reeds een reisgids bij zich hebben.

4.4.2 La Grande Motte

Ook La Grande Motte heeft een eigen methode om een schatting te maken van het aantal toeristen. Zij hanteren zelfs dezelfde methode waarbij er wordt gekeken naar het aantal ton

huisvuil en het waterverbruik in kubieke meter. La Grande Motte maakt echter tevens gebruik van andere indicatoren. Zo schat deze badplaats het aantal toeristen ook op basis van het elektriciteitsverbruik in KWH. Hiervoor beschikt ze enkel over jaarlijkse gegevens en is deze indicator dus enkel goed om een vergelijking tussen de verschillende jaren te maken. Ook de inkomsten van een bepaalde parking, met name de voornaamste parking Maurice Justin, vormen een indicator. Tenslotte houdt zij ook nog rekening met een indicator gebaseerd op de frequentie op vlak van sport. Het aantal bezoeken aan de golf en het 'Espace Grand Bleu' zijn hierbij bepalend. Dit laatste is een groot zwembad met saunafaciliteiten. De cijfers die hierover beschikbaar zijn, zijn terug te vinden in bijlage 13. Er dient wel vermeld te worden dat er geen rekening wordt gehouden met het aantal permanente inwoners, zoals in Gruissan wel het geval was. (Office de Tourisme de La Grande Motte)

We zien dat er soms dalingen zijn die niet te wijten zijn aan het minder aantal toeristen. Zo is er een vernieuwde zuiveringsmethode van het afvalwater. La Grande Motte zorgt zelf voor het zuiveren van een deel van het water sinds 2004, waardoor minder 'nieuw' water nodig is.. Daarom was het waterverbruik in 2003 nog een stuk hoger. Vanaf 2005 is het verbruik opnieuw gestegen, wat wijst op een toename van het aantal toeristen. Ook was er een serieuze terugval van het aantal bezoeken aan de golf in juli 2006. Een verklaring hiervoor is een hittegolf. (ibidem)

De verwachting is dat het aantal toeristen zal stijgen. De indicatoren geven over het algemeen immers een stijgende trend, weliswaar met hier en daar een terugval, die dan meestal verklaarbaar is.

4.5 Aankomsten en overnachtingen in de Languedoc-Roussillon

Ondanks het feit dat het zeer moeilijk gebleken is om gedetailleerde data ter beschikking te krijgen, trachten we hier een evolutie weer te geven van het aantal aankomsten en overnachtingen aan de hand van de beschikbare gegevens. Hiervoor hebben wij

verschillende bronnen geraadpleegd en de tabellen en figuren zijn dan ook samengesteld uit meerdere boeken en statistische bronnen.

Toch proberen we ook een globaal beeld te geven aan de hand van literatuur. Zo waren er volgens N. Baron-Yellès (1999, p.98) in 1965 525.000 toeristen. De cijfers die wij verderop bespreken tonen aan dat het toerisme nog een grote groei heeft gekend in de daarop volgende jaren. Bij de start van de toeristische ontwikkelingen in de Languedoc-Roussillon stelde het toerisme in de Languedoc-Roussillon dus nog niet veel voor, maar daar is duidelijk verandering in gekomen. In 1995 zouden er 317 vakantiegangers per 100 inwoners geweest zijn in de Languedoc-Roussillon, wat zeer veel is in vergelijking met de Atlantische kuststreek met 219 toeristen per 100 inwoners (C. Peyroutet, 1995, p. 102).

Het aantal aankomsten stemt overeen met het aantal verschillende klanten die één of meer achtereenvolgende nachten in hetzelfde hotel of dezelfde camping verblijven. Het aantal overnachtingen geeft het totaal aantal nachten weer die doorgebracht worden in de respectievelijke logiesvormen. We geven nog een letterlijk voorbeeld van het INSEE ter verduidelijking. Een paar dat drie opeenvolgende nachten verblijft is equivalent met 6 nachten, en telt voor evenveel mee als zes personen die één nacht verblijven. (INSEE)

Om deze gegevens te bekomen worden maandelijks enquêtes gehouden, georganiseerd op nationaal niveau, op basis van een overeenkomst tussen het Ministère délégué au Tourisme en het INSEE. Regionaal is er sprake van samenwerking tussen de Délégation Régionale au Tourisme, het Comité Régional du Tourisme en de Comités Départementaux du Tourisme. De enquêtes worden afgenomen bij hotels en campings die samen representatief zijn en dus de steekproef vormen. Er dient hierbij opgemerkt te worden dat het INSEE niet spreekt over tweede verblijven en vakantiedorpen. Het is mogelijk dat het onhaalbaar is om die gegevens te verzamelen, gezien voor de vraag naar tweede verblijven particulieren moeten aangesproken worden. Zij zouden minder bereid kunnen zijn om mee te werken aan zulk onderzoek. Redenen hiervoor kunnen liggen in de tijd en het feit dat ze niet altijd weten aan hoeveel personen verhuurd wordt. Ze houden immers zelf naar alle waarschijnlijkheid geen statistieken bij. Bepaalde gegevens van vóór 2004, 2005 of 2006, afhankelijk van het

onderwerp, kunnen niet vergeleken worden met de cijfers vanaf deze data gezien een verandering van de onderzoeksmethode m.b.t. de beperking van de non-respons en de invoer van nieuwe nationaliteiten in de representatieve groep. (ibidem)

Erkende hotels

Eerst bekijken we de erkende hotels. Dat zijn hotels die na advies van de 'commission départementale d'action touristique', bij prefectoraal besluit ingedeeld worden in zes categorieën, gaande van 0 tot 4 sterren en 4-sterren-luxe. Het aantal sterren dat aan een hotel toegekend wordt is afhankelijk van het aantal kamers, de gemeenschappelijke ruimtes, de aanwezige faciliteiten, de oppervlakte en het comfort van de kamers en de dienstverlening van het personeel. (ibidem)

We beschouwen voor analyse van de aankomsten in de Languedoc-Roussillon de periodes 1985-1990, 1993, 1995-1996 en 2000-2005 en maken een opsplitsing naar Franse en buitenlandse toeristen. Ook geven we het totaal weer. De cijfers zijn terug te vinden in tabel 4.6. Zoals reeds bleek uit hoofdstuk 4.2 zijn de toeristen in de Languedoc-Roussillon vooral afkomstig uit Frankrijk, wat in onderstaande tabel bevestigd wordt.

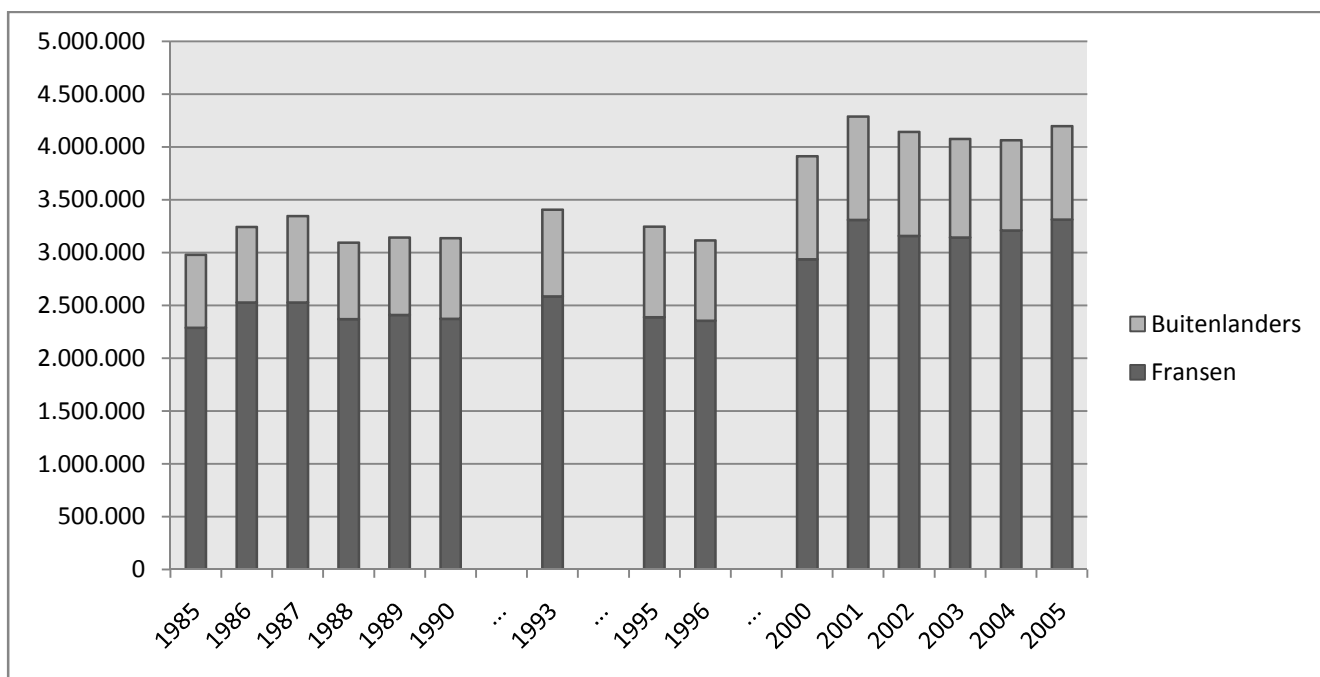
Tabel 4.6: Evolutie van de aankomsten in erkende hotels de Languedoc-Roussillon (1985-2005)

Jaartal	Fransen	Buitenlanders	Totaal
1985	2.289.000	692.000	2.981.000
1986	2.530.000	715.000	3.245.000
1987	2.531.000	815.000	3.346.000
1988	2.371.000	726.000	3.097.000
1989	2.410.000	734.000	3.144.000
1990	2.374.000	763.000	3.137.000
...	...	...	...
1993	2.587.924	819.402	3.407.326
...	...	...	...
1995	2.390.889	855.745	3.246.634
1996	2.357.222	760.667	3.117.889
...	...	...	...
2000	2.938.487	975.164	3.913.651
2001	3.311.793	976.897	4.288.690
2002	3.158.994	985.578	4.144.572
2003	3.143.401	935.612	4.079.013
2004	3.211.667	853.227	4.064.894
2005	3.315.147	883.692	4.198.839

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1987-1996) en Direction du Tourisme

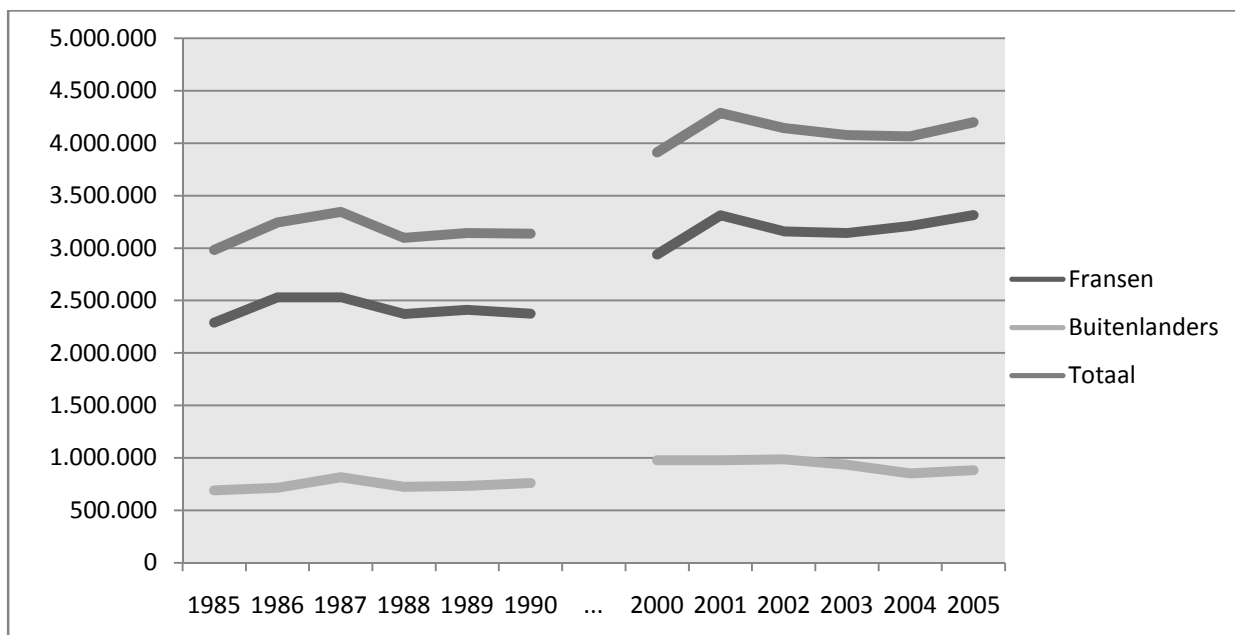
Om een duidelijker beeld te krijgen van de evolutie van het aantal **aankomsten** in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon creëren we twee figuren (figuur 4.10 en figuur 4.11). We zien dat we weliswaar niet kunnen spreken van een continu stijgende trend, maar dat het aantal aankomsten onderhevig is aan bepaalde schommelingen, die vooral bij de Franse toeristen voorkomen. Doordat zij de overgrote meerderheid van de toeristen vormen, kent het totaal aantal aankomsten ongeveer dezelfde trend. Maar globaal gezien is er wel sprake van een stijging vermits het totaal aantal aankomsten in erkende hotels is gestegen van 2.981.000 in 1985 tot 4.198.839 in 2005.

Figuur 4.10: Evolutie van de aankomsten in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1985-2005) (1)

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1987-1996) en Direction du Tourisme

Figuur 4.11: Evolutie van de aankomsten in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1985-2005) (2)

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1987-1996) en Direction du Tourisme

Niet alleen de aankomsten geven een belangrijk beeld weer van de vraag. Tevens is het aantal **overnachtingen** een belangrijke indicator. Ook hier maken we gebruik van de cijfers voor erkende hotels. De evolutie van het aantal overnachtingen in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon is terug te vinden in tabel 4.7 en figuur 4.12 voor de periode 1988-2005.

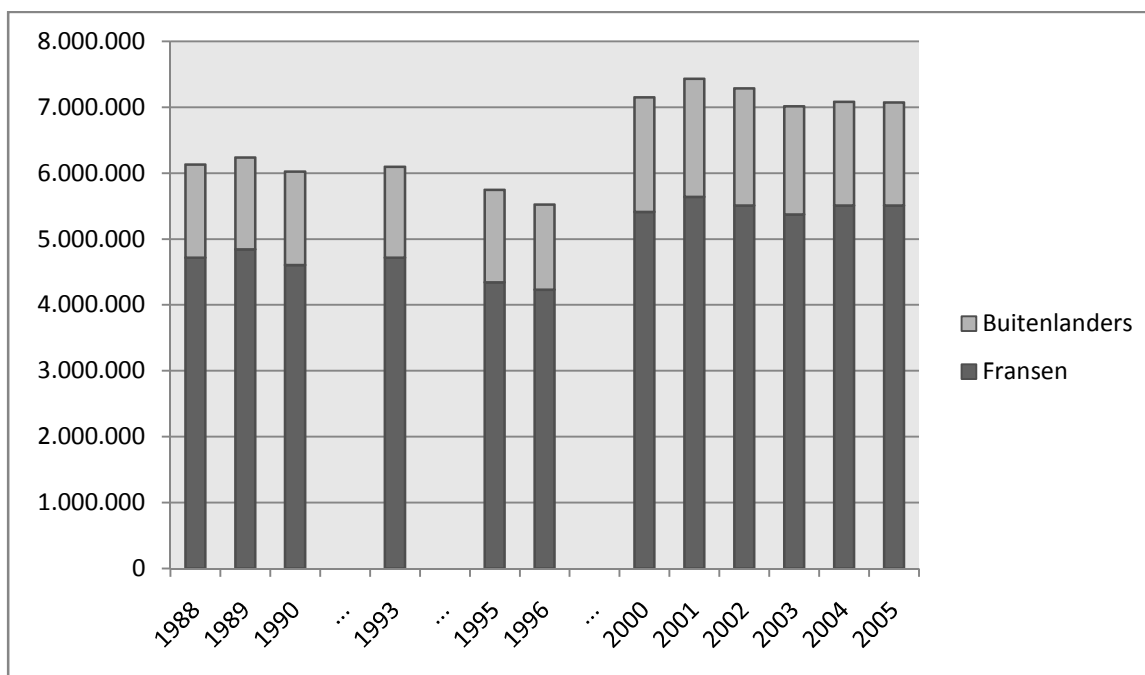
Tabel 4.7: Evolutie van het aantal overnachtingen in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1988-2005)

Jaartal	Fransen	Buitenlanders	Totaal
1988	4.718.000	1.417.000	6.135.000
1989	4.844.000	1.394.000	6.238.000
1990	4.609.000	1.419.000	6.028.000
...	...	...	...
1993	4.720.496	1.380.413	6.100.909
...	...	...	...
1995	4.343.642	1.407.487	5.751.129
1996	4.233.801	1.292.976	5.526.777
...	...	...	...
2000	5.412.245	1.741.577	7.153.822
2001	5.639.850	1.795.405	7.435.255
2002	5.510.258	1.776.676	7.286.934
2003	5.376.287	1.641.358	7.017.645
2004	5.512.275	1.573.939	7.086.214
2005	5.509.020	1.563.649	7.072.669

Bron: verwerkte gegevens Direction du Tourisme

We zien dat er heel wat schommelingen hebben plaatsgevonden met als laagtepunt 1996 voor de beschikbare gegevens. Toch is het zichtbaar dat vanaf 2000 het aantal overnachtingen gestegen is, om vervolgens rond 7 miljoen lichtjes verder te fluctueren. Deze trend doet zich zowel bij de Franse als de buitenlandse toeristen voor.

Figuur 4.12: Evolutie van het aantal overnachtingen in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1988-2005)

Bron: verwerkte gegevens Direction du Tourisme

Uit voorgaande gegevens kan de **gemiddelde verblijfsduur** gehaald worden. Deze kan berekend worden door het aantal overnachtingen te delen door het aantal aankomsten. We nemen daartoe het totaal aantal van beide indicatoren. De resultaten zijn weergegeven in tabel 4.8 en figuur 4.13. Hierbij werd de gemiddelde verblijfsduur afgerond tot één cijfer na de komma.

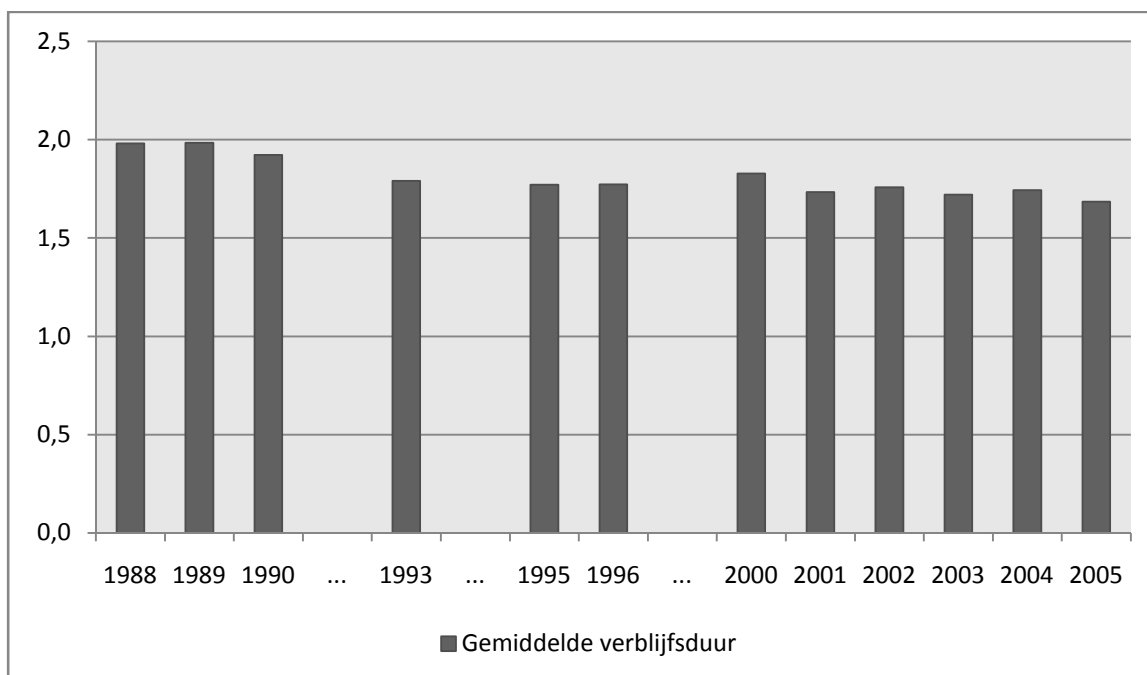
Tabel 4.8: Evolutie gemiddelde verblijfsduur in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1988-2005)

Jaartal	Aantal overnachtingen	Aantal aankomsten	Gemiddelde verblijfsduur
1988	6.135.000	3.097.000	2,0
1989	6.238.000	3.144.000	2,0
1990	6.028.000	3.137.000	1,9
...	...	...	...
1993	6.100.909	3.407.326	1,8
...	...	...	...
1995	5.751.129	3.246.634	1,8
1996	5.526.777	3.117.889	1,8
...	...	...	...
2000	7.153.822	3.913.651	1,8
2001	7.435.255	4.288.690	1,7
2002	7.286.934	4.144.572	1,8
2003	7.017.645	4.079.013	1,7
2004	7.086.214	4.064.894	1,7
2005	7.072.669	4.198.839	1,7

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1987-1996) en Direction du Tourisme

Wanneer we de gemiddelde verblijfsduur bekijken, zien we dat deze gedaald is over de jaren heen. Er is sprake van het feit dat mensen meer, maar minder lang op vakantie gaan. Dat zou een mogelijke verklaring kunnen zijn. Maar wat het meeste opvalt is dat de gemiddelde verblijfsduur in erkende hotels in de onderzochte periode ligt tussen amper 2 en 1,7 nachten. Mensen gaan dan misschien wel minder lang op vakantie, maar dit cijfer lijkt wel erg laag te zijn voor een toeristische streek als de Languedoc-Roussillon. Een evolutie van de gemiddelde verblijfsduur wordt verderop tevens gemaakt voor de erkende campings. Daar zullen we ook verder ingaan op de verklaringen, zowel m.b.t. de erkende hotels als de erkende campings.

Figuur 4.13: Evolutie gemiddelde verblijfsduur in erkende hotels in de Languedoc-Roussillon (1988-2005)

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1987-1996) en Direction du Tourisme

Erkende campings

Vervolgens bekijken we het aantal **aankomsten** in erkende campings in de Languedoc-Roussillon. Cijfers zijn beschikbaar voor de periode 1994-2007. Vanaf 2004 zijn er enkel gegevens beschikbaar volgens een nieuwe onderzoeksmethode, waardoor deze niet mogen worden vergeleken met die van eerdere jaren (ONT). De cijfers van 1994 tot 2003 zijn weergegeven in tabel 4.9. Het is duidelijk dat de hotels meer toeristen aantrekken dan de campings.

Tabel 4.9: Evolutie van de aankomsten in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1994-2003)

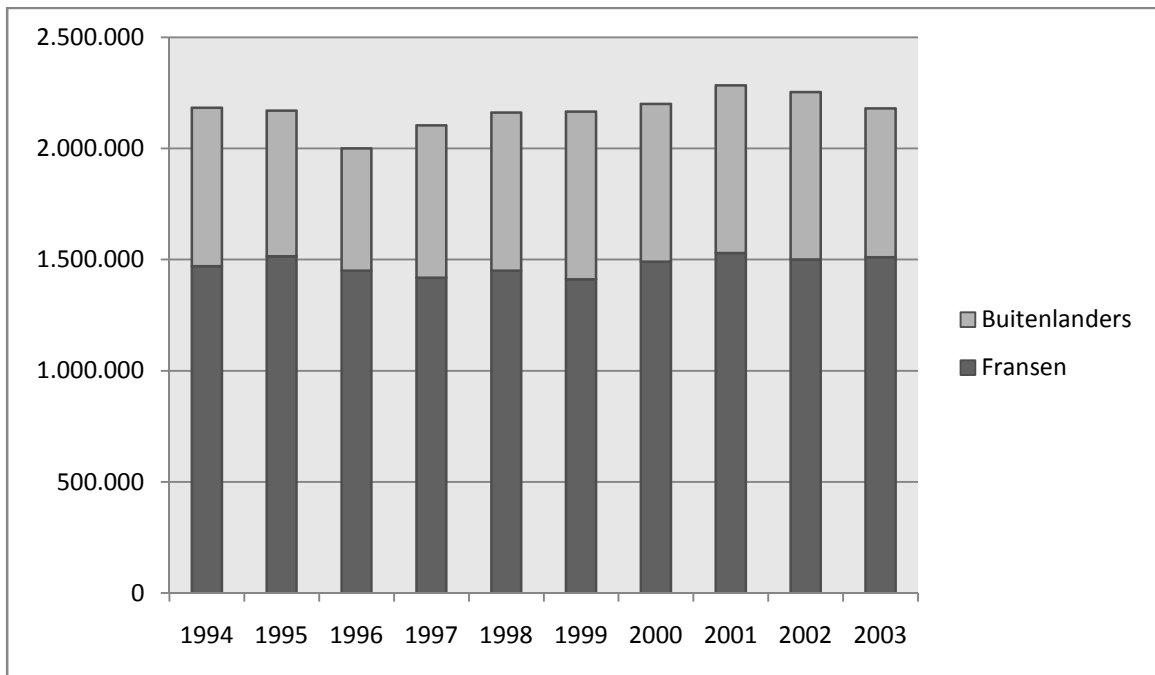
Jaartal	Fransen	Buitenlanders	Totaal
1994	1.472.053	712.696	2.184.749
1995	1.515.957	655.814	2.171.771
1996	1.451.271	550.343	2.001.614
1997	1.420.040	684.915	2.104.954
1998	1.451.220	711.843	2.163.063
1999	1.413.068	754.010	2.167.078
2000	1.491.625	710.283	2.201.909
2001	1.530.889	753.541	2.284.430
2002	1.501.095	754.081	2.255.176
2003	1.511.979	669.007	2.180.986

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1988-1996) en Direction du Tourisme

Wanneer we figuur 4.14 beschouwen, zien we weer gelijkaardige schommelingen als bij het aantal aankomsten in erkende hotels. Voor de korte, maar de enige perfect vergelijkbare periode van 2000-2003 zien we precies dezelfde evolutie bij hotels als bij campings, met een piek in 2001. Voor de besproken periode is er geen sprake van een stijgende trend. Naar alle waarschijnlijk zullen de cijfers m.b.t. tot het aantal aankomsten in campings een deel lager liggen wanneer we over oudere gegevens zouden beschikken.

Figuur 4.14: Evolutie van de aankomsten in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1994-2003)

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1988-1996) en Direction du Tourisme

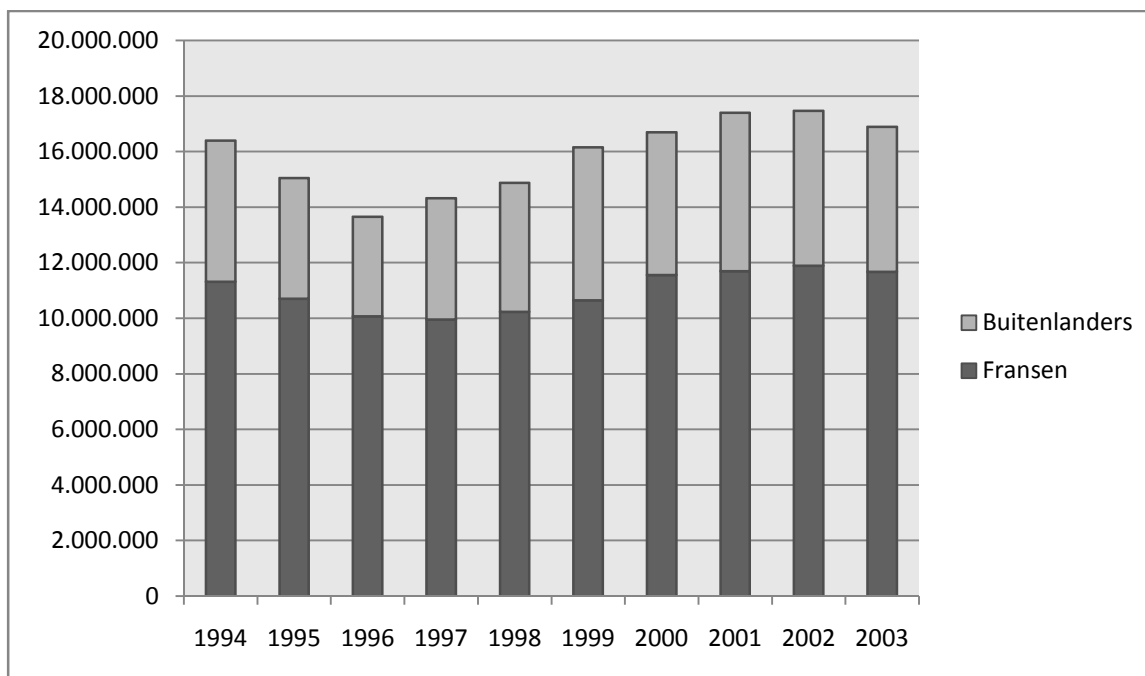
Het aantal **overnachtingen** in campings in de Languedoc-Roussillon voor de periode 1994-2003 wordt weergegeven in tabel 4.10 en figuur 4.15. Wanneer we de met het aantal overnachtingen in erkende hotels overeenkomstige periode bekijken, i.c. 2000-2003, dan zien we dat er zich een gelijkaardige trend voordoet. Ook 1996 is een laagtepunt in deze figuur. Toch lijkt er over de jaren heen verhoudingsgewijs met voorgaande figuren geen sprake te zijn van een echt grote stijging, hoewel de algemene trend geleidelijk aan stijgend is, ondanks de duidelijke fluctuaties.

Tabel 4.10: Evolutie van het aantal overnachtingen in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1994-2003)

Jaartal	Fransen	Buitenlanders	Totaal
1994	11.326.896	5.077.359	16.404.255
1995	10.714.549	4.342.222	15.056.771
1996	10.084.835	3.579.125	13.663.960
1997	9.966.357	4.360.166	14.326.523
1998	10.235.524	4.645.736	14.881.260
1999	10.653.140	5.508.893	16.162.033
2000	11.559.672	5.146.148	16.705.820
2001	11.706.865	5.693.996	17.400.861
2002	11.903.457	5.566.177	17.469.634
2003	11.684.344	5.217.428	16.901.772

Bron: verwerkte gegevens Direction du Tourisme

Figuur 4.15: Evolutie aantal overnachtingen in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1994-2003)

Bron: verwerkte gegevens Direction du Tourisme

Ook voor de erkende campings maken we een analyse van de **gemiddelde verblijfsduur**. De gegevens hiervan zijn weergegeven in tabel 4.11 en figuur 4.16.

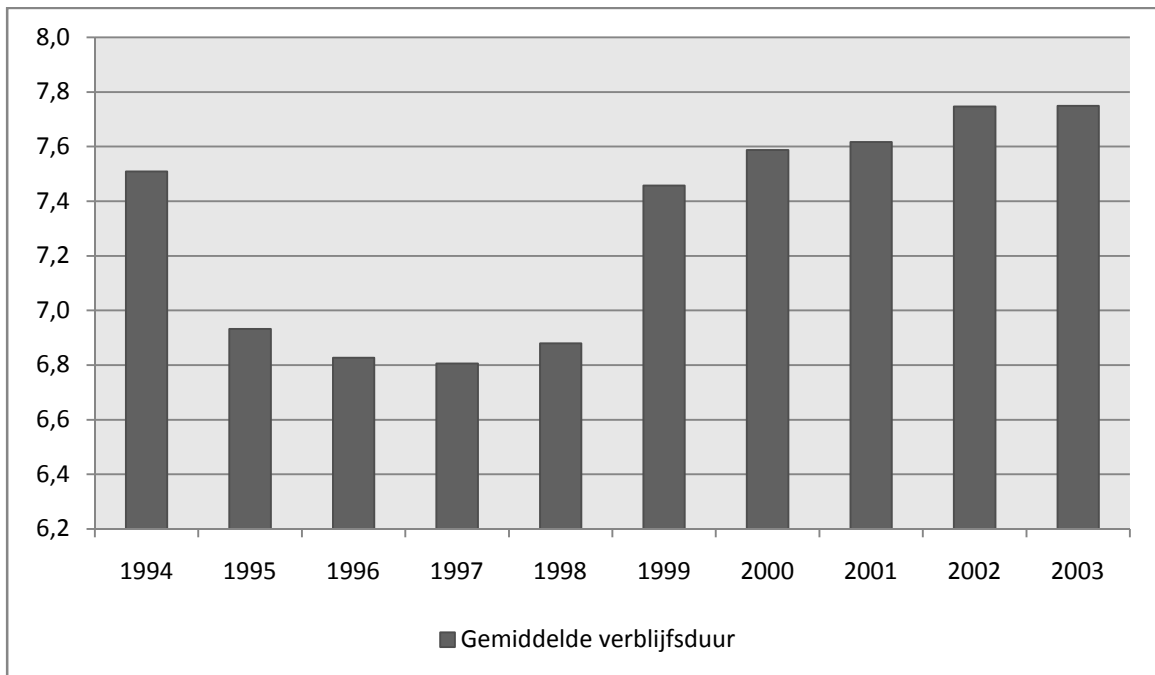
Tabel 4.11: Evolutie gemiddelde verblijfsduur in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1994-2003)

Jaartal	Aantal overnachtingen	Aantal aankomsten	Gemiddelde verblijfsduur
1994	16.404.255	2.184.749	7,5
1995	15.056.771	2.171.771	6,9
1996	13.663.960	2.001.614	6,8
1997	14.326.523	2.104.954	6,8
1998	14.881.260	2.163.063	6,9
1999	16.162.033	2.167.078	7,5
2000	16.705.820	2.201.909	7,6
2001	17.400.861	2.284.430	7,6
2002	17.469.634	2.255.176	7,7
2003	16.901.772	2.180.986	7,7

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1988-1996) en Direction du Tourisme

De gemiddelde verblijfsduur in erkende campings kende in de onderzochte periode eerst een daling tot 6,8 nachten in 1996 en 1997. Vervolgens werd de evolutie ervan gekenmerkt door een stijging, met als hoogtepunt, in deze periode, de jaren 2002-2003, met een gemiddelde verblijfsduur van 7,7 nachten.

Figuur 4.16: Evolutie gemiddelde verblijfsduur in erkende campings in de Languedoc-Roussillon (1994-2003)

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1988-1996) en Direction du Tourisme

Het is interessant om de vergelijking te maken tussen de gemiddelde verblijfsduur in erkende hotels en campings. In de hotels werd een evolutie vastgesteld van 2,0 nachten naar 1,7 nachten voor de periode 1988-2005, terwijl bij de campings sprake is van een evolutie van gemiddeld 7,5 naar 7,7 nachten voor de periode 1994-2003. Een mogelijke verklaring voor het grote verschil in gemiddelde verblijfsduur kan zijn dat de hotels in zeer grote mate gebruikt worden om door te reizen naar Spanje of Portugal. Naar alle waarschijnlijkheid zijn er ook heel wat zakenreizigers die in hotels verblijven voor een zeer korte periode. Bij de campings is dat waarschijnlijk niet het geval. Zakenmensen gaan normaal gezien niet overnachten op een camping, en een camping als doorreisverblijf zal ook niet veel voorkomen gezien je meestal voor minstens 7 dagen een standplaats moet boeken, als je de brochures bekijkt. Daarom zijn de cijfers betreffende de gemiddelde verblijfsduur in campings realistischer als we de gemiddelde verblijfsduur van toeristen, die

in de Languedoc-Roussillon op vakantie gaan, willen kennen. Natuurlijk vormen de zakenreizigers en de doorreistoeristen ook een niet te verwaarlozen vorm van inkomsten, waardoor het belangrijk is om ook met hun noden en behoeften rekening te houden.

Tweede verblijven

Cijfers voor de private vakantiehuisjes, de tweede verblijven, zijn echter niet beschikbaar. Zij hebben nochtans de grootste capaciteit. Wel kan hoogstwaarschijnlijk gesteld worden dat de trend ook hier aan fluctuaties onderhevig is en dat er overeenkomsten met de erkende hotels en de campings zullen zijn.

5. Toerismebeleid

Vóór de toeristische ontwikkelingen heerste een wijncrisis in de Languedoc-Roussillon en was er veel werkloosheid. Voor de heropleving van de streek en zijn economische gezondmaking werd een beleidsplan opgemaakt met uitbouw van het toerisme. In samenwerking met de private sector werd dit plan geïmplementeerd met de bouw van hotels en de aanleg van infrastructuur. De Languedoc-Roussillon is tegenwoordig dan ook zeer sterk afhankelijk van de toeristische sector. Zoals uit het interview met Jean-Claude Méric, directeur van de toeristische dienst van Gruissan, blijkt, is het zo dat indien het toerisme er opeens niet meer zou zijn, er zeer grote werkloosheid zou heersen. Heel wat mensen zijn tewerkgesteld in de toeristische sector, zowel direct als indirect. Tot de directe tewerkstelling horen o.a. de mensen die in hotels en restaurants werken. Mensen die leven van de visvangst of van de wijnbouw zijn ook voor een zeer groot deel afhankelijk van het toerisme. Zij verkopen immers veel meer door de aanwezigheid van de toeristen. Ook bij hen zou een grote werkloosheid ontstaan wanneer het toerisme in de Languedoc-Roussillon zou verdwijnen. In Gruissan maakt de toeristische sector direct ongeveer 75 % uit van alle economische activiteiten. Ongeveer 99 % van de wijnproductie en visvangst wordt door toeristen gekocht of geconsumeerd. Stéphanie Navarro, assistent van de directrice van de toeristische dienst van Leucate bevestigt dit. In Leucate neemt het toerisme rechtstreeks 80 % van de activiteiten voor zijn rekening. De enige andere sectoren zijn wijnbouw en de zeevruchtenvangst, die ook nog eens voor een groot deel afhankelijk zijn van het toerisme. De toeristische ontwikkeling in de Languedoc-Roussillon lijkt zijn doel niet gemist te hebben. De streek werd voor het grootste deel uit de werkloosheid gehaald en de MIA van 1963 heeft dus een enorme positieve economische impact gehad. Het is dan ook van primordiaal belang dat er een goed beleid wordt gevoerd om de toeristische sector te stimuleren.

5.1 Marketingbeleid

Om toeristen te informeren over de regio en hen warm te maken er naar toe te gaan, is het van belang dat een goed marketingbeleid wordt gevoerd. Uit de interviews blijkt dat niet alle

badplaatsen helemaal dezelfde richting inslaan, terwijl er voor hen toch de mogelijkheid bestaat om via hogere niveaus aan promotie te doen.

Mevrouw Laure Pasquet, directrice van de toeristische dienst van La Grande Motte, laat weten dat de badstad samenwerkt met de departementen gezien daardoor veel meer gerealiseerd kan worden. Het departement waartoe La Grande Motte behoort is Hérault. Kosten worden dan gedeeld door verschillende badplaatsen of andere toeristische bestemmingen. Uiteraard zijn er nog andere plaatsen dan La Grande Motte die hieraan meewerken. Deze samenwerking is vooral bedoeld voor binnenlandse promotie. Zoals uit 4.2 bleek is Frankrijk zelf voor de streek de belangrijkste markt.

Om de buitenlandse markt te bereiken wordt er o.a. gewerkt via vakantiesalons. Hiertoe wordt samengewerkt met de regio via het Comité Régional du Languedoc-Roussillon (CRTLR) (interview met Stéphanie Navarro, assistent van de directrice van de toeristische dienst van Leucate). De Languedoc-Roussillon vormt de hoofdstand op dergelijke beurzen. Deze wordt onderverdeeld in kleinere standjes die ingevuld en aangekleed worden door de deelnemende (bad)plaatsen. Voorbeelden van vakantiesalons waaraan wordt deelgenomen zijn: Londen, Dublin, Brussel, Luik, Utrecht, ... Globaal kan gesteld worden dat aan alle vakantiesalons op 3-4 uren vliegafstand, deelgenomen wordt. Gruissan, La Grande Motte, Cap d'Agde, Port-Leucate zijn maar enkele van de deelnemers. (interview met Jean-Claude Méric, directeur van de toeristische dienst van Gruissan) De interesse van La Grande Motte neemt echter af omdat er op de vakantiesalons vooral campings worden voorgesteld via de stand van de Languedoc-Roussillon, terwijl voor La Grande Motte hotels en huurverblijven echter veel belangrijker zijn, zodat zij het gevoel hebben het verkeerde doelpubliek te bereiken via deze beurzen (interview me Laure Pasquet).

Verder wordt er nog samengewerkt met de Maisons de la France, en uiteraard ook met de Maisons du Languedoc-Roussillon. Zij hebben tot doel promotie te voeren in het buitenland en hebben ook een vestiging in België, namelijk in Brussel. (interview met Laure Pasquet)

Tenslotte wordt er nog promotie gemaakt via het internet. De meeste badplaatsen hebben hun eigen website. Hierop wordt informatie over de locatie geven, er worden promotionele video's op geplaatst e.d. En uiteraard zijn er informatieve folders voor handen waar nodig: op vakantiesalons, in de 'Maisons', op de toeristische diensten, in reisbureaus, op het internet, ... Er blijkt zelfs belangstelling te zijn vanuit China. Een afvaardiging van Chinese journalisten is de hele regio komen bekijken om er verslag over uit te brengen in hun land. Dat levert uiteraard ook heel wat promotie op. Er zou ook een algemene trend bestaan om het seizoen langzaam uit te breiden tot zelfs twaalf maanden per jaar door het aantrekken van buitenlandse toeristen. De onderzochte badplaatsen blijken al met de seizoensuitbreiding bezig te zijn. (alle interviews)

In 2000 werd de Club Littoral de Maison de la France opgericht. Deze heeft tot doel de seizoensuitbreiding te laten slagen. Zij moet er o.a. voor zorgen dat winkels en attracties gegarandeerd open zijn gedurende het hele jaar zodat toeristen geen hinder ondervinden van onverwachte sluitingen en zodat ze niet om die reden ergens anders op vakantie zouden gaan. (Direction du Tourisme du Languedoc-Roussillon, 2007, p. 3)

Het marketingplan van de CRTLR voor de periode 2007-2010 tracht in te spelen op de ontwikkelingen in het gedrag van de toerist. Toeristen nemen namelijk kortere vakanties, maar gaan wel meermaals op vakantie. De bedoeling is om citytrips naar de Languedoc-Roussillon te ontwikkelen en te promoten. Omdat toeristen meer en meer gebruik maken van het internet om informatie op te zoeken en op basis daarvan hun vakantiebestemmingen kiezen, gaat men bij de promotie hier meer en meer rekening mee houden. Ook zal meer van elektronische gidsen en zelfs podcasts –dit zijn audiobestanden van o.a. radioshow's om op MP3-spelers af te spelen- gebruik worden gemaakt ter promotie van de Languedoc-Roussillon. Verder plant de CRTLR o.a. vakantiesalons, reclamecampagnes (tv, magazines, ...) en persvoorstellingen. (CRTLR)

5.2 Beleid m.b.t. de kwaliteit

Om de badplaatsen/vakantiebestemmingen toe te laten zich te profileren en te positioneren zijn kwaliteitslabels en onderscheidingen, die kunnen verdiend worden, in het leven geroepen. Aan de hand hiervan kan de toerist oordelen of een bepaalde vakantiebestemming aan zijn eisen en behoeften voldoet en daarvan zijn keuze laten afhangen.

Als eerste is er het Label Kid. Dit is een nationale onderscheiding uitgereikt door het ministerie van Toerisme. Zoals de naam al doet vermoeden heeft deze kwaliteitsgarantie betrekking op kinderen. De inspanningen van maximum de laatste 15 jaar worden bekeken en beoordeeld op vijf selectiecriteria: het onthaal, de veiligheid, de animatie, de uitrusting en de omgeving. Concreet wordt er bijvoorbeeld gekeken naar het aanbod van o.a. kindermenu's. Zowel La Grande Motte, als Cap d'Agde, Gruissan en Saint-Cyprien waren drager van het Label Kid (APTLR, 1996, p. 4, 9, 18, 31, 45). Inmiddels is het Label Kid omgevormd tot het Label Station Kid dat voor drie jaar wordt uitgereikt en verder gaat dan enkel een beoordeling van de bestaande toestand. De dragers van het label verbinden zich immers om extra inspanningen te doen op vlak van de vijf genoemde criteria, waarbij animatie verruimd werd tot entertainment en activiteiten. In de Languedoc-Roussillon dragen momenteel Gruissan, Leucate, Port-Barcarès en Saint-Cyprien, Balaruc-les-bains en Argelès-sur-Mer het label Station Kid. (Stations Kid)

Een andere onderscheiding die de vakantiebestemmingen in de Languedoc-Roussillon (en in de rest van Frankrijk) kunnen verdienen is de 'Pavillon Bleu d'Europe' die jaarlijks wordt toegekend. Dit label staat onder meer garant voor kwaliteitsvolle kust- en havenwateren en heeft betrekking op het milieubeleid. Het is een initiatief van de Office Français de la Fondation pour l'Education à l'Environnement en Europe. Zowel gemeenten/steden als plezierhavens kunnen de Europese Blauwe Vlag verdienen. Dit label wordt toegekend wanneer de plaats aan een aantal criteria m.b.t. milieubeleid voldoet. Daaronder vallen o.a. inspanningen en onderzoek i.v.m. duurzaam toerisme. Uit onderzoek via telefonische bevraging bij 1.003 Fransen vanwege de beheerders van de Europese Blauwe Vlag blijkt dat

maar liefst 78 % van de ondervraagden hun vakantie wil doorbrengen in plaatsen die het label dragen. Gezien Fransen de belangrijkste toeristen zijn voor de onderzochte badplaatsen in de Languedoc-Roussillon, zoals reeds gebleken is in ons werkstuk, zullen de toeristische bestemmingen dan ook naar alle waarschijnlijkheid extra gemotiveerd zijn om de onderscheiding te bekomen en de noodzakelijke inspanningen ervoor te leveren. Omdat voornamelijk de kuststreek toeristen aantrekt in de Languedoc-Roussillon is het zo dat ook vooral daar plaatsen zijn die de Europese Blauwe Vlag dragen. Heel wat plaatsen, waaronder de gemeenten/steden La Grande Motte, Leucate, Barcarès en Saint-Cyprien en de plezierhavens van La Grande Motte, Cap d'Agde, Gruissan en Leucate, hebben de Pavillon Bleu d'Europe in 2007 toegekend gekregen. (Pavillon Bleu)

Dit zijn de belangrijkste labels. Andere labels die toegekend kunnen worden hebben o.m. betrekking op de toegankelijkheid voor gehandicapten of op het natuurschap van de locatie.

Daarnaast is het nog belangrijk om het 'Plan Qualité' te vermelden. Het kwaliteitsplan werkt in vier stappen. Eerst wordt de huidige situatie geanalyseerd, wat inhoudt dat er enquêtes worden afgenomen bij toeristen op basis waarvan een kwaliteitsbeleid wordt uitgewerkt. Zo kan er beter tegemoet gekomen worden aan de behoeften en verwachtingen van de toeristen. Daarna worden de bevindingen gepresenteerd en besproken binnen zogenaamde kwaliteitscomités. Op basis daarvan worden vervolgens beslissingen genomen en een tijdschema opgemaakt m.b.t. de maatregelen die ze willen ondernemen. Tenslotte worden deze maatregelen geïmplementeerd. Cap d'Agde is hiermee in 1991 als eerste in de Languedoc-Roussillon begonnen. Concrete voorbeelden zijn de toegankelijkheid voor gehandicapten, uitgave van gidsen voor toeristen, allerhande informatieborden, aanleg van (meer) fiets- en wandelpaden, ... Kortom alles wat de toerist nodig acht. (APTLR, 1996, p. 4; Europese Commissie, 2000, p. 75-77)

5.3 Milieubeleid

Zoals reeds uit 5.2 blijkt, wordt er al heel wat werk verricht om positieve impulsen te geven m.b.t. het milieu. De kwaliteitslabels die daarop betrekking hebben stimuleren immers om rekening te houden met de natuur en het milieu. Ondanks het vrij grote aantal toeristen dat de Languedoc-Roussillon jaarlijks aantrekt staat duurzaam toerisme hoog in het vaandel.

Oorspronkelijk was slechts 2,5 % van de streekoppervlakte bebost. Het nationaal gemiddelde was ongeveer 20 %. In de jaren '60 was het niet zo goed gesteld met het milieu op vlak van bebossingen (G.J. Ashworth & T.Z. De Haan, 1987, p. 14). Reeds van bij de aanleg van de nieuwe badplaatsen in de Languedoc-Roussillon werd de natuur dan ook zo veel mogelijk gerespecteerd. Er werd beoogd de natuur te beschermen en zelfs te herstellen. Tijdens de volledige toeristische ontwikkeling tot vandaag, werd en wordt veel aandacht geschonken aan het milieu en ongetwijfeld zal men deze trend in de toekomst verder zetten,. In de Languedoc-Roussillon zijn er veel natuurgebieden en andere geklasseerde zones. Voorbeelden hiervan zijn het massief La Clape, het charmante eilandje Sainte Lucie, de meeste meren, maar ook veel kleinere zones. Hierbij denken we dan o.a. aan La Grande Motte dat groene zones heeft ontwikkeld, zoals reeds besproken. Tussen de badplaatsen in wordt ook nagenoeg altijd ruimte voorzien voor de natuur, waar dan wandelwegen doorlopen. (APTLR, 1996, p. 3)

De Mission Racine beoogde een goed milieubeleid voor de Languedoc-Roussillon en vooral voor de kuststreek in het bijzonder waar de meeste ontwikkelingen zouden plaatsvinden. De streek was vrij pover bebost waardoor de kuststreek regelmatig geteisterd werd door o.a. mistrals/tramontanes. Het plan voor de ontwikkeling van de natuur in de streek had drie hoofddoelstellingen. De eerste was het creëren van groene zones in de nieuwe badplaatsen. Zoals uit het interview met Laure Pasquet blijkt, besteed La Grande Motte daar veel aandacht aan. Ook de uitbouw van beboste natuurparken in de nabije omgeving van de badplaatsen was een doelstelling. Tenslotte wou men tussen de badplaatsen groene gebieden maken die rust en ontspanning zouden bieden. Ontspanning, maar dan wel niet

vervuilend, en vooral in de vorm van wandelen of fietsen. (MIALLR en ONF, 2004, p. 3; N. Baron-Yellès, 1999, p.99; C. Peyroutet, 1995, p. 103)

In een recent onderzoek van de MIALLR in samenwerking met het ONF (Office National des Forêts) werd de evolutie van de milieuontwikkelingen en het resultaat van het milieubeleid onderzocht. Hieruit blijkt dat de inspanningen die de voorbije decennia geleverd zijn heel wat opgebracht hebben. Veel bos- en natuurgebieden zijn gevrijwaard gebleven van de urbanisering. Ook de bebossingen in de toeristische plaatsen, die in minder goede omstandigheden verkeren door hun ligging, hebben zich desondanks zeer goed ontwikkeld en hebben er bijgedragen tot een natuurlijke omgeving. Ook het onderhoud van die groene gebieden/zones verloopt goed. Sommige bebossingen die zeer veel succes hebben bij toeristen worden wat kwetsbaarder door het toenemend aantal toeristen. Op dit moment geen probleem, maar er dient wel preventief over nagedacht te worden wat hieraan kan gedaan worden. Het onderzoek is dus zeer positief over de evolutie. Duurzaam milieubeleid en duurzaam toerisme staan centraal in de toeristische ontwikkeling van de Languedoc-Roussillon. Het lijkt zelfs zo dat de natuur er bijna alleen op vooruit is gegaan gezien er heel wat bossen werden aangeplant op plaatsen waar daarvoor zo goed als niets was. (MIALLR en ONF, 2004, p. 41) Het is ook niet zomaar dat de regio zich tevens profileert in de sector van het natuurtoerisme. Hierbij wordt de nadruk gelegd op wandel- en fietstochten en de ontdekking van de regionale natuur en de natuurparken in de Languedoc-Roussillon (France Guide).

6. Economische impact

Dit hoofdstuk handelt over de economische impact van de nieuwe badplaatsen in de Languedoc-Roussillon. We proberen zoveel mogelijk de situatie per badplaats weer te geven, maar dat is lang niet altijd mogelijk. Eveneens bespreken we evoluties in de Languedoc-Roussillon in zijn geheel. De MIA van 1963 had immers tot doel de economie in de volledige regio te doen heropleven, zij vormde het startsignaal voor de grote toeristische ontwikkelingen.

6.1 Vraag en aanbod

We hebben reeds een analyse van de vraag en het aanbod gemaakt. De conclusies die hieruit kunnen getrokken worden zijn van belang bij het bespreken van de economische impact. Het aantal aankomsten en overnachtingen in erkende hotels bleek sinds de toeristische ontwikkelingen gestegen te zijn om de laatste 10-15 jaar te stagneren, afgezien van wat kleinere fluctuaties. Bij campings was dit naar alle waarschijnlijkheid ook het geval, maar dit konden we niet onomstotelijk vaststellen doordat de vroegste cijfers, waarover wij beschikken, pas dateren vanaf 1994. We hebben tevens een gelijkaardige trend gezien in het aanbod van erkende hotels en campings, zowel wat het aantal hotels en campings betreft als het aantal kamers of plaatsen. De vraag evolueert dus mee met het aanbod. Gezien de stijging ervan, kan gesteld worden dat de toeristische ontwikkelingen hun doel niet hebben gemist. Het toeristisch aanbod verstrekt immers werkgelegenheid, en bij een stijging ervan komt dit ten goede aan de tewerkstelling en dus ook aan de economie.

6.2 Demografische evolutie

Verder vormt de demografische evolutie een indicator voor de economische impact (P. De Groote, 1999, p. 172). Hiervoor bespreken we de periodieke evolutie vanaf 1881 en de volledige evolutie vanaf 1975 voor de Languedoc-Roussillon aan de hand van tabel 6.1. Vanaf 1975 worden tevens de cijfers gegeven van heel Frankrijk.

Tabel 6.1: Bevolkingsevolutie Languedoc-Roussillon en Frankrijk (aantal inwoners) (1881-2006)

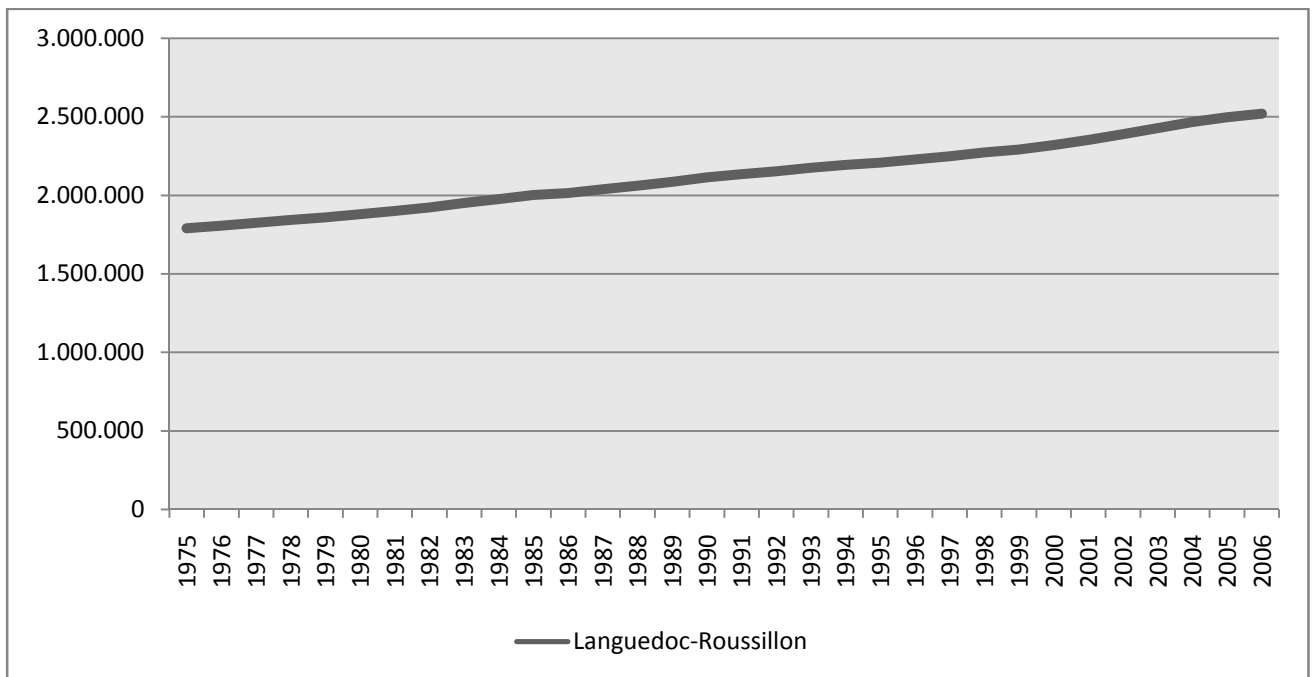
Jaartal	Languedoc-Roussillon	Frankrijk
1881	1.537.564	-
...	...	...
1891	1.544.063	-
...	...	...
1901	1.564.775	-
...	...	...
1911	1.530.202	-
...	...	...
1921	1.497.757	-
...	...	...
1931	1.559.020	-
...	...	...
1936	1.514.284	-
...	...	...
1954	1.449.101	-
...	...	...
1962	1.554.646	-
...	...	...
1968	1.707.498	-
...	...	...
1975	1.790.476	52.600.000
1976	1.806.327	52.798.338
1977	1.824.643	53.019.005
1978	1.843.639	53.271.566
1979	1.860.581	53.481.073
1980	1.879.858	53.731.387
1981	1.901.291	54.028.630
1982	1.923.373	54.335.000
1983	1.952.046	54.649.984
1984	1.976.294	54.894.854
1985	2.002.538	55.157.303
1986	2.015.330	55.411.238
1987	2.038.171	55.681.780
1988	2.061.338	55.966.142
1989	2.086.049	56.269.810
1990	2.115.168	56.577.000
1991	2.135.522	56.840.661

1992	2.153.832	57.110.533
1993	2.175.024	57.369.161
1994	2.192.819	57.565.008
1995	2.209.034	57.752.535
1996	2.229.405	57.935.959
1997	2.249.187	58.116.018
1998	2.273.724	58.298.962
1999	2.292.405	58.496.613
2000	2.320.880	58.849.545
2001	2.352.604	59.249.169
2002	2.389.652	59.659.752
2003	2.427.702	60.066.779
2004	2.466.221	60.461.613
2005	2.496.871	60.825.000
2006	2.519.707	61.167.161

Bron: verwerkte gegevens INSEE

Het is van belang om de bevolkingscijfers van vóór en na de toeristische ontwikkelingen te bekijken. We zien dat er tussen 1881 en 1962 amper een verschil is in inwonertal, wat toch op zijn minst merkwaardig is gezien het hier gaat om een periode van maar liefst 81 jaar. Er kan voor die periode dan ook gesproken worden van een stagnerende demografie. Vanaf 1968, dus na de MIA van 1963, zien we dat er verandering in komt. Het inwonertal begint te stijgen. In figuur 6.1 wordt de periode 1975-2006 weergegeven en we kunnen daaruit concluderen dat de demografische evolutie positief is in deze periode.

Figuur 6.1: Bevolkingsevolutie Languedoc-Roussillon (aantal inwoners) (1975-2006)

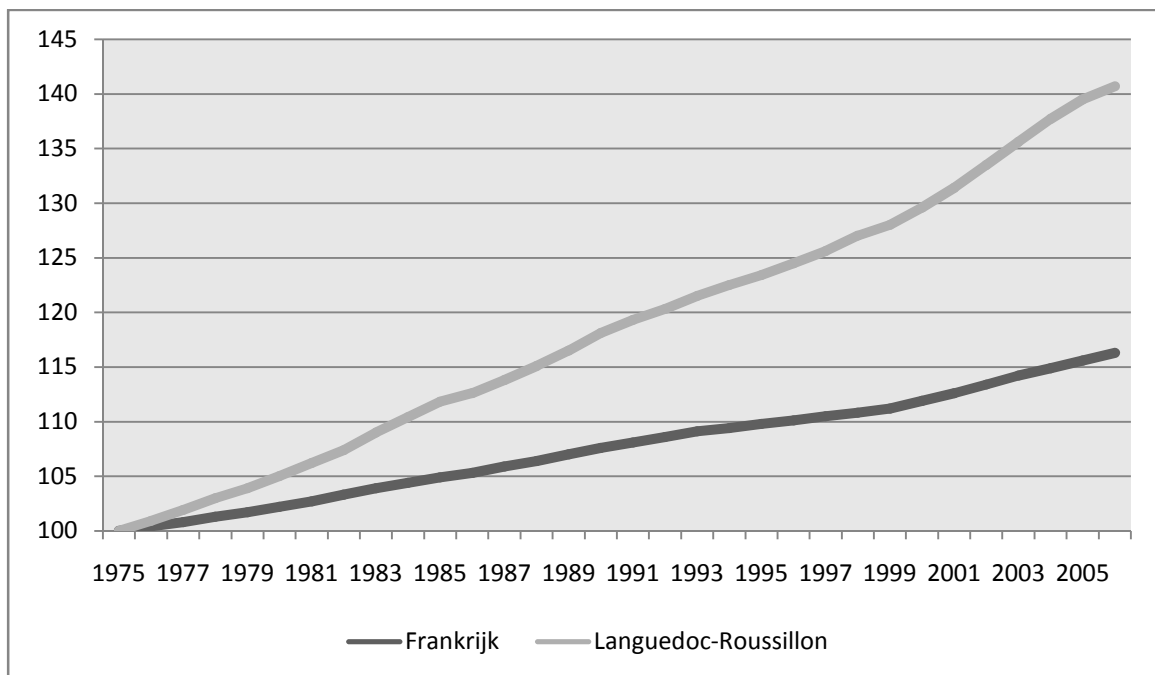

Bron: verwerkte gegevens INSEE

Het is tevens interessant om een relatieve vergelijking te maken met Frankrijk. Als basisjaar wordt 1975 genomen en het inwonertal in dat jaar wordt gelijkgesteld aan 100. De waarden van de daaropvolgende jaren worden berekend aan de hand van hun procentuele stijgingen t.o.v. het basisjaar. Dit wordt zowel voor Frankrijk als voor de Languedoc-Roussillon zelf gedaan en is uitgezet in figuur 6.2. We zien dat de regio een snellere stijging ondergaat dan Frankrijk. Dit kan verklaard worden door het grotere groeipotentieel op economisch vlak en door het feit dat de bevolkingsdichtheid in de regio lager is dan dat van Frankrijk (INSEE).

Figuur 6.2: Relatieve bevolkingsevolutie Languedoc-Roussillon en Frankrijk t.o.v. basisjaar 1975 (1975-2006)

Bron: verwerkte gegevens INSEE

We beschikken ook over gegevens van het migratiesaldo, en dit voor de periodes 1990-1999 en 2000-2005. De cijfers zijn weergegeven in tabel 6.2 en geven de gemiddelde absolute aantallen per 10.000 inwoners weer voor de respectievelijke periodes. In de totalen is de leeftijdscategorie 5-19 jaar tevens inbegrepen. Het bruto-emigratiecijfer wordt berekend door het aantal emigraties van de bevolking in een bepaald jaar te delen door de bevolkingsomvang van dezelfde bevolking in hetzelfde jaar. In de tabel wordt gewerkt met cijfers die het gemiddelde van de respectievelijke periodes weergeven. Het bruto-immigratiecijfer wordt analoog berekend, maar hierbij wordt gedeeld door de bevolkingsomvang van het land (of de landen) van herkomst. Het migratiesaldo wordt bekomen door het bruto-emigratiecijfer van het bruto-immigratiecijfer af te trekken. (P. De Groote en V. Truwant, 2003, p.271). We zien duidelijk een positief migratiesaldo voor elke leeftijdscategorie. Er is zelfs een stijging waar te nemen wanneer we beide periodes

bekijken. Enkel de groep 20-29 jarigen is achteruitgegaan, en dus in verhouding minder vertegenwoordigd in de periode 2000-2005, dan in de periode 1990-1999.

Tabel 6.2: Evolutie van de afgeronde migratiesaldi, bruto-immigratie- en –emigratiecijfers (per 10.000 inwoners) in de Languedoc-Roussillon(1990-2005)

	Migratiesaldo		Bruto-immigratiecijfer		Bruto-emigratiecijfer	
	1990-1999	2000-2005	1990-1999	2000-2005	1990-1999	2000-2005
Totaal (incl. 5-19 jaar)	75	94	254	287	179	193
20-29 jaar	47	26	387	524	340	499
30-59 jaar	82	115	267	295	185	180
60 jaar of ouder	65	73	147	152	82	79

Bron: INSEE

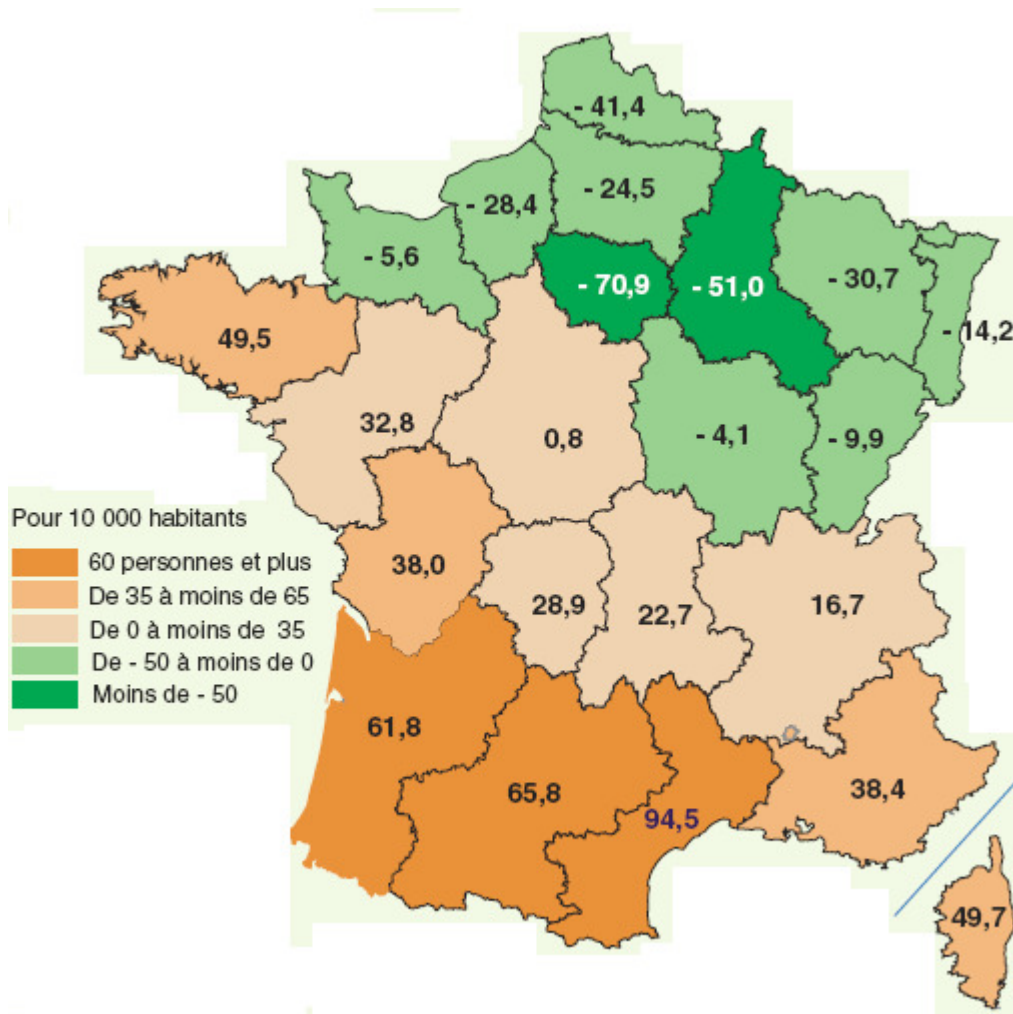
We maken vervolgens de vergelijking met andere Franse regio's in tabel 6.3 en figuur 6.3. Het is duidelijk dat de Languedoc-Roussillon het grootste positieve migratiesaldo heeft. De aantrekkelijkheid van de regio wordt hiermee eens te meer aangetoond.

Tabel 6.3: Evolutie van de afgeronde migratiesaldi (per 10.000 inwoners) van enkele Franse regio's in vergelijking met de Languedoc-Roussillon (1990-2005)

		Migratiesaldo	
		1990-1999	2000-2005
Languedoc-Roussillon	Totaal (incl. 5-19 jaar)	75	94
	20-29 jaar	47	26
	30-59 jaar	82	115
	60 jaar of ouder	65	73
Midi-Pyrénées	Totaal (incl. 5-19 jaar)	47	66
	20-29 jaar	45	79
	30-59 jaar	49	70
	60 jaar of ouder	26	30
Provence-Alpes-Côtes d'Azur	Totaal (incl. 5-19 jaar)	36	38
	20-29 jaar	42	28
	30-59 jaar	39	47
	60 jaar of ouder	30	28
Rhône-Alpes	Totaal (incl. 5-19 jaar)	12	17
	20-29 jaar	23	31
	30-59 jaar	11	18
	60 jaar of ouder	-1	-3
Ile-de-France	Totaal (incl. 5-19 jaar)	-57	-71
	20-29 jaar	130	139
	30-59 jaar	-77	-109
	60 jaar of ouder	-118	-111

Bron: INSEE

Figuur 6.3: Migratiesaldi per 10.000 inwoners van de Franse regio's (2000-2005)

Bron: INSEE

Ter conclusie kan gesteld worden dat de toeristische planologie zijn effect niet heeft gemist gezien het inwonertal pas na de MIA van 1963 uit de stagnatie geraakte. Een economisch onaantrekkelijke regio, zoals de Languedoc-Roussillon vroeger was, is immers ook niet aantrekkelijk voor werkzoekenden. De streek werd na de ontwikkelingen aantrekkelijk, er was en is meer werk, waardoor het inwonertal is gestegen. Dat wordt tevens ondersteund door een positief migratiesaldo, wat erop wijst dat er meer mensen in de Languedoc-Roussillon zijn komen wonen, dan dat er mensen zijn uitgeweken.

Voor La Grande Motte kunnen we een interessante evolutie van het migratiesaldo voorleggen in tabel 6.4. Vóór de toeristische ontwikkelingen was in La Grande Motte niets. Het absolute migratiesaldo was dan ook zeer laag bij de start van de planologie. Pas bij de realisatie van de plannen, in de periode 1968-1975, is er een enorme stijging van het migratiesaldo waar te nemen. De badplaats bood immers nieuwe woon- en werkmogelijkheden door haar ontwikkeling. In de jaren daarop is er steeds een positief migratiesaldo, wat er op wijst dat de badplaats aantrekkelijk blijft als permanente woonplaats. Een analoge evolutie kunnen we tevens bij de andere badplaatsen verwachten.

Tabel 6.4: Evolutie van het migratiesaldo van La Grande Motte (1962-1999)

	1962-1968	1968-1975	1975-1982	1982-1990	1990-1999
Migratiesaldo	14	2.069	1.586	815	1.198

Bron: INSEE

6.3 Directe werkgelegenheid in de toeristische sector

Het is ook zinvol om cijfers betreffende de tewerkstelling nader te bekijken om een beter beeld te geven van de economische impact van de nieuwe badplaatsen in de Languedoc-Roussillon. Deze gegevens werden verwerkt in tabel 6.5, tabel 6.6 en figuur 6.4. Voor de periode 1975-1981 kunnen er geen totalen worden weergegeven gezien de onderverdeling onvolledig is, toch zullen deze cijfers nuttig blijken. Voor de jaren 1981, 1995, 2002 en 2005 werden door de beperkt beschikbare informatie schattingen gebruikt, die ons inziens een realistisch beeld weergeven van de evolutie. Vanaf 2001 wordt tevens een andere onderverdeling gebruikt. Deze laatste is in de figuur opgenomen en daarom worden enkel de totalen van de voorafgaande jaren weergegeven in figuur 6.4. De categorie 'Andere karakteristieke activiteiten' bestaat uit kabelbanen en skiliften, kuuroorden en thalasso en

andere lichaamsverzorgingen. De onderverdelingen 'Andere toeristische verblijfplaatsen' en 'verhuur onroerend goed' omvatten o.a. campings en jeugherbergen.

Tabel 6.5: Evolutie van de verdeling van loontrekkenden in bepaalde toeristische activiteiten (1975-1981)

	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
Hotels, cafés en restaurants	8.416	8.512	8.790	9.410	9.953	10.029	10.918
Reisbureaus en Toeristische Diensten	289	211	230	292	310	323	353

Bron: verwerkte gegevens Direction du Tourisme (1983)

Tabel 6.6: Evolutie van de verdeling van loontrekkenden in de kenmerkende toeristische activiteiten (1993-2005)

Jaartal	1993	...	1994	1995	...	2001	2002	...	2004	2005
Horeca	16.598	...	17.500	18.107	...	n.v.t.	n.v.t.	...	n.v.t.	n.v.t.
Kabelbanen, skiliften	150	...	136	157	...	n.v.t.	n.v.t.	...	n.v.t.	n.v.t.
Verhuur onroerend goed	-	...	1.193	1.174	...	n.v.t.	n.v.t.	...	n.v.t.	n.v.t.
Reisbureaus en Toeristische Diensten	894	...	911	887	...	n.v.t.	n.v.t.	...	n.v.t.	n.v.t.
Kuuroorden en thalasso	700	...	627	676	...	n.v.t.	n.v.t.	...	n.v.t.	n.v.t.

Hotels	n.v.t.	...	n.v.t.	n.v.t.	...	5.779	5.964	...	5.948	5.896
Andere toeristische verblijfplaatsen	n.v.t.	...	n.v.t.	n.v.t.	...	2.565	2.659	...	2.725	2.765
Restaurants en cafés	n.v.t.	...	n.v.t.	n.v.t.	...	15.795	16.469	...	18.202	18.666
Reisbureaus	n.v.t.	...	n.v.t.	n.v.t.	...	1.190	1.196	...	1.194	1.243
Andere karakteristieke activiteiten	n.v.t.	...	n.v.t.	n.v.t.	...	1.044	1.113	...	1.629	1.419

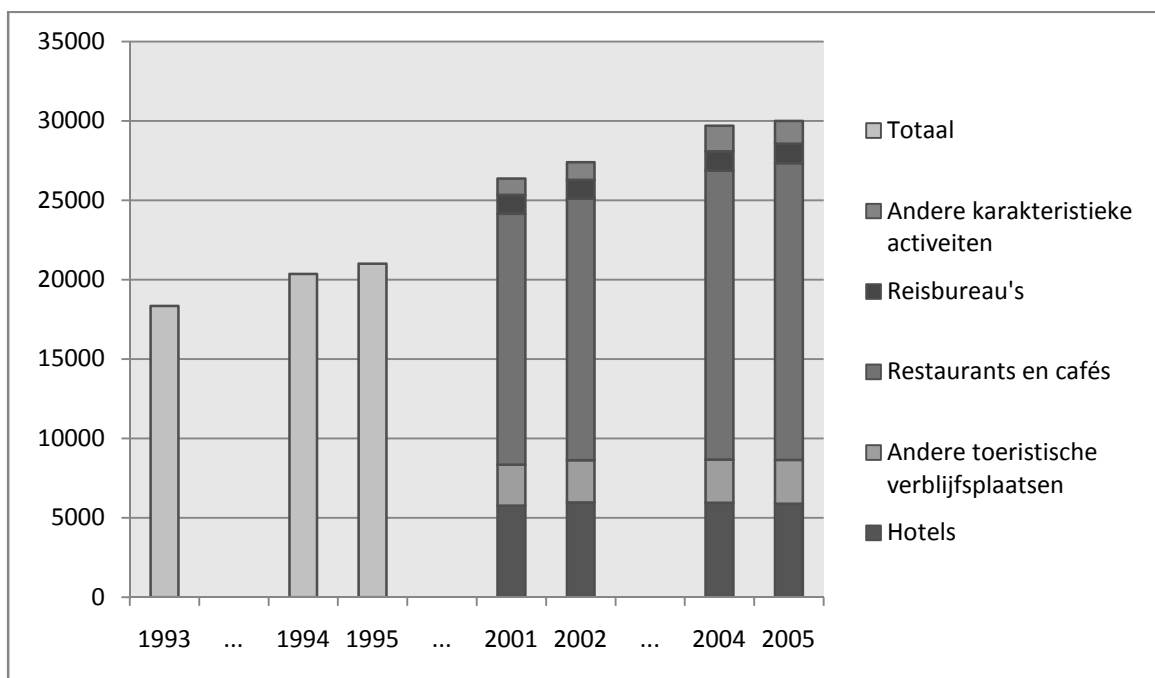
Totaal	18.342	...	20.367	21.001	...	26.373	27.401	...	29.698	29.989

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1993-2007)

Er dient opgemerkt te worden dat het gaat om cijfers die de omvang van de directe tewerkstelling van het toerisme aangeven. Als indicator van de economische impact zijn deze cijfers zinvol, maar niet volledig. Zo zouden bijvoorbeeld ook souvenirwinkeltjes in deze lijst moeten opgenomen worden. Ook de transportsector, die bijvoorbeeld goederen en

etenswaren die bestemd zijn voor de toeristen en toeristen zelf, vervoeren. Daarenboven zou de totale toeristische tewerkstelling, dus de indirecte tewerkstelling van het toerisme inclusief, veel omvangrijker zijn omdat, zoals eerder gesteld, de Languedoc-Roussillon sterk afhankelijk is van het toerisme aangezien de ontwikkeling van deze sector de streek heeft doen heropleven. Zo is er meer tewerkstelling in de visvangst. Toeristen moeten eten en willen namelijk ook van streekgerechten genieten. De vraag van o.a. de restaurants naar vis stijgt, waardoor de vissers meer kunnen verkopen. Deze stelling wordt bevestigd door Jean-Claude Méric, de directeur van de toeristische dienst van Gruissan, die ook stelt dat zonder de toeristische ontwikkelingen de werkloosheid in zijn badplaats rampzalig hoog zou zijn.

Figuur 6.4: Evolutie van de verdeling van loontrekkenden in de kenmerkende toeristische activiteiten (1993-2005)

Bron: verwerkte gegevens Observatoire National du Tourisme (1993-2007)

We kunnen een stijging van het aantal direct in de toeristische sector tewerkgestelden vaststellen voor de besproken periode. In 1993, 1994 en 1995 worden absoluut het meeste

mensen tewerkgesteld in hotels, cafés en restaurants. In de andere aangehaalde jaren zijn de restaurants en cafés de grootste werkgever. Naar alle waarschijnlijkheid is dit ook in 1993, 1994 en 1995 het geval, maar dit kan niet met zekerheid gesteld worden omdat er voor die jaren geen opsplitsing is gemaakt in enerzijds hotels en anderzijds restaurants en cafés. Wanneer we deze redenering volgen, is het tevens mogelijk om een idee te krijgen van de situatie in de periode 1975-1981 (tabel 6.5), gezien we beschikken over cijfers van de grootste categorie, m.n. de horeca. We kunnen daaruit afleiden dat de directe tewerkstelling in de toeristische sector positief lineair verloopt over de hele onderzochte periode. Het aantal tewerkgestelden in de horeca is zelfs bijna verdrievoudigd in 2005 t.o.v. 1975 (24.562 t.o.v. 8.416). Het cijfer van 2005 wordt bekomen door de categorie 'Hotels' met de categorie 'Restaurants en cafés' op te tellen ($5.896 + 18.666 = 24.562$).

6.4 Tertiërisering

Een gevolg van toeristische ontwikkelingen is tevens terug te vinden in de samenstelling van de aanwezige industrieën, waarbij we een sterke tertiërisering verwachten (P. De Groote, 1999, p. 172). We geven het aantal arbeidsplaatsen per sector voor elke onderzochte badplaats in tabel 6.7 en figuur 6.5. Industrie en bouw behoren beide tot de secundaire sector. De tertiaire sector bestaat uit handel en diensten. Het gaat hier om een fragmentopname van het jaar 1999. Toch kunnen we aannemen, zeker wanneer we de verschillen bekijken tussen enerzijds de tertiaire sector en anderzijds de primaire en secundaire sector, dat er in grote mate sprake is van een tertiërisering in de respectievelijke badplaatsen.

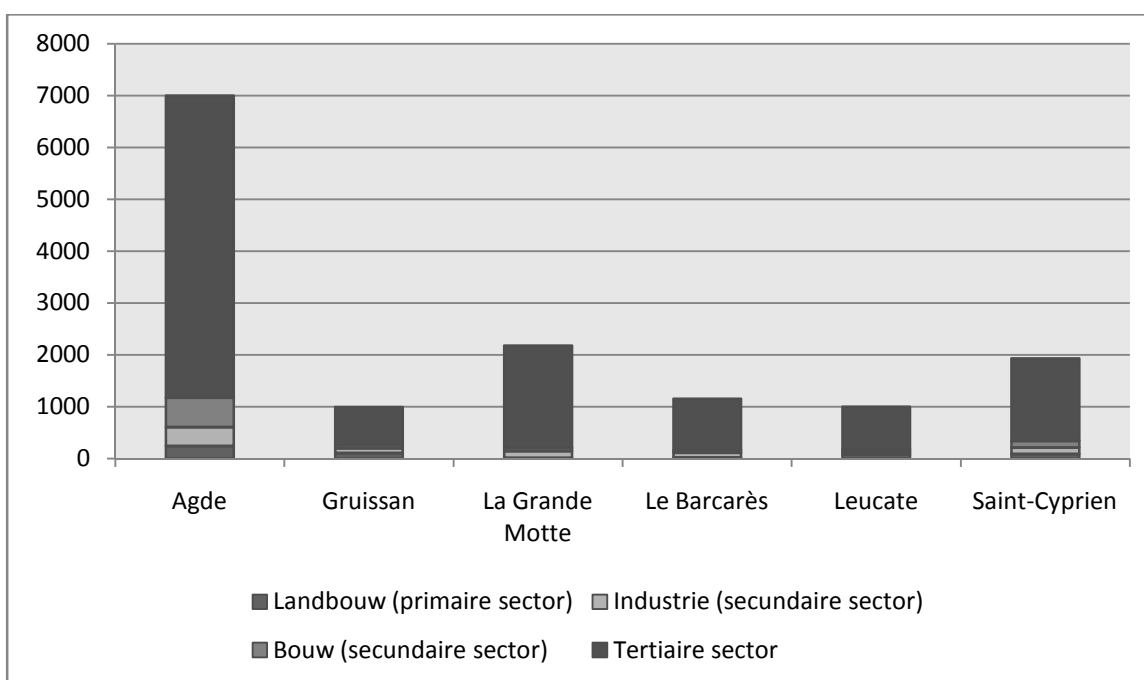

Tabel 6.7: Arbeidsplaatsen per sector in de nieuwe badplaatsen (1999)

Sector	Agde	Gruissan	La Grande Motte	Le Barcarès	Leucate	Saint-Cyprien
Landbouw (primaire sector)	248	108	16	24	76	93
Industrie (secundaire sector)	361	96	129	93	61	123
Bouw (secundaire sector)	569	58	66	49	40	128
Tertiaire sector	5.820	730	1.965	985	824	1.588
Totaal	6.998	992	2.176	1.151	1.001	1.932

Bron: verwerkte gegevens INSEE

Figuur 6.5: Arbeidsplaatsen per sector in de nieuwe badplaatsen (1999)

Bron: verwerkte gegevens INSEE

We kijken ten slotte ook nog naar de tewerkstelling in de Languedoc-Roussillon. De gegevens zijn verwerkt in tabel 6.8 en figuur 6.6. Tot de primaire sector behoort landbouw, tot de secundaire sector de industrie en de bouwindustrie. Tot de tertiaire sector behoren handel en diensten. Dat is tevens aangegeven in tabel 6.8 en figuur 6.6. Zo krijgen de aanwezige deelsectoren van de tertiaire sector een (3) naast hun benaming.

Tabel 6.8: Evolutie van de tewerkstelling per sector in de Languedoc-Roussillon (1989-2005)

Jaartal	Landbouw (1)	Industrie (2)	Bouw (2)	Handel (3)	Diensten (3)	Totaal
1989	62.320	89.971	60.223	109.984	380.454	702.952
1990	58.960	89.175	59.322	110.537	389.408	707.402
1991	55.976	88.014	56.003	109.989	401.581	711.563
1992	54.007	83.344	51.873	107.024	408.728	704.976
1993	50.594	81.370	49.266	107.685	417.940	706.855
1994	49.310	82.326	50.349	109.699	428.927	720.611
1995	47.960	82.080	49.698	110.335	435.557	725.630
1996	47.994	81.333	48.836	110.670	436.505	725.338
1997	48.898	81.283	49.000	113.636	442.441	735.258
1998	48.142	82.177	49.636	115.673	457.055	752.683
1999	47.708	81.455	51.896	120.610	468.699	770.368
2000	47.479	84.131	54.833	125.139	482.937	794.519
2001	46.669	84.725	57.543	130.291	496.080	815.308
2002	46.893	84.679	58.131	134.142	511.667	835.512
2003	46.320	83.789	61.023	137.573	519.476	848.181
2004	46.436	82.398	64.269	139.693	527.434	860.230
2005	43.670	81.127	67.560	140.525	539.502	872.384

Bron: verwerkte gegevens INSEE

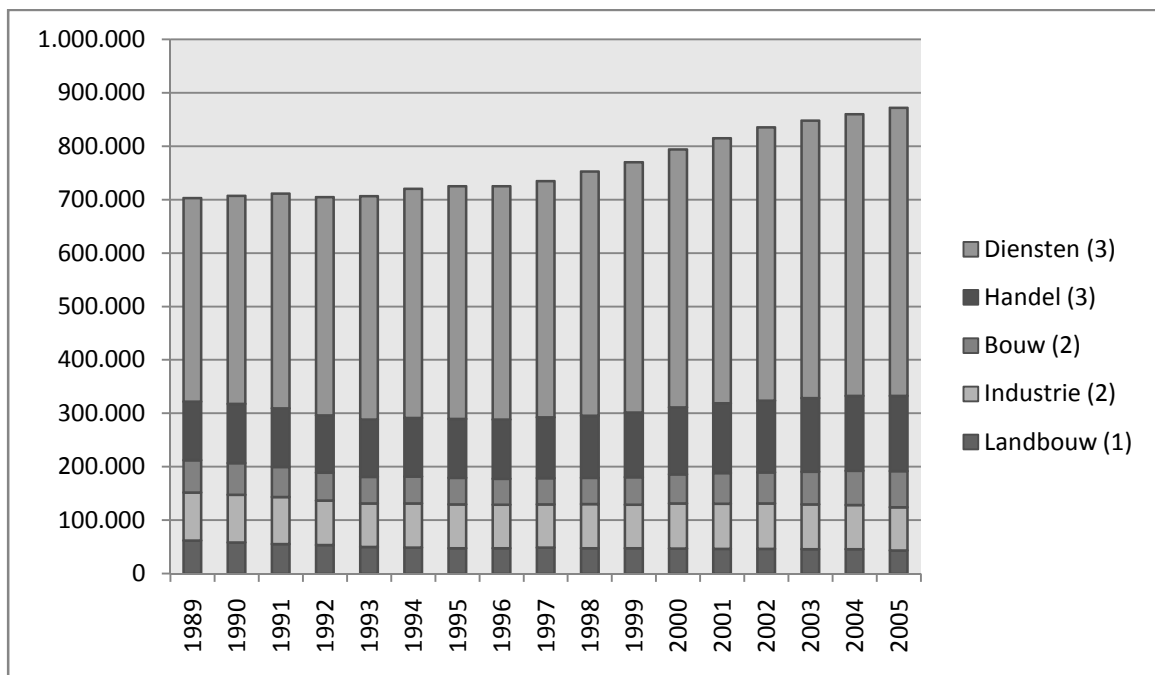
Tabel 6.9: Evolutie van de relatieve tewerkstelling per sector in de Languedoc-Roussillon (1989-2005)

Jaartal	Primaire sector	Secundaire sector	Tertiaire sector
1989	8,87	21,37	69,77
1990	8,33	21,00	70,68
1991	7,87	20,24	71,90
1992	7,66	19,18	73,16
1993	7,16	18,48	74,36
1994	6,84	18,41	74,74
1995	6,61	18,16	75,23
1996	6,62	17,94	75,44
1997	6,65	17,72	75,63
1998	6,40	17,51	76,09
1999	6,19	17,31	76,50
2000	5,98	17,49	76,53
2001	5,72	17,45	76,83
2002	5,61	17,09	77,30
2003	5,46	17,07	77,47
2004	5,40	17,05	77,55
2005	5,01	17,04	77,95

Bron: verwerkte gegevens INSEE

Het is duidelijk dat ook in de hele regio de tertiaire sector absoluut de grootste rol speelt en het meeste werkgelegenheid biedt, zoals blijkt uit tabel 6.9. Vervolgens komt de secundaire sector, en de kleinste is de primaire sector. In de gegevens van het INSEE is overigens geen sprake van de quataire sector. In de periode 1989-2005 zien we een stijging van de tewerkstelling, die vooral plaats vindt in de tertiaire sector. De tewerkstelling in de primaire sector is achteruit gegaan en in de secundaire sector was sprake van een dipje, maar momenteel zit de tewerkstelling daar weer aan het niveau van in het begin van de besproken periode.

Figuur 6.6: Evolutie van de tewerkstelling per sector in de Languedoc-Roussillon (1989-2005)

Bron: verwerkte gegevens INSEE

6.5 Actieve en inactieve bevolking

Vervolgens bekijken we voor de respectievelijke badplaatsen de actieve en inactieve bevolking. Gegevens hiervan zijn beschikbaar uit onderzoek van het INSEE. Er wordt wel niet voor elke gemeente of stad elk jaar zo'n onderzoek gedaan, ondanks het feit dat gesproken wordt van 'Enquête annuelle de recensement'. Jaarlijks worden wel enquêtes uitgevoerd, maar het onderzoeksdomein verschilt telkens. Voor La Grande Motte heeft het onderzoek betrekking op 2006, voor Gruissan op 2005, voor Leucate op 2004 en voor Le Barcarès op 2006. Van de grotere (bad)steden Saint-Cyprien en (Cap d') Agde zijn geen gegevens voorhanden. De gegevens zijn ondergebracht in tabel 6.10.

De beroepsbevolking bestaat uit het aantal tewerkgestelden en het aantal werklozen in de leeftijdscategorie 15-64 jaar. De inactieven omvatten de overige bevolking, bestaande uit o.a. 0-14-jarigen, studenten, gepensioneerden, huismannen en -vrouwen en personen die

niet bekwaam zijn om te werken door bijvoorbeeld een handicap. De activiteitsgraad, die onderaan in tabel 6.10 terug te vinden is, is het aandeel van de beroepsbevolking in de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar). Deze laatste is inclusief de inactieven en hierover zijn geen aparte cijfers beschikbaar. De werkloosheidsgraad ten slotte, is het aandeel van de werklozen, dit zijn de werkzoekenden, in de gegeven beroepsbevolking, en kan dus met behulp van tabel 6.10 berekend worden. (INSEE) Men bekomt bijvoorbeeld een werkloosheidsgraad van 24,1 in Gruissan in 1999 door volgende berekening: $(332/1.375) \times 100$. Er dient wel opgemerkt te worden dat er geen rekening wordt gehouden met de inkomende en uitgaande pendel in de gegevens van het INSEE.

Tabel 6.10: Beroepsbevolking, inactieven en activiteits- en werkloosheidsgraad van Gruissan, La Grande Motte, Le Barcarès en Leucate (1999 en 2004/2005/2006)

		Gruissan		La Grande Motte		Le Barcarès		Leucate	
		1999	2005	1999	2006	1999	2006	1999	2004
Bevolkingsaantal		3.091	4.267	6.466	8.202	3.526	4.033	2.776	3.392
-Beroepsbevolking		1.375	1.830	2.760	3.484	1.308	1.507	1.112	1.263
	<i>Tewerkgestelden</i>	1.043	1.458	2.167	2.834	991	1.169	865	988
	<i>Werklozen</i>	332	372	593	650	317	338	247	275
-Inactieven		1.716	2.437	3.706	4.718	2.218	2.526	1.664	2.129
Activiteitsgraad		68,0	65,3	67,0	68,2	57,5	58,8	65,3	61,3
Werkloosheidsgraad		24,1	20,3	21,5	18,7	24,2	22,4	22,2	21,8

Bron: verwerkte gegevens INSEE

Het bevolkingsaantal is in elke badplaats gestegen. We verwachten ook een positieve evolutie op economisch vlak inzake de tewerkstelling, zoals reeds gesteld bij de bespreking van de migratiesaldi. Er dient opgemerkt te worden dat het gaat om vrij recente gegevens. Aan de hand van eerder aangehaalde positieve evoluties dankzij de toeristische ontwikkelingen, kunnen we er vanuit gaan dat ook de economische positie van de bevolking

er op vooruit is gegaan in de loop der jaren. We zien trouwens in tabel 6.10 dat de beroepsbevolking gestegen is, net als het aantal tewerkgestelden. Dat geldt voor alle badplaatsen. Maar ook het aantal werklozen blijkt gestegen, net als het aantal inactieven. Om uitspraken te kunnen doen, dienen we de activiteits- en werkloosheidsgraad te bespreken.

Wanneer we de gegevens van de aangehaalde jaren bekijken zien we dat de activiteitsgraad gedaald is in Gruissan en Leucate, en gestegen is in La Grande Motte en Le Barcarès. Deze percentages beantwoorden nog niet aan de activiteitsgraad van 70 %, die de EU in het Lissabonakkoord van 2000 als doelstelling voor het jaar 2010 vooropgesteld heeft. In de EU lag dat cijfer in 1999 nog op 62,5 % en in 2004, 2005 en 2006 respectievelijk op 64,8 %, 64,0 % en 64,8 % (Eurostat). Voor de Eurozone was dit 60,6 %, 63,1 %, 63,8 % en 64,8 % voor respectievelijk de jaren 1999, 2004, 2005 en 2006 (ibidem). We kunnen uit deze beperkte gegevens moeilijk een evolutie vaststellen. La Grande Motte lijkt wel goed op weg te zijn om het streefcijfer te halen, terwijl de andere badplaatsen nog wat meer inspanningen zouden moeten leveren op dat vlak. Ondanks het feit dat de werkloosheidsgraden gedaald zijn voor elke besproken badplaats, blijken ze vrij hoog te zijn. De werkloosheidsgraad in de EU was namelijk amper 8 % in 2006 (Europese Commissie). Voor de Eurozone was dat slechts 7,8 % (ibidem).

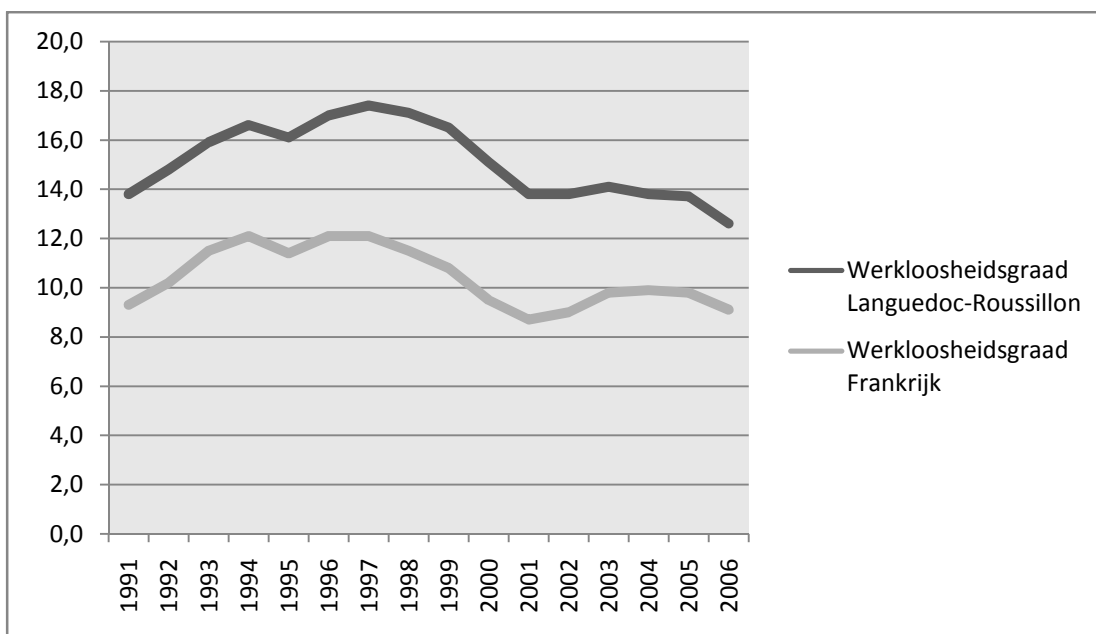
O.w.v. de vrij hoge werkloosheidsgraad bekijken we tevens de situatie in de volledige Languedoc-Roussillon en vergelijken wij deze met Frankrijk. Hiertoe hebben we tabel 6.11 en figuur 6.7 samengesteld.

Tabel 6.11: Evolutie van de werkloosheidsgraad van de Languedoc-Roussillon en Frankrijk (1991-2006)

Jaartal	Werkloosheidsgraad Languedoc-Roussillon	Werkloosheidsgraad Frankrijk
1991	13,8	9,3
1992	14,8	10,2
1993	15,9	11,5
1994	16,6	12,1
1995	16,1	11,4
1996	17,0	12,1
1997	17,4	12,1
1998	17,1	11,5
1999	16,5	10,8
2000	15,1	9,5
2001	13,8	8,7
2002	13,8	9,0
2003	14,1	9,8
2004	13,8	9,9
2005	13,7	9,8
2006	12,6	9,1

Bron: verwerkte gegevens INSEE

Figuur 6.7: Evolutie van de werkloosheidsgraad van de Languedoc-Roussillon en Frankrijk (1991-2006)

Bron: verwerkte gegevens INSEE

De werkloosheidsgraad in de streek is onderhevig aan eenzelfde evolutie als die van Frankrijk in zijn geheel. Dat is niet verwonderlijk gezien de conjunctuur van beide ook gelijk loopt. De Languedoc-Roussillon heeft echter een hogere werkloosheidsgraad dan Frankrijk in zijn geheel, maar het lijkt erop dat deze nog verder gaat dalen. Het is tevens opmerkelijk dat de werkloosheidsgraad in de zonet onderzochte badplaatsen een stuk hoger ligt dan die van de regio zelf. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat in andere plaatsen meer werk wordt aangeboden gezien op die plaatsen nog steeds toeristische ontwikkelingen bezig zijn. Het is immers begonnen met de onderzochte badplaatsen, zij hebben reeds de grootste toeristische evolutie achter de rug, maar over de jaren heen zijn er nieuwe toeristische trekpleisters gecreëerd, waar momenteel misschien meer werkgelegenheid is.

6.6 Verblijfsbelasting

Een andere indicator van de economische impact is terug te vinden in de verblijfsbelasting. Deze heffing is gebruikelijk in veel toeristische plaatsen, zowel in Frankrijk als in heel wat andere landen, en wordt geïnd door hotels en andere logiesverstrekkers. Het geld wordt doorgestort naar de Franse overheid die het gebruikt voor haar Toeristische Diensten, het onderhoud van openbare ruimtes, wegen en wandelpaden, animatie, ... Het bedrag varieert van € 0,20 tot € 1,50 per persoon per dag, afhankelijk van het aantal sterren van de verblijfplaats. (France Guide) De evolutie van de totale verblijfsbelasting is weergegeven in tabel 6.12 en figuur 6.8. Voor de periode voorafgaand aan de invoering van de euro hebben wij zowel het bedrag in FRF als in euro gegeven. De verblijfsbelasting in euro is berekend aan het vastgestelde tarief van 1 EUR = 6,55957 FRF, zodat een idee kan gevormd worden over de evolutie.

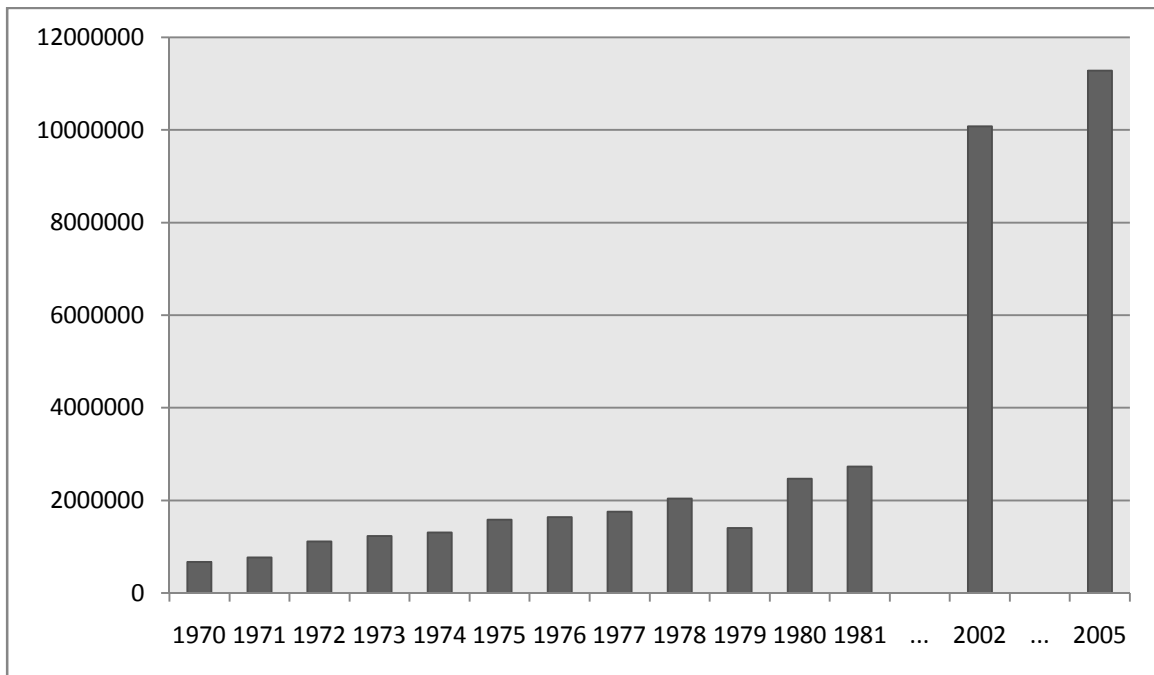
Tabel 6.12: Evolutie van de verblijfsbelasting in de Languedoc-Roussillon (1970-2005)

Jaartal	Verblijfsbelasting in FRF	Verblijfsbelasting in € (waarbij t.e.m. 1981 1 EUR = 6,55957 FRF)
1970	441.676	67.333
1971	501.255	76.416
1972	728.989	111.134
1973	809.057	123.340
1974	857.704	130.756
1975	1.040.232	158.582
1976	1.073.493	163.653
1977	1.153.725	175.884
1978	1.337.263	203.864
1979	921.447	140.474
1980	1.619.099	246.830
1981	1.790.497	272.960
...	...	...
2002	-	10.078.103
...	...	...
2005	-	11.280.700

Bron: verwerkte gegevens Direction du Tourisme (1983) en Observatoire National du Tourisme (2004, 2007)

Het is duidelijk dat de ontvangsten van de verblijfsbelasting gestegen zijn in de loop der jaren. Er dient opgemerkt te worden dat het gaat om nominale waarden; er wordt dus geen rekening gehouden met de evolutie van het prijsniveau (D. Begg et al., 2003, p. 17). Toch kunnen we verwachten, mede aan de hand van de evolutie van de reeds besproken vraagzijde van het toerisme, dat er wel degelijk een positieve evolutie heeft plaatsgevonden en dat ook hier de toeristische ontwikkelingen een positieve economische impact hebben (gehad).

Figuur 6.8: Evolutie van de verblijfsbelasting in de Languedoc-Roussillon in EUR (1970-2005)

Bron: verwerkte gegevens Direction du Tourisme (1983) en Observatoire National du Tourisme (2004, 2007)

6.7 Bruto Binnenlands Product

Ten slotte vinden wij het nuttig om de evolutie van het BBP (Bruto Binnenlands Product) te bespreken. Het BBP is de waarde van de output, i.c. het totaal van geproduceerde goederen en diensten, van een land in een jaar (D. Begg et al, 2003, p. 276). We geven, enerzijds, zowel het totale BBP als het BBP per capita voor de Languedoc-Roussillon en anderzijds het BBP per capita van Frankrijk ter vergelijking in tabel 6.13 en figuur 6.9.

Tabel 6.13: Evolutie van het BBP van de Languedoc-Roussillon en Frankrijk (in euro) (1990-2006)

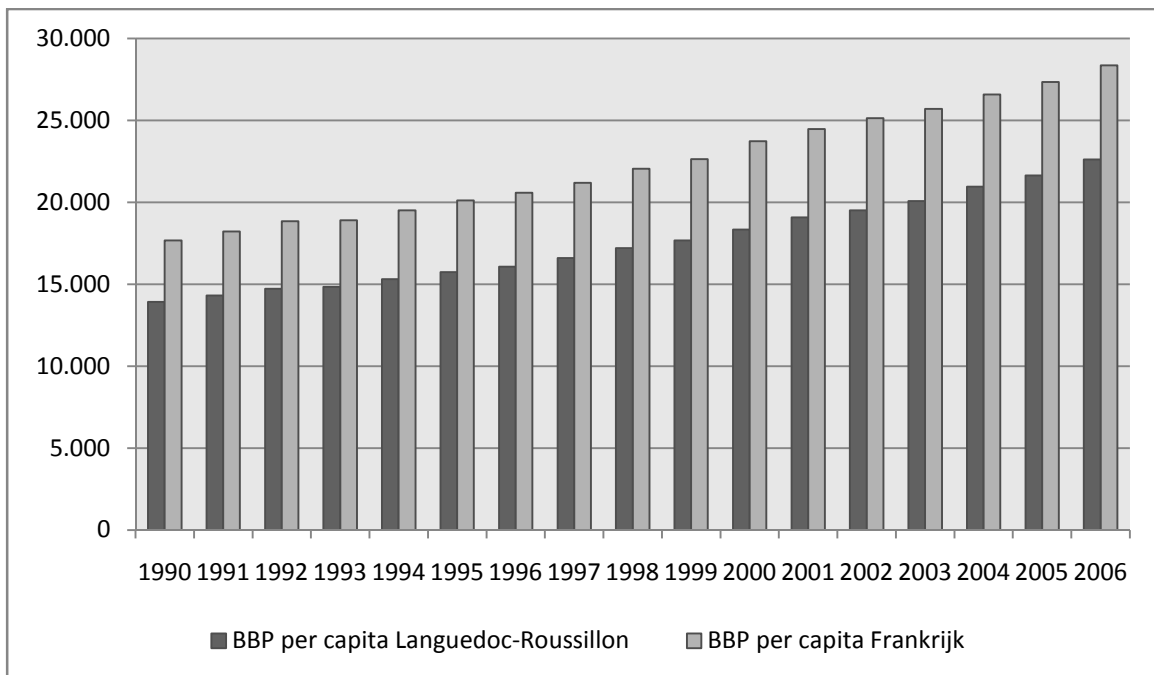
Jaartal	BBP per capita Languedoc-Roussillon	BBP per capita Frankrijk	Totaal BBP Languedoc-Roussillon (x 1.000.000)
1990	13.924	17.684	29.593,40
1991	14.324	18.219	30.719,40
1992	14.729	18.843	31.880,00
1993	14.849	18.906	32.430,10
1994	15.317	19.515	33.711,80
1995	15.733	20.108	34.915,90
1996	16.079	20.592	36.005,70
1997	16.598	21.201	37.535,20
1998	17.200	22.059	39.269,10
1999	17.670	22.643	40.759,00
2000	18.335	23.726	42.845,00
2001	19.082	24.471	45.247,00
2002	19.513	25.133	47.001,00
2003	20.071	25.705	49.114,00
2004	20.953	26.587	51.996,00
2005	21.648	27.347	54.303,00
2006	22.616	28.356	57.350,10

Bron: verwerkte gegevens INSEE

Het is duidelijk dat het zowel het BBP per capita als het totale BBP een positief lineaire trend kennen. Het BBP per capita in de regio is echter lager dan het BBP per capita van Frankrijk. Dit kan te maken hebben met de aard van de aanwezige sectoren. In de Languedoc-Roussillon speelt vooral de toeristische sector een rol die zowel direct als indirect mensen tewerkstelt. In geheel Frankrijk kan bijvoorbeeld een bepaalde (deel)sector, die misschien meer opbrengt per capita, een grotere rol spelen dan in de Languedoc-Roussillon. Het zou ook kunnen liggen aan de verhouding tussen de actieve en inactieve bevolking, of een combinatie ervan met de omvang en aard van de aanwezige sectoren. Om hierover uitspraken te kunnen doen is een uitgebreide studie nodig die buiten het bestek van ons

werkstuk valt. We kunnen wel stellen dat de Languedoc-Roussillon vooruitgang blijft boeken door een stijgend BBP per capita.

Figuur 6.9: Evolutie van het BBP van de Languedoc-Roussillon en Frankrijk (1990-2006)

Bron: verwerkte gegevens INSEE

6.8 Conclusie

Vóór de toeristische ontwikkelingen was er sprake van een zeer hoge werkloosheid in de regio. Met de MIA van 1963 werd economische heropleving en een grotere tewerkstelling beoogd. Hier is de regio grotendeels in geslaagd, en de situatie nu is ongetwijfeld beter als de situatie van vóór de ontwikkelingen. Er zijn nog een aantal werkpunten, zoals de activiteitsgraad en de werkloosheidsgraad, maar de streek heeft reeds een zeer mooie weg afgelegd.

7. SWOT-analyse van de Languedoc-Roussillon

Om de economische impact van de toeristische ontwikkeling in de Languedoc-Roussillon op een directe manier te benaderen kan gebruik gemaakt worden van een door ons uitgevoerde SWOT-analyse. We doen dit voor de hele streek en niet voor de respectievelijke nieuwe badplaatsen individueel gezien de toeristische ontwikkeling die betrekking heeft op de behandelde badplaatsen het uiteindelijke doel had om de hele streek te doen heropleven. Zowel interne als externe factoren worden in overweging genomen. Intern worden de sterktes (strenghts) en zwaktes (weaknesses) van de ontwikkeling van de Languedoc-Roussillon beoogd. Extern bekijken we de kansen (opportunities) en de bedreigingen (threats). Eerst geven we een analyserende tekst en vervolgens maken we een overzicht door de verschillende elementen in een tabel te gieten (tabel 7.1).

7.1 Sterktes

De voornaamste reden voor toeristen om naar de streek, en vooral naar de badplaatsen, af te zakken, is het trio zon-zee-strand. De zon schijnt er zo een 300 dagen per jaar, het mediterrane klimaat is voor velen aantrekkelijk en aan de stranden wordt veel aandacht besteed. De stranden zijn uitgestrekt en worden voorzien van kwaliteitslabels. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de badplaatsen veel belang daaraan hechten.

Een deel van de toeristen hecht ook veel belang aan de mogelijkheid tot het maken van culturele uitstapjes. Ook zij die daarvan genieten komen meer dan voldoende aan hun trekken in de Languedoc-Roussillon. Over de hele streek zijn verschillende bezienswaardigheden verspreid, gaande van abdijen tot kastelen, van het Canal du Midi tot de Pont du Gard, die in de Werelderfgoedlijst van UNESCO is opgenomen. Eeuwenoude steden als Nîmes, Montpellier en Carcassonne en de bijhorende historische overblijfselen vormen ook een sterk punt en trekken heel wat toeristen aan.

De typische badplaats in de Languedoc-Roussillon heeft zoals gezegd mooie stranden. Heel wat nieuwe badplaatsen, met inbegrip van de recentere en dus niet alleen de besproken badplaatsen, waren vroeger kleine vissersdorpjes. Met de toeristische uitbouw heeft men op

verschillende plaatsen de authenticiteit ervan willen bewaren, zoals bijvoorbeeld in Gruissan (interview met Jean-Claude Méric). Iets wat ook steeds weer terug komt zijn de kenmerkende charmante plezierhaventjes. Mooi om te zien en aantrekkelijk voor liefhebbers van plezierboten die er eentje willen aanmeren of huren.

Niet alleen het strand en het cultureel erfgoed maken deel uit van de mogelijkheden. In de meeste badplaatsen is een golfterrein beschikbaar. Ook Aquaparken, complexen met een aantal zwembaden, zijn ruim voorhanden, en zeker niet alleen in de grotere badplaatsen. Zo heeft zelfs Gruissan plannen om een dergelijk park te bouwen, zoals reeds vermeld. Wellness heeft ook zijn intrede gedaan in de Languedoc-Roussillon, zodat het mogelijk is om in de hele streek naar de sauna te gaan of zich te laten masseren. Er zijn zelfs kleine plaatsen waar niet veel meer is dan de natuur, een paar hotels en een groot thalassocomplex, zoals in Rennes-les-Bains.

Bijna overal in de kuststreek van de Languedoc-Roussillon kan aan talloze soorten watersport worden gedaan. Surfen, jetskiën, zeilen, duiken, kitesurfen en blokart horen daar onder andere bij. Dit is een belangrijke troef voor de sportieve toerist.

Ook een zeer belangrijke sterkte die dient vermeld te worden is het naturisme waar de streek bij velen voor bekend staat. Cap d'Agde blijkt zelfs het grootste naturistenkamp van de wereld te hebben, zoals in 4.1 besproken werd. Uit de omvang van het aantal en van de grootte van de naturistendorpen, verspreid over de regio en vooral aan de kuststreek, blijkt dat heel wat mensen net daarom naar de streek gaan. Voor die personen vormt de aanwezigheid van de nudistenresorts een doorslaggevende factor in hun keuze voor de regio als vakantiebestemming.

De bereikbaarheid van de streek vormt ook een absolute sterkte. Rechtstreeks met de TGV vanuit Brussel tot Montpellier op 5 uur en 40 minuten behoort tot de mogelijkheden. De autosnelweg kan vanuit de meeste richtingen/landen genomen worden. Vanuit België is het zelfs mogelijk om bijna de hele afstand via de autosnelweg te reizen met auto, caravan,

motor of bus. Ook vliegen behoort tot de mogelijkheden, weliswaar niet rechtstreeks, maar bijvoorbeeld via Parijs. Zowel in Montpellier als in Perpignan zijn internationale luchthavens.

Parallel met de kust loopt de Autoroute La Languedocienne. Toeristen die naar de kuststreek van de Languedoc-Roussillon afzakken kunnen zonder problemen tot zeer kort voor de afrit van hun verblijfplaats op de autosnelweg rijden. De autosnelweg stoort echter in geen enkel opzicht, gezien deze steeds voldoende ver van de toeristische centra verwijderd is, zodat er geen sprake van geluidsoverlast is. Het enige minpuntje voor de toeristen met betrekking tot de autosnelwegen in Frankrijk zou de tolheffing, de zogenaamde 'péage', kunnen zijn. De streek beschikt momenteel echter over een zeer degelijk en recent alternatief wegennet zonder tol, zodat het perfect mogelijk is om hiervan gebruik te maken, zonder veel tijd te verliezen. De hoofdwegen lopen trouwens ongeveer parallel met de autosnelweg. De meeste toeristische plaatsen en bezienswaardigheden zijn zeer goed bereikbaar en voldoende op voorhand bewegwijzerd. Enkel op de secundaire wegen in het binnenland, naar de heuvels en gebergtes toe, zijn de rijbanen niet altijd breed genoeg voor twee auto's. Maar dat is zo in elke omgeving met bergwegen en kan dus moeilijk als een zwakte aanzien worden. Overigens heeft dit voor veel toeristen nu juist een zekere aantrekkingskracht en charme. Ook hier zijn de wegen trouwens in optimale staat. De staat en de uitgestrektheid van het wegennet zijn dus een absolute sterkte.

Een andere sterkte betreft de wegeninfrastructuur in de behandelde badplaatsen. Meestal werden delen van de badplaatsen aan de kust autovrij gemaakt. De wegen lopen tot aan parkings, waar toeristen de auto kunnen achterlaten, om vervolgens te voet de plaats te verkennen. Daarom werd ook veel aandacht geschonken aan de uitbreiding van wandelpaden. Momenteel breidt men bijvoorbeeld in La Grande Motte deze paden nog verder uit.

De natuur kan ons inziens ook als een sterk punt van de regio beschouwd worden. De Languedoc-Roussillon bestaat uit zowel zee met stranden als bergachtig gebied. De ene dag aan het strand liggen en de andere dag de bergstreek intrekken is geen probleem gezien de beperkte afstanden. Het is namelijk mogelijk om op een aantal uren de Languedoc-

Roussillon te doorkruisen, zowel in breedte als in lengte. Een van de departementen van de streek is trouwens het departement “Pyrénées-Orientales”.

In de interviews met de badplaatsen kwam de aanwezigheid en dus ook het belang van groene zones naar voren. Deze zones zijn onderworpen aan strenge regels inzake bebouwing. In La Grande Motte bijvoorbeeld mag er in deze zones zelfs helemaal niet gebouwd worden. Ook met betrekking tot de flora staat de Languedoc-Roussillon sterk. Flamingo's en andere trekvogels maken er regelmatig hun opwachting (VTB, 2007). Uit het interview met Jean-Claude Méric, de directeur van de toeristische dienst van Gruissan, blijkt dat er veel wilde dieren rond de grote en talrijke vijvers in de Languedoc-Roussillon vertoeven. De bebossingmaatregelen die besproken en geëvalueerd werden in 5.3 duiden ook op het belang dat bij de toeristische ontwikkeling aan de natuur gehecht wordt.

Ook het gebruik van kwaliteitslabels zijn is sterk punt van de regio. Zoals reeds gezegd zijn er o.a. labels die de kwaliteit van stranden aangeven en labels die aangeven of de plaats kindvriendelijk is. Wanneer een gezin met jonge kinderen op vakantie gaat, zal dat gezin in de meeste gevallen hoogstwaarschijnlijk geneigd zijn keuze te laten beïnvloeden door de kindvriendelijkheid. Het bestaan van labels zal mogelijk meer vertrouwen geven om een bepaalde plaats in de Languedoc-Roussillon als vakantiebestemming te kiezen.

In de Languedoc-Roussillon stijgt het aantal inwoners nog steeds. De aantrekkelijkheid voor potentieel permanente inwoners blijkt eveneens uit een positief migratiesaldo, dat zelfs het hoogste is van Frankrijk. Er komen dus meer mensen wonen in de regio, dan dat er weggaan.

In de Languedoc-Roussillon is er sprake van een sterke tertiërisering. Deze sector is absoluut de grootste en kent ook de sterkste stijging inzake tewerkstelling. Meer nog, zij zorgt er bijna alleen voor dat de werkgelegenheid in de regio een stijgende trend kent.

7.2 Zwaktes

Vóór de toeristische ontwikkelingen was er bijna niets in de Languedoc-Roussillon. De regio heeft vervolgens via samenwerking met de private sector toeristische resorts uit de grond gestampt. In vele badplaatsen is de kunstmatigheid van die implementatie zichtbaar, zoals in

Saint-Cyprien, terwijl andere badplaatsen er alles aan hebben gedaan om de authenticiteit toch zo goed mogelijk te bewaren, zoals Gruissan. Dat kunstmatige kan door toeristen als een zwakte beschouwd worden.

Ondanks het feit dat toeristen over het algemeen zeer tevreden zijn over het onthaal, laten de inspanningen van de Fransen om een andere taal te spreken toch te wensen over tijdens het verblijf (CRTLR). Het Frans chauvinisme zou hier even aan de kant moeten geschoven worden om nog meer toeristvriendelijk te worden. Er lijkt wel langzaam verbetering in te komen. Zo biedt Cap d'Agde bijvoorbeeld voor alle personeel, tewerkgesteld in de toeristische sector, een training aan in buitenlandse talen. Deze cursussen kunnen ook door werklozen gevolgd worden om zo hun positie op de arbeidsmarkt te verbeteren. (Europese Commissie, 2000, p. 41)

De ontwikkelingen zijn reeds in de jaren zestig begonnen. De kans dat een badplaats er inmiddels terug verouderd uitziet is dan ook reëel. Op andere dorpen in de regio heeft dit weinig of geen impact, integendeel, in die authenticiteit zou nu net het charmante karakter van Zuid-Frankrijk kunnen liggen. Maar voor een badplaats, die vooral uit hotels en toeristische voorzieningen bestaat, is het belangrijk om aantrekkelijk te ogen en zich gemoderniseerd en voorzien van hedendaags comfort aan te bieden. Gruissan doet op dat vlak heel wat inspanningen en combineert het behoud van het aanvaardbaar authentische van zijn vissersdorpje en kasteel met een modern en comfortabel aanbod van vakantiewoningen. Saint-Cyprien en La Grande Motte zien er nog wat verouderd uit, maar compenseren dat met nieuwe en goed onderhouden openbare infrastructuur. Zeker La Grande Motte met zijn talrijke groene zones, uitgestrekte wandelpaden en het grondige onderhoud van het strand. Ook voor Cap d'Agde baart de ouderdom van de vakantieverblijven problemen naar de toekomst toe (Europese Commissie, 2000, p. 79). Hierbij dient vermeld te worden dat de Franse Overheid inspanningen doet om eigenaars aan te zetten tot renovatie en commercialisering van vakantiehuisjes. Dat gebeurt enerzijds door beleidsondersteuning bij het nadenken over en het ontwikkelen van strategieën op vlak van marketing, stadsontwikkeling en immobiliën met het oog op opwaardering van de site, en

anderzijds door financiële ondersteuning via fiscale voordelen bij renovaties. Wat de beleidsondersteuning betreft werd voor de periode 2001-2004 een pilootproject met 13 kustgemeenten, waaronder La Grande Motte, opgestart. Bij de evaluatie in 2005 blijkt dat er wel een zekere dynamiek is ontstaan, maar dat het effect op de sector van de eigenaars/verhuurders zeer beperkt is gebleven. Van de fiscale maatregelen blijken vooral bergdorpen en kuuroorden gebruik gemaakt te hebben. Zij zouden professioneler georganiseerd zijn en hun weg in de vrij ingewikkelde procedures beter vinden. Ook hier is het globale effect eerder beperkt, zeker t.a.v. de badplaatsen dus. (Direction du Tourisme) Er zal bijgevolg verder moeten nagedacht worden over het ontwikkelen van strategieën op vlak van marketing, stadsontwikkeling en immobiliën, voor de opwaardering van de sites.

Ondanks de goede staat en perfecte bruikbaarheid van de secundaire wegen ter plaatse lijken heel wat toeristen toch de autosnelweg te nemen. Daar moet dan tolgeld voor worden betaald. En dat geldt voor de hele route indien Frankrijk moet doorkruist worden. Dit is een extra kost voor toeristen. Of dit echt een doorslaggevende rol zou spelen bij de keuze van vakantiebestemming is nog maar de vraag. Onderzoek hiernaar valt buiten het bestek van ons werkstuk.

Ook een zwakte blijkt de parkeergelegenheid (CRTLR). Buiten het hoogseizoen zijn er niet al te veel problemen in de badplaatsen, maar in juli en augustus is het moeilijk om een parkeerplaats te vinden. Ondanks het feit dat er reeds heel wat parkeergelegenheid is, blijkt er onvoldoende capaciteit te zijn in het hoogseizoen.

Ondanks een stijgende directe tewerkstelling blijkt de werkloosheidsgraad minder gunstig te zijn in de Languedoc-Roussillon in vergelijking met Frankrijk, de EU en de Eurozone. Toch blijkt er kans op een daling van deze indicator in de volgende jaren.

7.3 Kansen

La Grande Motte probeert Canadese toeristen uit Québec aan te trekken met tiendaagse pakketreizen. Het pakket omvat de vlucht, de transfers en het verblijf, meestal op basis van half- of volpension of de All Inclusive formule. Deze markt kan verder geëxploreerd en

aangegrepen worden om toeristen aan te trekken naar nog heel wat andere aantrekkelijke delen van de Languedoc-Roussillon.

Momenteel is de kuststreek overduidelijk het belangrijkste deel van de regio op het vlak van toerisme (Direction du Tourisme du Languedoc-Roussillon, 2007, p. 1). Dat is ook logisch gezien de streek met de toeristische ontwikkelingen vanaf de jaren '60-'70 vooral de kuststreek beoogde. Eventueel zou er ook wat meer promotie mogen komen rond het binnenland, dat eigenlijk ook heel aantrekkelijk is. Zo kunnen de toeristen meer verspreid worden over de hele Languedoc-Roussillon.

Er is dan ook nog heel wat groeipotentieel m.b.t. het toerisme voor de regio. Er is nog plaats voor hotels, hoewel er tegenwoordig wel strenge regels bestaan voor de implementatie ervan. Zeker met de komst van de TGV tussen Montpellier en Perpignan in de toekomst zouden nog meer toeristen kunnen aangetrokken worden.

De Languedoc-Roussillon kan gerust als een volwaardige vakantiebestemming bestempeld worden. Bovendien is het voor veel toeristen op doorreis naar Spanje een tussenstop. Vanuit België kan de streek op één dag bereikt worden en is dan ook ideaal om te overnachten, om de volgende dag weer te vertrekken richting Spanje. Het is natuurlijk belangrijk om potentiële toeristen te overhalen hun vakantie te spenderen in de Languedoc-Roussillon. De kans bestaat echter in de promotie van de doorreishotels, waardoor de doorreistoeristen aangetrokken worden om eveneens in de regio verblijven, ook al is het maar voor één nacht.

Frankrijk staat bekend om zijn lekker eten. De streekgerechten van de Languedoc-Roussillon zouden zelfs in heel wat sterrenrestaurants over de hele wereld op het menu staan (VTB, 2007). De Languedoc-Roussillon zou zich ook meer kunnen profileren als een echte culinaire regio. Uit de promotie-inspanningen van de streek blijkt dat dit nu ook al wordt gedaan, maar eerder beperkt. Door hier meer nadruk op te leggen kan eventueel nog een ander soort toerist aangetrokken worden.

Zoals uit de paragraaf over het marketingbeleid al bleek, kan er vastgesteld worden dat een aantal plaatsen in de regio het seizoen probeert uit te breiden tot het volledige jaar. Hiertoe

trachten ze meer buitenlandse toeristen aan te trekken. Met een goede aanpak, is het een kans voor de hele regio om zich te profileren als een '365-dagen vakantiebestemming'.

Het openbaar vervoer in de Languedoc-Roussillon bestaat uit trams, treinen en bussen. In grote en middelgrote steden als Béziers, Montpellier en Narbonne is het openbaar vervoersnet uitgebreid. Abonnementen zijn altijd mogelijk, maar in Montpellier bestaat er zelfs een abonnement van zeven dagen, ideaal voor o.a. zakenreizigers om gebruik te maken van tram of bus tijdens het verblijf. Er zijn tevens een aantal verbindingen vanuit de grote steden naar bepaalde badplaatsen, zo is er bijvoorbeeld een buslijn tussen Narbonne en Gruissan (TAN). Ook de andere onderzochte badplaatsen genieten een dergelijke verbinding. Specifieke lijnen in de onderzochte badplaatsen zijn er echter meestal niet. Er stopt dan ook bijna nooit elk half uur een bus aan de haltes binnen de badplaatsen. In principe is dit een zwakte, vooral voor oudere mensen, maar er dient bij opgemerkt te worden dat in de centra van de onderzochte badplaatsen veel te voet bereikbaar is, waardoor de vraag rijst in welke mate deze factor meespeelt. Om voorafgaande redenen bekijken we het openbaar vervoer als een kans, zeker gezien de parkeergelegenheid een zwakte is in hoogseizoen. Voor de grotere afstanden is er natuurlijk de trein, die de volledige kuststreek bestrijkt en dit parallel met de kust en dus ook met de Autoroute du Soleil. Met de dekking van het binnenland is het minder goed gesteld op vlak van openbaar vervoer, vooral in het departement Hérault (TER Languedoc-Roussillon). (Trans'Bus) Een logische reden hiervoor kan een onvoldoende grote vraag zijn waardoor de verbindingen verlieslatend zouden zijn. Een verdere uitwerking van het openbaar vervoer kan mogelijk een positieve invloed hebben op de regio.

7.4 Bedreigingen

Een bedreiging die grote gevolgen kan hebben is de sterke afhankelijkheid van het toerisme in de regio. Zoals gezegd was er in de Languedoc-Roussillon vóór de toeristische ontwikkelingen niet veel meer dan een aantal vissersdorpjes en wijnbouw die in crisistijd verkeerde. Zoals uit alle interviews bleek, zou er een zeer grote werkloosheid zijn indien het toerisme niet zo sterk aanwezig was. Indien de streek niet haar best blijft toen om van de regio een toeristische trekpleister te blijven maken, en het toerisme sterk zou dalen, dan

komt de Languedoc-Roussillon weer voor grote problemen te staan. Het gevaar bestaat er dus in dat de Languedoc-Roussillon te sterk aanleunt bij een one-basket economy.

Andere gelijkaardige streken vormen een bedreiging o.w.v. hun concurrentiegehalte. Met gelijkaardig en concurrentieel bedoelen we plaatsen met eenzelfde mediterraan klimaat, vergelijkbare infrastructuur in de ruime zin (hotels, wegen, faciliteiten, ...) en vergelijkbare omgevingskenmerken. Concurrentie van andere Franse regio's is reëel. Hierbij wordt dan uiteraard gedacht aan de Côte d'Azur of de Provence. Maar ook aan streken in het buitenland, bijvoorbeeld de kustregio's in Spanje. Hierbij dient wel vermeld te worden dat de Languedoc-Roussillon oorspronkelijk zelf toeristenstromen, die normaal naar Spanje gingen, trachtte aan te trekken (N. Baron-Yellès, 1999, p.42). Hieruit kan de concurrentie met Spaanse badplaatsen tevens afgeleid worden. Daarom zal de Languedoc-Roussillon zich positief moeten profileren ten opzichte van zijn concurrente regio's.

Zowel de vraag als het aanbod zijn gestegen op vlak van toerisme. De laatste 10-15 jaar is er echter een einde gekomen aan deze sterke groei van hotels en campings. Gezien zij meer voor tewerkstelling zorgen dan de populaire tweede verblijven, kunnen er misschien best inspanningen geleverd worden om het voor mensen aantrekkelijker te maken om in hotels en campings te verblijven i.p.v. in tweede verblijven. Een deel van deze tweede verblijven is tevens eigendom van buitenlanders (INSEE), waardoor de huurinkomsten niet in de regio blijven. Er moet natuurlijk ook onderzocht worden of verdere groei in hotels en campings wel positief is op lange termijn m.b.t. milieu en de toeristische voorkeuren.

Tabel 7.1: SWOT-analyse Languedoc-Roussillon

INTERN	<i>STERKTES</i> • Zon, zee en stranden • Mediterrane klimaat • Uitgebreid aanbod bezienswaardigheden • Veel mogelijkheden tot ontspanningsactiviteiten • Groot aanbod watersportfaciliteiten • Veel en grote naturistendorpen • Zeer goed en uitgebreid wegennet • Verkeersvrije zones en veel wandelpaden • Veelzijdige natuur en de aandacht ervoor • Charmante plezierhaventjes en bewaarde authenticiteit vissersdorpjes • Bereikbaarheid • Kwaliteitslabels • Positief migratiesaldo • Stijgende werkgelegenheid	<i>ZWAKTES</i> • Tolgeld op de autosnelwegen • Sommige delen van badplaatsen zijn verouderd (vooral de hotels) • Badplaatsen soms te kunstmatig • Te weinig parkeergelegenheid in het hoogseizoen • Te weinig inspanningen vanwege de Fransen om een andere taal te spreken met toeristen • Minder gunstige werkloosheidsgraad
EXTERN	<i>KANSEN</i> • Canadese markt aantrekken met pakketreizen • Promotie binnenland • Groeipotentieel • Promotie doorreishotels • Profileren als culinaire regio • Uitbreiden seizoen • Verdere uitwerking openbaar vervoer	<i>BEDREIGINGEN</i> • Gevaar voor one-basket economy • Concurrentie van gelijkaardige regio's in binnen- en buitenland • Een bijna stagnerende trend in vraag naar en aanbod van hotels en campings de laatste 10-15 jaar

Bron: eigen SWOT-analyse

8. Besluit

Ons werkstuk heeft tot doel de economische impact van de nieuwe badplaatsen in de Franse Languedoc-Roussillon te onderzoeken. In dit hoofdstuk gaan we in op oorspronkelijke deelvragen en geven we de conclusies weer.

In 1963 werd de Mission Interministérielle pour l'Aménagement Touristique du Littoral Languedoc-Roussillon ontwikkeld, die tot doel had het toerisme in de economisch achtergestelde streek te stimuleren en uit te bouwen. Het project werd gerealiseerd op drie niveaus. In eerste instantie de Franse Staat, die zich o.a. bezig hield met het verwerven van gronden en het uitbouwen van een wegennet. Het tweede niveau bestond uit economische verenigingen waarin de departementale en lokale overheden een grote rol spelen. Zij bouwden het wegennet nog verder uit en zorgden tevens voor een basisinfrastructuur (nutsvoorzieningen, groenaanleg). Ten slotte was er het niveau van de privé-investeerders, die zorgden voor de uitbouw van verschillende logiesvormen. Zo ontstonden de zes oorspronkelijke resorts, die vanuit La Grande Motte, Gruissan, Port-Leucate, Cap d'Agde, Port-Barcarès en Saint-Cyprien vertrokken.

Er zijn een aantal beleidsmaatregelen genomen die het vermelden waard zijn. Sinds de ontwikkeling heeft de regio heel wat werk verricht inzake het milieu, dat beschadigd werd door het toerisme. Momenteel zou het veel beter gesteld zijn op dat vlak. Er wordt tevens getracht een evenwicht in de hand te werken door bebossingen en het lijkt er zelfs op dat de natuur erop vooruitgegaan is doordat er nu meer bebossing is dan vóór de aanvang van de toeristische ontwikkelingen. Er is wel degelijk sprake van duurzaam milieubeleid en dus ook duurzaam toerisme in de Languedoc-Roussillon. Het marketingbeleid verschilt van badplaats tot badplaats. Zo wordt er soms samengewerkt met de departementen, waarmee vooral binnenlandse promotie beoogd wordt. Dat is zeer belangrijk gezien Fransen absoluut en relatief het grootste aandeel innemen in het aantal toeristen. Om de buitenlandse markt te bereiken wordt veelal gewerkt via vakantiesalons. Ook worden in het buitenland zogenaamde Maisons de la France en Maisons du Languedoc-Roussillon, zoals in Brussel, opgericht om respectievelijk het land en de streek te promoten. Ook het kwaliteitsbeleid

willen we nog kort aanhalen. Badplaatsen kunnen namelijk kwaliteitslabels en onderscheidingen verdienen, waarmee zij zich beter kunnen profileren en onderscheiden naar de toerist toe. Zo is er het 'Label Kid', dat betrekking heeft op voorzieningen voor kinderen. Maar ook m.b.t. milieu zijn er labels, zoals het 'Pavillon Bleu d'Europe'.

Toeristen kiezen op basis van een aantal criteria hun vakantiebestemming. Daarom hebben we de motivatie van toeristen om voor de Languedoc-Roussillon in het algemeen en de badplaatsen in het bijzonder te kiezen, onderzocht. Uit dat onderzoek blijkt dat zon, zee en strand de voornaamste redenen zijn om naar de regio af te zakken. Een logisch drieluik, maar vervolgens rijst de vraag waarom nu net geopteerd wordt voor bepaalde badplaatsen in de Languedoc-Roussillon. Elke badplaats heeft namelijk haar eigen specifieke kenmerken en dito uitstraling. Gruissan staat voor charme, rust, natuur en cultuur, terwijl La Grande Motte meer nadruk legt op animatie voor toeristen. Op die manier worden verschillende doelgroepen aangetrokken tot de streek en toeristen kiezen op basis van individuele voorkeur en behoefte voor een specifieke badplaats.

We hebben tevens de herkomst van de toeristen in de respectievelijke badplaatsen onderzocht. De overgrote meerderheid blijken Fransen te zijn en de gemiddelde verhouding van de badplaatsen inzake Franse en buitenlandse toeristen is 80-20. Wat opvalt is dat buitenlandse toeristen gemiddeld meer uitgeven dan Franse toeristen. Ook wordt er meer uitgegeven naargelang de toeristische zone. Zo wordt in het Pays Cathare het meest gespendeerd door toeristen, en in het Pays de la Narbonnaise het minst.

De toeristische vraag blijkt mee te evolueren met het aanbod inzake erkende hotels en campings. In het begin van de toeristische ontwikkelingen was er uiteraard sprake van een stijging, maar op dit moment lijkt de grootste stijging gepasseerd te zijn. Naar alle waarschijnlijkheid is er een gelijkaardige trend bij de andere logiesvormen. De residenties voor toerisme zijn echter pas in de jaren negentig ontstaan, maar hebben anno 2006 hun, al dan niet voorlopig, hoogtepunt bereikt. De gemiddelde verblijfsduur in erkende hotels was amper 1,7 in 2003, 2004 en 2005, terwijl deze in erkende campings 7,7 was in 2003. In de jaren daarvoor weken deze resultaten niet noemenswaardig af. Waarschijnlijk worden hotels

veel gebruikt als doorreisverblijf naar Spanje of Portugal. Ook zullen zakenreizigers waarschijnlijk vooral opteren om in een hotel te overnachten tijdens hun veelal korte verblijven. Deze groep zal ook niet snel in campings verblijven en een camping als doorreisverblijf zal ook niet veel voorkomen. Er kunnen dus nogal wat verschillen zijn naar logiesvorm, ondanks eenzelfde trend, gekenmerkt door een stijging en vervolgens een stagnering met nog enkele lichte fluctuaties, in vraag en aanbod.

Voor het onderzoek naar de economische impact zijn er een aantal indicatoren die we aangehaald hebben. Zij stellen ons in de mogelijkheid om ons een idee te vormen over de opbrengst van de toeristische ontwikkelingen. Zo kent de Languedoc-Roussillon een positieve demografische evolutie, die verhoudingsgewijs sneller stijgt dan die van Frankrijk in zijn geheel. Er is ook sprake van een groot positief migratiesaldo in de streek, wat er op wijst dat de Languedoc-Roussillon aantrekkelijk is om te wonen en voldoende werkgelegenheid biedt.

Ook de directe tewerkstelling in de toeristische sector is van belang voor de economische impact. Deze is gestegen en blijft nog steeds stijgen. De grootste werkgevercategorie op dit vlak zijn de restaurants en cafés. De tertiaire sector vormt de grootste sector, wat typerend is voor een streek waar grote toeristische ontwikkelingen hebben plaatsgevonden. Deze sector is nog verder gegroeid de laatste 15 jaren en de tewerkstelling is er tevens gestegen. De activiteitsgraad is goed op weg naar de EU-doelstelling van 70 % in bepaalde badplaatsen, zoals in La Grande Motte. De werkloosheidsgraad is dan weer minder gunstig in de regio en slecht in de onderzochte nieuwe badplaatsen.

Toerisme brengt natuurlijk nieuwe belastingen met zich mee, die invloed hebben op de economische impact. Zo is er de verblijfsbelasting in de Languedoc-Roussillon, waarvan de inkomsten gestegen zijn in de loop der jaren. Ook het BBP per capita in de streek kent een stijgende evolutie, al is het lager dan dat van Frankrijk.

Ten slotte hebben we een SWOT-analyse opgesteld voor de regio, o.a. gebaseerd op ons reeds gevoerde onderzoek met toevoeging van nieuwe elementen. Zo zijn we gekomen tot

de conclusie dat de toeristische ontwikkelingen in de Languedoc-Roussillon hun doel niet gemist hebben. De regio is uit de grote economische crisis gekomen, heeft veel te bieden en voert over het algemeen een goed beleid. Toch zijn er nog enkele mogelijkheden, zogenaamde kansen, waaronder het verder uitbreiden van het seizoen. Daartegenover staan ook zwaktes, waaronder een minder gunstige werkloosheidsgraad en bedreigingen als het gevaar voor een one-basket economy, waardoor ze te sterk afhankelijk zouden zijn van het toerisme.

Lijst van geraadpleegde werken

Boeken

BARON-YELLÈS, N., 1999, *Le tourisme en France: territoires et stratégies*, Armand Colin, Parijs, 220 p.

BEGG, D. et al, 2003, *Economics*, McGraw-Hill Education, Berkshire, 552 p.

BRUTINOT, L. en GUITTON, P., 2005, *Geogids Languedoc-Roussillon*, ANWB, Den Haag, 464 p.

BURTON, R., 1991, *Travel Geography*, Pitnam, Groot-Brittannië, 306 p.

CATLOS, B., 2007, *The rough guide to Languedoc & Roussillon*, Rough Guides, New York, 455 p.

CONSEIL RÉGIONAL LANGUEDOC-ROUSSILLON, 2000, *Languedoc-Roussillon 2000-2020: schéma régional d'aménagement et de développement du territoire*, Conseil régional, Montpellier, 350 p.

CONSTANTIN, D., 1999, *Languedoc-Roussillon 2006*, Secrétariat Général pour les Affaires Régionales, Montpellier, 186 p.

DARDE, J.N., 1991, *Plages et côtes de France*, Éditions Balland, Parijs, 635 p.

DE GRAAF, G., 2003, *Languedoc, Roussillon*, ANWB, Den Haag, 264 p.

DE GROOTE, P., 1999, *Panorama op Toerisme*, Garant, Leuven/Apeldoorn, 336 p.

DE GROOTE, P. en TRUWANT, V., 2003, *Demografie & samenleving*, Universitaire Pers Leuven, Leuven, 448 p.

DE GROOTE, P., 2006 (1), *Panorama op Toerisme: aanvullingen, actualisaties en correcties bij het boek*, Universiteit Hasselt, Diepenbeek, 95 p.

DE GROOTE, P., 2006 (2), *Transport*, Universiteit Hasselt, Diepenbeek, 257 p.

DEMAILLY en FLAMENT, 2000, *Le tourisme*, Sedes, Saint-Germain-du-Puy, 192 p.

EUROPESE COMMISSIE, 2000, *Towards quality coastal tourism: Integrated quality management (IQM) of coastal tourist destinations*, Office for official publications of the European Communities, Luxemburg, 154 p.

- LAVERY, P., 1971, *Recreational geography*, David & Charles, Canada, 335 p.
- LOZATO-GIATART, J.P., 1993, *Géographie du tourisme*, Masson, Parijs, 237 p.
- MESPLIER, A., 1991, *Le tourisme en France: étude régionale*, Bréal, Montreuil, 380 p.
- MICHELIN, 2007, *De groene gids: Languedoc- Roussillon*, Lannoo, Tielt, 414 p.
- PEARCE, D., 1989, *Tourist Development*, Longman, London, 341 p.
- PEYROUTET, C., 1995, *La France touristique*, Nathan, Parijs, 159 p.
- ROBINSON, H., 1976, *A geography of tourism*, reeks Aspect-Geography, Mc Donald & Evans, London, 477 p.
- SLAW, G. en WILLIAMS, A., 1994, *Critical issues in tourism*, Acorn Bookwork, Salisbury, 208 p.
- WITT, S. en Moutinho, L., 1995, *Tourism marketing and management handbook*, Prentice Hall, UK, 556 p.

Reeksen en tijdschriften

- ASHWORTH, G.J. & DE HAAN, T.Z., 1987, *Regionalising the resort system: tourist regions on the Languedoc coast*, in de reeks 'Sociaal Geografische reeks', nr. 12, Rijksuniversiteit Groningen, 90 p.
- CAZES, G. en LANQUAR, R., 1990, *L'aménagement touristique*, in de reeks 'Que sais-je?', nr. 1.882, Presses Universitaires de France, Parijs, 128 p.
- Consumentereisgids, *Languedoc-Roussillon: over eindeloze stranden en tochtjes in het achterland*, 1996
- CHASPOUL, C., Cahier Espaces, 1992, *Le concept de resort à la française*, n°27, Editions ESPACES Tourisme & Loisirs, Parijs
- ROBINSON, H., 1976, *A geography of tourism*, in de reeks 'Aspect-Geography', Mc Donald & Evans, London, 477 p.
- UNWTO, 2002, Languedoc-Roussillon WTO Practicum Participants, WTO News, 2, p. 13
- VAN GARSSE, S., 2001, Rechtsleer: Publiek-private samenwerking op lokaal vlak: een inleiding, *Tijdschrift voor Gemeenterecht*, jaargang 14, nummer 4, Kluwer, p. 225-247

Eindwerken en werkstukken

TEN VOORDE, P., 1980, *Languedoc-Roussillon: de discrepantie tussen het oorspronkelijk project en de huidige ontwikkeling*

Statistieken

Direction du Tourisme, 1983, *Annuaire Statistique du Tourisme: résultats 1981*, La Documentation française, Parijs, 511 p.

Observatoire National du Tourisme, 1987, *Mémento du tourisme 1987*, Ministère du Tourisme, Parijs, 106 p.

Observatoire National du Tourisme, 1988, *Mémento du tourisme 1988*, Ministère du Tourisme, Parijs, 120 p.

Observatoire National du Tourisme, 1989, *Mémento du tourisme 1989*, Ministère du Tourisme, Parijs, 123 p.

Observatoire National du Tourisme, 1990, *Mémento du tourisme 1990*, Ministère du Tourisme, Parijs, 144 p.

Observatoire National du Tourisme, 1991, *Mémento du tourisme 1991*, Ministère du Tourisme, Parijs, 171 p.

Observatoire National du Tourisme, 1995, *Mémento du tourisme 1994-1995*, Ministère du Tourisme, Parijs, 173 p.

Observatoire National du Tourisme, 1997, *Mémento du tourisme 1996-1997*, Ministère du Tourisme, Parijs, 135 p.

Observatoire National du Tourisme, 1998, *Mémento du tourisme 1997-1998*, Ministère du Tourisme, Parijs, 128 p.

Observatoire National du Tourisme, 2004, *Mémento du tourisme 2004*, Ministère du Tourisme, Parijs, 130 p.

Observatoire National du Tourisme, 2007, *Mémento du tourisme 2007*, Ministère du Tourisme, Parijs, 128 p.

Websites

Comité Régional du Tourisme Languedoc-Roussillon (online) (laatst geraadpleegd op 28/03/2008) <URL:<http://www.sunfrance.com>>

Conseil National de l'Information Statistique (online) (laatst geraadpleegd op 08/04/2008) <URL:<http://www.cnis.fr>>

Conseil Régional Languedoc-Roussillon (online) (laatst geraadpleegd op 08/04/2008) <URL:<http://www.cr-languedocroussillon.fr>>

Direction du Tourisme (1) (online) (laatst geraadpleegd op 02/04/2008) <URL:<http://www.tourisme.gouv.fr>>

Direction Régionale de l'Environnement Languedoc-Roussillon (online) (laatst geraadpleegd op 26/03/2008) <URL:<http://www.languedoc-roussillon.ecologie.gouv.fr>>

Europese Commissie (online) (laatst geraadpleegd op 02/04/2008) <URL:<http://europa.eu>>

Eurostat (online) (laatst geraadpleegd op 02/04/2008) <URL:<http://ec.europa.eu/eurostat>>

Federale Overheidsdienst Justitie (online) (laatst geraadpleegd op 22/01/2008) <URL:http://www.just.fgov.be/index_nl.htm>

France Guide (online) (laatst geraadpleegd op 01/03/2008) <URL:<http://www.franceguide.com>>

Gruissan Windsurf (online) (laatst geraadpleegd op 27/02/2008) <URL:<http://www.gruissan-windsurf.com>>

Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques (online) (laatst geraadpleegd op 08/08/2008) <URL:<http://www.insee.fr>>

Journal Officiel de la République Française (online) (laatst geraadpleegd op 09/03/2008) <URL: <http://www.journal-officiel.gouv.fr/>>

Leucate (online) (laatst geraadpleegd op 10/04/2008) <URL: <http://www.leucate.net>>

Office de Tourisme du Cap d'Agde Motte (online) (laatst geraadpleegd op 10/04/2008) <URL: <http://www.capdagde.com>>

Office de Tourisme et des Congrès de La Grande Motte (online) (laatst geraadpleegd op 10/04/2008) <URL: <http://www.ot-lagrandemotte.fr/>>

Office de Tourisme Municipal de Gruissan (online) (laatst geraadpleegd op 10/04/2008)
<URL: <http://www.gruissan-mediterranee.com>>

Pavillon Bleu (online) (laatst geraadpleegd op 19/02/2008)
<URL:<http://www.pavillonbleu.org>>

Portaalsite Europese Unie (online) (laatste geraadpleegd op 31/03/2008) <URL:http://europa.eu/index_nl.htm>

Port-Barcarès (online) (laatst geraadpleegd op 10/04/2008) <URL: <http://www.portbarcares.com>>

Préfecture de la région Languedoc-Roussillon (online) (laatst geraadpleegd op 08/04/2008)
URL:<http://www.languedoc-roussillon.pref.gouv.fr/>>

International Union of Railways (online) (laatst geraadpleegd op 26/09/2007)<URL:<http://www.uic.asso.fr/gv/>>

Nationaal Instituut voor de Statistiek (online) (laatst geraadpleegd op 27/02/2008)
<URL:[http:// www.statbel.fgov.be](http://www.statbel.fgov.be)>

Stations Kid (online) (laatst geraadpleegd op 19/02/2008)
<URL:<http://www.stationskid.com>>

TAN: Transports de l'Agglomération Narbonnaise (online) (laatst geraadpleegd op 28/02/2008) <URL: <http://www.agglo-narbonne.com/tan/index.asp>>

TER Languedoc-Roussillon (online) (laatst geraadpleegd op 28/02/2008) <URL: <http://www.ter-sncf.com/languedoc/>>

TGV (online) (laatst geraadpleegd op 08/02/2008) <URL:<http://www.tgv.com>>

Trans'Bus (online) (laatst geraadpleegd op 28/02/2008)
<URL:http://www.transbus.org/reseaux/r_languedoc.html

United Nations World Tourism Organisation (online) (laatst geraadpleegd op 22/01/2008)
<URL:<http://www.world-tourism.org>>

Ville de Saint-Cyprien (online) (laatst geraadpleegd op 10/04/2008) <URL: [http:// www.saint-cyprien.com](http://www.saint-cyprien.com) >

Varia

Association pour la promotion Touristique des Stations du Littoral Languedoc-Roussillon (APTLR), 1996, *persdossier 1996: middellandse zee Languedoc-Roussillon*, 54 p.

Direction du Tourisme du Languedoc-Roussillon, 2007, *Tourisme de A à Z: tourisme littoral*, Ministère de l'équipement, des transports, du logement, Montpellier, 7 p.

Office Municipal de Tourisme de Gruissan, *Observatoire du tourisme de Gruissan: études 2005-2006*, 2006

Mission interministérielle d'aménagement du littoral Languedoc-Roussillon en Office National des Forêts, 2004, *Étude des espaces boisés par la Mission Racine*, Préfecture de la région Languedoc-Roussillon, Montpellier, 41 p.

MORIN, C., 2002, *Mission Interministérielle d'Aménagement du Littoral du languedoc-Roussillon*, SARL, La Grande Motte, 39 p.

Office Municipal de Tourisme Leucate, 2007, *Guide des hébergements*, 20 p.

Vlaamse Toeristenbond, 2007, *magazine uit: Languedoc-Roussillon Special*, Maison de la France, Brussel, 8 p.

Bijlagen

- 1: Inzameling informatie
- 2: Kaart van de Languedoc-Roussillon met de nieuwe badplaatsen
- 3: Uittreksel van de Mission interministérielle d'aménagement du littoral du Languedoc-Roussillon van 2001
- 4: Interviewvragen toeristische diensten van de respectievelijke nieuwe badplaatsen
- 5: Europees HST-netwerk anno 2006
- 6: La Grande Motte: kerncijfers betreffende het toerisme
- 7: La Grande Motte – plattegrond
- 8: Gruissan - plattegrond
- 9: Port-Leucate – plattegrond
- 10: Cap d'Agde – plattegrond
- 11: Port-Barcarès – plattegrond
- 12: Saint-Cyprien – plattegrond
- 13: Indicatoren van de frequentie der toeristen in La Grande Motte 2003-2006

Bijlage 1: Inzamelings informatie

	Mail(s)	Brief	Antwoord gekregen op mail of brief	Ter plaatse langsgegaan	Getelefoneerd	Interview toegewezen en uitgevoerd	Informatie verkregen	Grootste deel gevraagde informatie gekregen
*La Grande Motte	X	X	X	X		X	X	
*Cap D'Agde	X	X		X	X			
*Gruissan	X	X	X	X		X	X	
*Leucate/Port-Leucate	X	X	X	X		X		
*Port-Barcarès	X	X	X	X	X			
*Saint-Cyprien	X	X	X	X	X			
Jessy Van Den Rym	X		X			/	X	/
INSEE Montpellier	X		X			/		
CRTL R	X		X (na 2 mails zonder respons)			/		
Préfecture de la Région Languedoc-Roussillon	X		X			/		

/: niet van toepassing

Interviews:

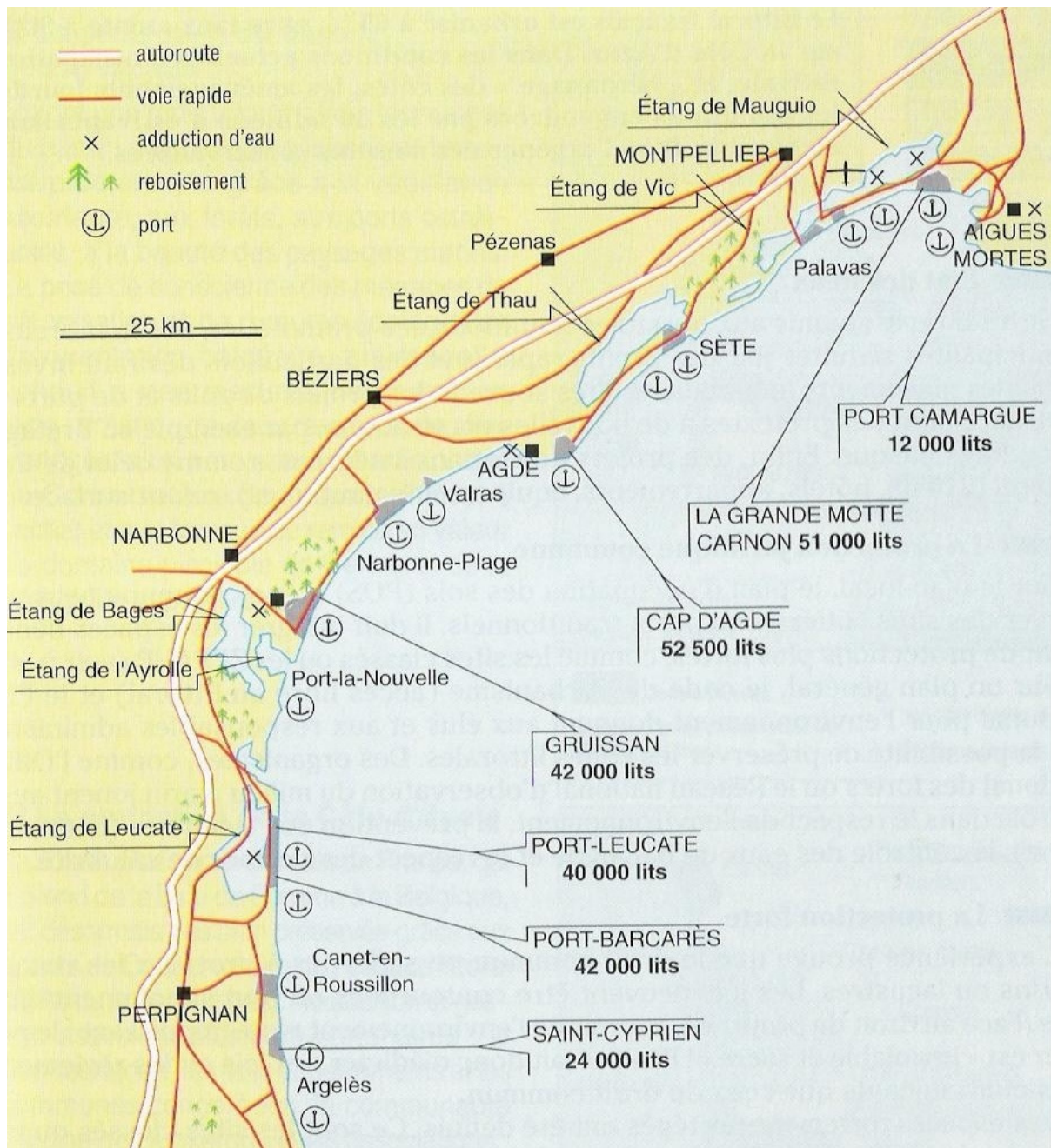
Plaats	Naam geïnterviewde	Functie geïnterviewde	Datum en tijdstip
Gruissan	Jean-Claude Méric	Directeur van het Office de Tourisme de Gruissan	18/09/2007 om 14u30
La Grande Motte	Laure Pasquet	Directrice van het Office de Tourisme de La Grande Motte	20/09/2007 om 11u30
Leucate/Port-Leucate	Stéphanie Navarro (eerste minuten met de 1ère adjointe au maire, maar deze werd weggeroepen)	Assistent directrice van het Office de Tourisme de Leucate	20/09/2007 om 16u00

Bibliotheken (universitaire) ter plaatse:

Maandag 17/09/2007: Béziers BU DuGuesclin en Montpellier BU Droit Economie

Overige dagen van het verblijf (14-20 september 2007) opgevuld met ter plaatse proberen afspraken te regelen (door naar de toeristische diensten te gaan, te telefoneren en nogmaals mails te sturen) en bibliotheekbezoeken.

Bijlage 2: Kaart van de Languedoc-Roussillon met de nieuwe badplaatsen

Bron: C. Peyroutet, 1995, p. 103

Bijlage 3: Uittreksel van de Mission interministérielle d'aménagement du littoral du Languedoc-Roussillon van 2001

Volet littoral du CIADT du 9 juillet 2001

- Au niveau national :

Le CIADT annonce que :

- ⇒ La création de pays maritimes et côtiers sera favorisée. Ces ensembles constituent en effet un cadre de réflexion et d'aménagement spécifiquement adapté au renforcement des solidarités entre bandes côtières et arrière-pays littoraux. Outre les crédits du volet littoral des contrats de plan, mobilisés à cet effet, ces pays pourront bénéficier de conventions spécifiques pour la période 2000-2006 avec l'ADEME, les agences de l'eau et le Conservatoire du littoral.
- ⇒ En matière de politique touristique, un premier programme de modernisation des stations littorales débutera dès l'automne 2001 dans le cadre d'un partenariat réunissant le Ministère du Tourisme, la DATAR et la Caisse des Dépôts et Consignations.

- Au niveau régional :

Le CIADT valide la création de missions d'aménagement du littoral :

La façade maritime du Languedoc-Roussillon concentre une grande partie des enjeux de la politique du littoral. Elle subit une pression démographique et urbanistique croissante. Elle est confrontée à des problèmes environnementaux de plus en plus sensibles. Son potentiel touristique, créé dans les années 60 est insuffisamment modernisé et subit une concurrence de plus en plus vive de la part des pays du sud de l'Europe.

Une mission interministérielle d'aménagement du littoral Languedoc-Roussillon est donc créée.

Cette mission sera chargée de :

- élaborer une stratégie de développement durable et un schéma de référence pour l'ensemble des partenaires,
- coordonner les programmes d'action prévus par les pouvoirs publics notamment dans le cadre du contrat de plan et du DOCUP,
- assister les collectivités locales dans le montage et la maîtrise d'ouvrage des projets,
- jouer un rôle d'entraînement vis-à-vis de l'investissement privé pour favoriser le renouvellement des équipements touristiques.

Elle rendra compte à un conseil de développement du littoral regroupant les collectivités territoriales concernées, les services de l'Etat et les professionnels.

BRON: Préfecture de la région Languedoc-Roussillon

Bijlage 4: Interviewvragen toeristische diensten van de respectievelijke nieuwe badplaatsen

Franse versie

1. Le développement touristique
  - a. Dans quelle mesure est-ce que le secteur privé joue un rôle dans les développements contemporains?
  - b. Quels objectifs ont été poursuivis par l'insertion de l'infrastructure? Et de quelle manière est-ce que cette insertion s'est faite?
  - c. Quels autres développements touristiques ont eu lieu dans votre station balnéaire les dernières années?
  - d. Il y a-t-il encore quelques projets d'avenir concernant le développement touristique?
2. Marketing
  - a. Quels sont les efforts promotionnels de votre station balnéaire et comment est-ce que ça est en rapport avec la promotion effectuée par la région?
  - b. Quelles sont les points forts de votre station balnéaire et quelle est la position de votre station balnéaire vis-à-vis des autres stations balnéaires?
  - c. Pouvez-vous donner une définition générale de votre station balnéaire?
3. Les touristes
  - a. De quelles origines est la plupart des touristes en votre station balnéaire?
  - b. Quelles sont les raisons principales des touristes de choisir votre station balnéaire?
  - c. Quelle est en environ l'ampleur du nombre des touristes? Et quel est le rapport avec la capacité, donc le rapport avec le nombre des lits disponibles?
4. L'impact économique
  - a. Quelle influence est-ce que le tourisme a exercé sur l'emploi dans votre station balnéaire et quelle est la relation entre l'emploi dans le secteur touristique et l'emploi dans les autres secteurs?

- b. Quelle est la proportion entre le nombre de personnes employée dans le secteur touristique de votre station balnéaire qui sont habitants par rapport à ceux qui ne sont pas habitants?
  - c. Quelle influence est-ce que le tourisme a eu sur les activités originales et y – il eu récemment encore de nouveaux développements à ce sujet?
  - d. Pouvez-vous donner une idée de ce que les touristes dépensent dans votre station balnéaire pendant leurs séjour?
- 5. Autres informations (surtout des chiffres, si possible de préférence à partir de 1950)
  - a. Des chiffres concernant l'évolution du nombre de nuits et arrivées répartis par la nationalité des touristes et les types de logement, de préférence à partis de 1950.
  - b. Des chiffres concernant la capacité de logement par type de logement, de préférence à partir de 1950.
  - c. Des chiffres concernant la démographie du station balnéaire (divisé par l'âge, le sexe, la migration
  - d. Une SWOT-analyse du aménagement touritique.

Nederlandse versie

- 1. Ontwikkeling op het vlak van toerisme
  - a. In welke mate speelt de private sector een rol in de hedendaagse ontwikkelingen?
  - b. Welke doelstellingen werden nagestreefd bij de implementatie van de infrastructuur? Op welke manier gebeurt die implementatie?
  - c. Welke andere toeristische ontwikkelingen heeft uw badstad de laatste jaren doorgemaakt?
  - d. Zijn er nog bepaalde toekomstplannen met betrekking tot toeristische ontwikkelingen?
- 2. Marketing

- a. Welke promotionele inspanningen levert uw badstad en hoe staat dit in verband met de promotie uitgevoerd door de regio?
- b. Wat zijn de sterke punten van uw badstad en hoe wordt uw badstad gepositioneerd ten opzichte van de andere badplaatsen?
- c. Kan u een algemene omschrijving geven van uw badstad?

3. Toeristen

- a. Vanwaar zijn de toeristen in uw badstad vooral afkomstig?
- b. Welke zijn de voornaamste redenen dat toeristen specifiek naar uw badplaats komen?
- c. Wat is ongeveer de omvang van het aantal toeristen? Hoe staat dit in verband met de capaciteit, dus met het aantal beschikbare bedden?

4. Economische impact

- a. Welke invloed heeft het toerisme uitgeoefend op de werkgelegenheid in uw badstad en wat is de verhouding tussen de tewerkstelling in de toeristische sector en de tewerkstelling in de andere sectoren?
- b. Wat is de verhouding tussen het aantal mensen tewerkgesteld in de toeristische sector van uw badstad die ook inwoner zijn ten op zichte van diegenen die geen inwoner zijn?
- c. Welke invloed heeft het toerisme gehad op de oorspronkelijke industrie en hebben er hieromtrent recent nog nieuwe ontwikkelingen plaatsgevonden?
- d. Kan u een idee geven van wat de toeristen spenderen in uw badplaats?

5. Extra (cijfer)informatie

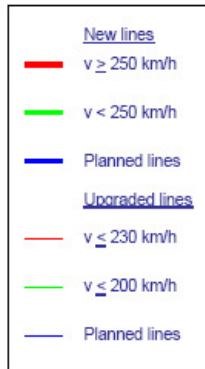
- a. Cijfers m.b.t. de evolutie van het aantal overnachtingen en aankomsten met opsplitsing naar nationaliteit en logiesvorm, liefst vanaf 1950
- b. Cijfers m.b.t. de logiescapaciteit per logiesvorm, liefst vanaf 1950
- c. Cijfers m.b.t. demografie van de badplaats (indeling naar leeftijd, geslacht, migratie ...)
- d. SWOT-analyse toeristische planologie

Bijlage 5: Europees HST-netwerk anno 2006

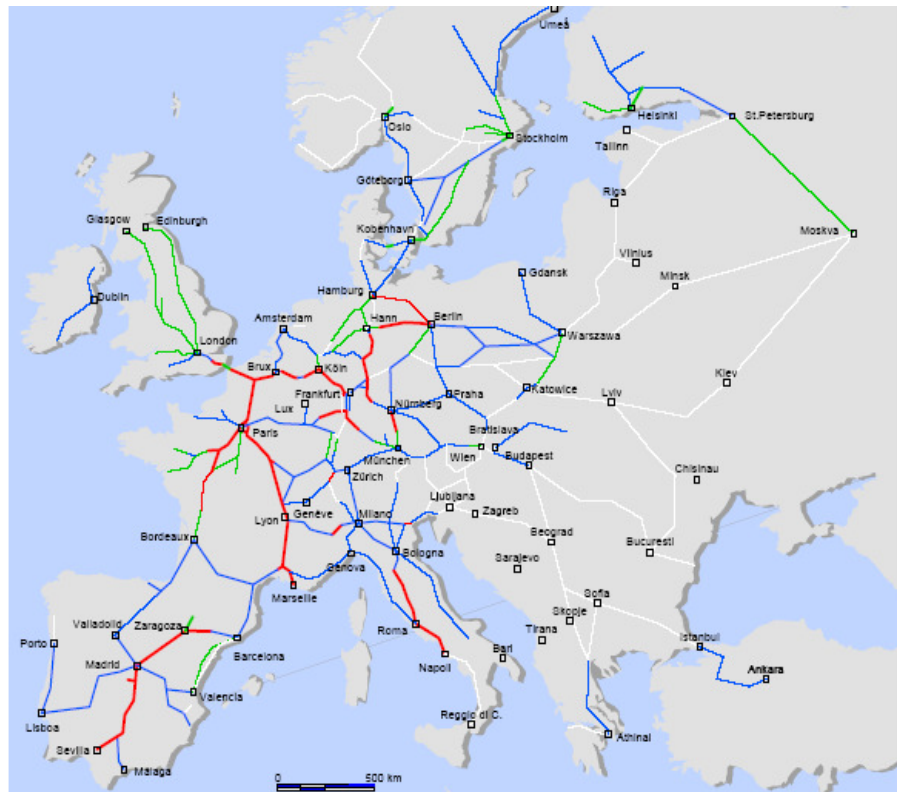
European HS Network

Situation as at 06.2006

Information given by the Railways

UIC - High-Speed
Updated 17.11.2006 - IB

Bron: International Union of Railways

La Grande Motte

LES CHIFFRES CLES DU TOURISME

(Année de référence : 2006)

Site inscrit le : 31/07/1975 / Site classé le : 28/12/1983 (Protection du Patrimoine Naturel)

UNE VILLE VERTE

Superficie totale : 1 600 ha, dont 70% d'espaces naturels et 30% d'espace urbain.

- 25 km d'allées piétonnes,
  - 7 km de plage et de sable fin,
  - 10 plages privées (avec restauration et animations),
  - un port de 1 452 anneaux,
  - 3 249 résidences principales,
  - 15 409 résidences secondaires,
  - 8 200 habitants permanents,
- (taux moyen annuel de croissance de 3,5%)
(Source INSEE)

UNE OFFRE DE QUALITÉ ET DIVERSIFIÉE

- Office de Tourisme classé 4****, labellisé Qualité Tourisme et certifié NF Service.
  - Des labels de qualité : Pavillon bleu d'Europe (port et eaux de baignade), Ville fleurie labellisée : 2 fleurs.
  - 2 établissements grands-mottois arborent le label tourisme et handicap.
- D'autres établissements se sont engagés dans la démarche de la labellisation.

- 4 467 lits en campings, hôtels et résidences de tourisme.
- 6 851 lits classés en meublés de tourisme,
- 43 meublés particuliers labellisés Clévacances.
- 2 897 lits en villages de vacances, village club et maison familiale de vacances.
- 1 000 lits en résidence «non classée».
- 77 000 lits en résidences secondaires.

FRÉQUENTATION TOURISTIQUE

- 80% de clientèle française.
- 20% de clientèle étrangère.
- Hôtels : 18,5% pour la clientèle étrangère et 30% pour la clientèle «affaires».
- Campings : 16% pour les nuitées étrangères.

Nationalités étrangères les plus représentées en 2006 : Royaume-Uni, Italie, Suisse, Belgique, Allemagne.

270 000 visiteurs uniques sur le site Internet de l'Office de Tourisme de La Grande-Motte.

72 000 visiteurs dont 3 700 étrangers ont fréquenté, en 2006, le service accueil et information de l'Office de Tourisme.

CAPACITÉ D'ACCUEIL

La capacité d'accueil de La Grande-Motte s'élève à 92 527 lits touristiques, dont :

- 1/3 se trouve dans les hébergements collectifs,
- 2/3 dans les hébergements privés (résidences secondaires).

COMMERCES

700 commerces dont 500 ouverts à l'année.

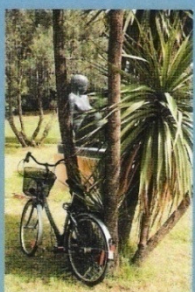
EQUIPEMENTS SPORTIFS ET SITES DE PRATIQUE

- Port de plaisance
- Golf de 18 trous
- 31 courts de tennis
- Centre nautique / école de voile
- Centre d'entraînement Méditerranée
- Institut de thalassothérapie
- Parc aquatique «Espace Grand Bleu»
- Parc des sports
- Palais des sports
- Base nautique (quartier du Ponant) : pratique de l'aviron et du ski nautique
- Skate parc
- Centre hippique
- Boulodrome
- Terrain de base-ball
- Terrain de basket-ball
- Terrain de volley-ball sur les plages (4 terrains en Juillet et Août)

HÔTELLERIE CLASSÉE DES PRESTATIONS HAUT DE GAMME

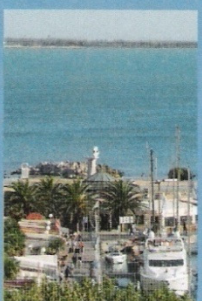
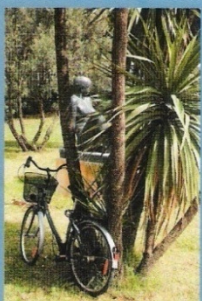
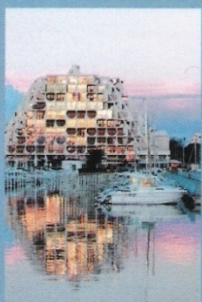
- 10 hôtels classés 3***
- 2 hôtels de 2**.

Parmi les 3***, le groupe Accor, ainsi que le groupe Best Western Premier, sont tous deux représentés à La Grande-Motte.

OFFICE DE TOURISME ET DES CONGRES - Avenue Jean Bène - 34180 LA GRANDE MOTTE
Tél. 04 67 56 40 50 - Fax 04 67 56 78 30 - Email : lpasquet@ot-lagrandemotte.fr

CAPACITE D'ACCUEIL TOURISTIQUE LA GRANDE MOTTE Année 2007

HÉBERGEMENTS MARCHANDS GRANDS-MOTTOIS	NOMBRE D'APPARTE- MENTS/DE CHAMBRES/ D'EMPLACEMENTS	NOMBRE DE LITS/ PERSONNES
Hôtellerie de plein air	934 emplacements	2 817 personnes
Hôtellerie	600 chambres	1 200 personnes
Résidences de Tourisme	90 appartements	450 personnes
Village-club *	270 appartements	900 personnes
Maison familiale de vacances	135 appartements	700 personnes
Villages de vacances et Hébergement pour jeunes/groupes	272 appartements	1297 personnes
Meublés touristiques	4 801 appartements	6 851 personnes
Meublés particuliers labellisés Clévacances	43 appartements	172 personnes
Résidences secondaires	15 409 résidences	77 140 personnes
Résidence «non classée»	288 appartements	1 000 personnes
CAPACITÉ D'ACCUEIL		92 527 personnes

* Village-club et Villages de vacances
Village-club + Village les «Tamaris» = 405 appartements et 1 600 lits/Personnes

OFFICE DE TOURISME ET DES CONGRES - Avenue Jean Bène - 34180 LA GRANDE MOTTE
Tél. 04 67 56 40 50 - Fax 04 67 56 78 30 - Email : lpasquet@ot-lagrandemotte.fr

Bron: Office de tourisme et des congrès La Grande Motte

Bijlage 7: La Grande Motte – plattegrond

Bron: Office de Tourisme et des Congrès La Grande Motte

Bijlage 8: Gruissan - plattegrond

Bron: Office de Tourisme Municipal de Gruissan

Bijlage 9: Port-Leucate – plattegrond

Bron: Leucate

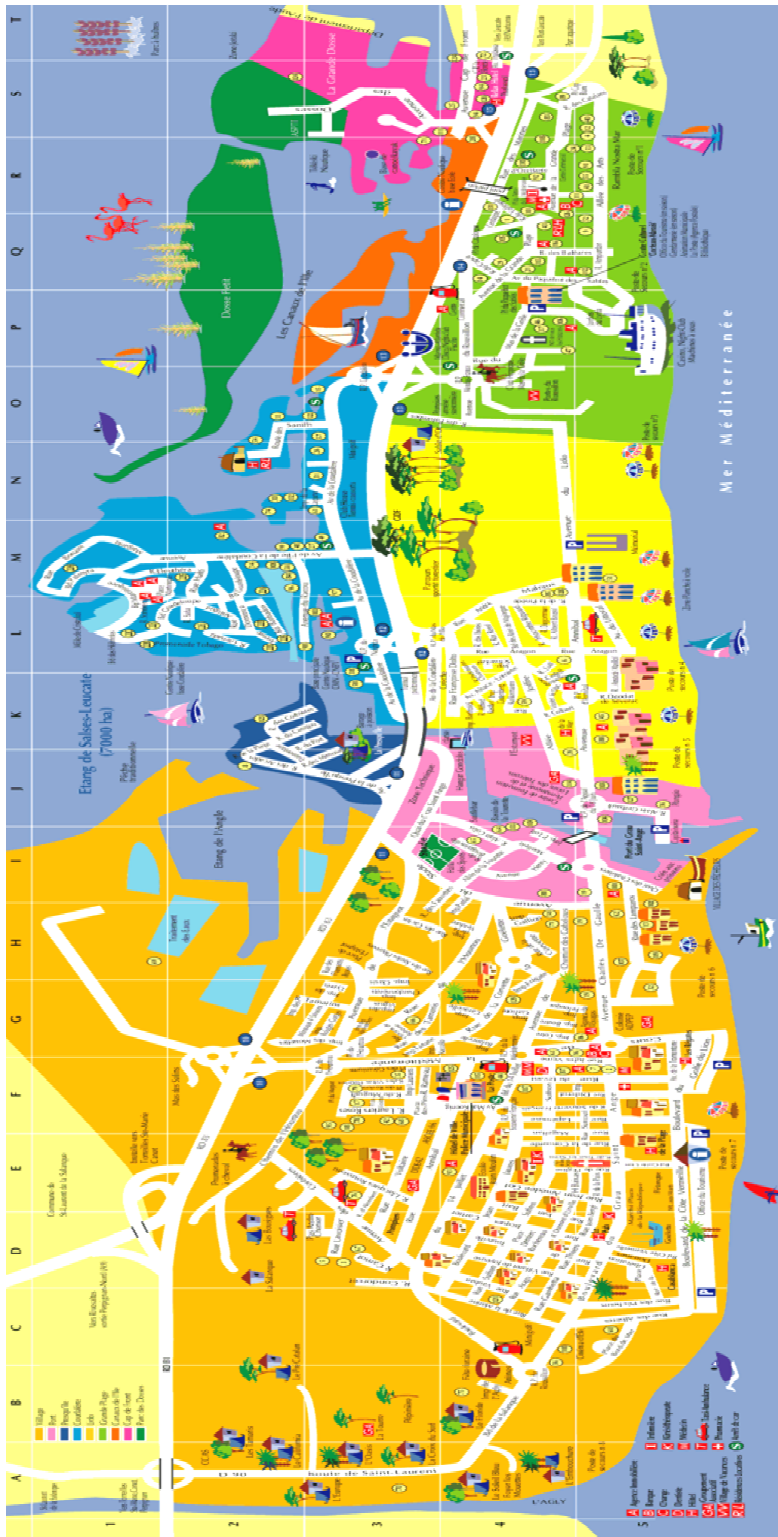

Bijlage 10: Cap d'Agde – plattegrond

Bron: Office de Tourisme du Cap d'Agde

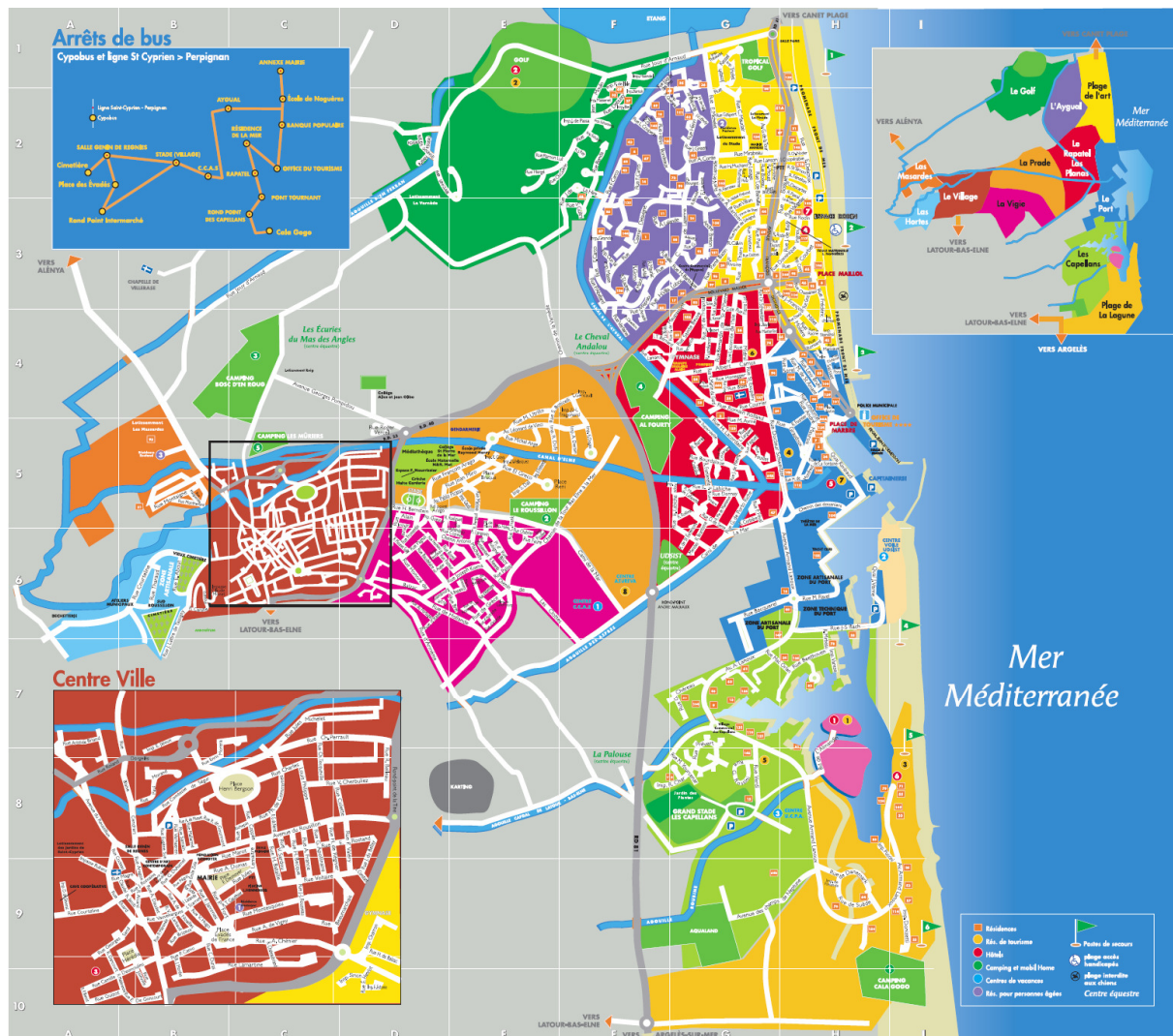
Bijlage 11: Port-Barcarès – plattegrond

Bron: Port-Barcarès

Bijlage 12: Saint-Cyprien – plattegrond

Bron: Ville de Saint-Cyprien

Bijlage 13: Indicateurs van de frequentie der toeristen in La Grande Motte 2003-2006

INDICATEUR	2003	%	2004	%	2005	%	2006	%	Commentaire
Recettes du parking Maurice Justin Tarif équivalent 2005-2006									
Juin à Août	130.366		149.760	14,87%	199.305	33,08%	190.922	14,2%	
Avril à Août	167.853		195.393	16%	249.838	27,86%	253.481	14,45%	
Eau - m3 d'eau mis à disposition									
Juin	229.296		171.494		181.259		190.141	4,9%	
Juillet	326.915		286.832		280.243		288.012	2,7%	
Août	367.483		311.306		280.472		309.231	10,25%	
Total =	923.694		769.632	16,67 %	741.974	3,59 %	788.384	6,25%	Zuivering van het afvalwater na 2003 wat niet in rekening wordt gebracht
Tonnes Ordures Ménagères traitées Tri sélectif à partir 2004									
Juin	1022		775		855		714	16,49%	
Juillet	1473		1159		951		1170	23,02%	
Août	1628		1299		1087		1247	14,91%	
Total =	4123		3233	21,58%	2893	10,51%			
Consommations électriques Pas de données mensuelles uniquement consommation annuelle KWH									
	20.816		20.022		20414				

INDICATEUR	2003	%	2004	%	2005	%	2006	%	Commentaire
Fréquentation équipement sportifs municipaux									
<i>Golf green</i>									
Juin	2.504		2.159		2.309		2.382	23,16%	
Juillet	3263		3317		3328		2399	46,39%	
Août	3.753		3.958		3.943		3.950	équivalent	
Total =	9.520		9.434		9.580	1,50%	8.731		Daling in 2006 o.w.v. Hittegolf
<i>Espace Grand Bleu</i>									
Espace extérieur									
Juillet	38.583		30.060		32.980		34.867	55,72 %	
Août	39.693		30.174		36.291		33.156	89 %	

Bron: Zomerenquête 2006 Office de Tourisme La Grande Motte